

NEUTRA - architektonický ateliér – Ing. arch. Peter Mizia
Farská č. 1, 949 01 Nitra; peter.mizia@gmail.com, tel . 037- 6579461

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE **OBYCE**

ZADANIE

TEXTOVÁ ČASŤ

SPRACOVATEĽ:

NEUTRA – architektonický ateliér – Ing. arch. Peter Mizia,
Farská č.1, 949 01 Nitra

HLAVNÝ RIEŠITEĽ:

Ing. arch. Peter Mizia

OBSTARÁVATEĽ:

Obec Obyce

DÁTUM:

11 / 2022

OBSAH

1. Dôvody na obstaranie územného plánu.
2. Určenie hlavných cieľov rozvoja územia vyjadrujúcich rozvojový program obstarávateľa, varianty riešenia územia.
3. Vymedzenie riešeného územia.
4. Požiadavky vyplývajúce z návrhu Územného plánu regiónu Nitrianskeho kraja vrátane výstupov zo záväznej časti.
5. Zhodnotenie významu obce v štruktúre osídlenia.
6. Požiadavky na riešenie záujmového územia obce.
7. Základné demografické údaje a prognózy.
8. Osobitné požiadavky na urbanistickú kompozíciu obce. Objekty pamiatkového fondu.
9. Osobitné požiadavky na obnovu, prestavbu a asanáciu obce.
10. Požiadavky na riešenie rozvoja dopravy a koncepcie technického vybavenia.
11. Požiadavky na ochranu prírody a tvorbu krajiny, kultúrneho dedičstva, na ochranu prírodných zdrojov, ložísk nerastných surovín a všetkých ďalších chránených území a ich ochranných pásiem vrátane požiadaviek na zabezpečenie ekologickej stability územia.
12. Požiadavky z hľadiska ochrany trás nadradených systémov dopravného a technického vybavenia územia.
13. Požiadavky vyplývajúce najmä zo záujmov obrany štátu, požiarnej ochrany, ochrany pred povodňami, civilnej ochrany obyvateľstva.
14. Požiadavky na riešenie priestorového usporiadania a funkčného využitia územia obce s prihliadnutím na historické, kultúrne, urbanistické a prírodné podmienky územia, vrátane požiadaviek na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu.
15. Požiadavky na riešenie bývania, občianskeho vybavenia, sociálnej infraštruktúry a výroby.
16. Požiadavky z hľadiska životného prostredia prípadne určenie požiadaviek na hodnotenie z hľadiska predpokladaných vplyvov na životné prostredie.
17. Osobitné požiadavky z hľadiska ochrany poľnohospodárskeho pôdneho a lesného fondu.
18. Požiadavky na riešenie vymedzených častí územia obce, ktoré je potrebné riešiť v podrobnosti územného plánu zóny.
19. Požiadavky na určenie regulatívov priestorového usporiadania a funkčného využitia územia.
20. Požiadavky na vymedzenie plôch pre verejnoprospešné stavby.
21. Požiadavky na rozsah a úpravu dokumentácie územného plánu.
22. Dokladová časť.

Základné údaje:

OBJEDNÁVATEĽ: Obec Obyce
OBSTARÁVATEĽ: Obec Obyce
KÓD OBCE: 500658
OSOBA SPÔSOBILÁ NA OBSTARÁVANIE ÚPN OBCE: Ing. Margita Ficzo
SPRACOVATEĽ: NEUTRA, architektonický ateliér, Ing. arch. Peter Mizia,
Farská č. 1, 949 01 Nitra

1. Dôvody pre obstaranie územného plánu

- Dôvody na vypracovanie územnoplánovacej dokumentácie ÚPN obce Obyce:
- Posledný platný ÚPN obce Obyce (ďalej len ÚPN) bol schválený obecným zastupiteľstvom v Obciach uznesením číslo 23/2008 dňa 15.08.2008. Metodické spracovanie a obsah územného plánu nezodpovedá súčasným požiadavkám obce na koordináciu výstavby v území.
 - Obec má záujem o vypracovanie aktuálnej územnoplánovacej dokumentácie v digitálnej forme;
 - je snaha zabezpečiť väčšiu účasť občanov na rozvoji a zveľaďovaní obce;
 - zosúladiť záujmy obce so záujmami celospoločenskými, rešpektovaním aktuálneho ÚPN regiónu Nitrianskeho samosprávneho kraja;
 - podrobne zmapovať, zhodnotiť a zaregulovať celé záujmové územie obce, rešpektovať vlastnícke vzťahy;
 - umožniť rozvoj vitálnych funkcií sídelného útvaru, rozvoj obytnej funkcie, výroby, služieb podnikateľských aktivít, rekreácie a turizmu;
 - chrániť prírodné hodnoty, upriamiť pozornosť na riešenie ekologických problémov obce a rešpektovať nové zmeny technického, civilizačného a sociálno-ekonomického charakteru.

Zadanie je spracované v zmysle zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov a vykonanými Prieskumami a rozborami, ktoré sú prvou fázou nevyhnutnou pre spracovanie nového územného plánu (ÚPN) obce Obyce.

Zadanie je vypracované na základe zmluvy o dielo zo dňa 19.07.2021, ktorá bola medzi objednávatelom a spracovateľom uzavretá ako zmluva na poskytnutie služby na vypracovanie územnoplánovacej dokumentácie – ÚPN obce Obyce a bola uzavretá medzi zmluvnými stranami podľa § 10 zákona o verejnom obstarávaní po vyhodnotení súťaže na dodávateľa uvedenej územnoplánovacej dokumentácie.

2. Určenie hlavných cieľov rozvoja územia vyjadrujúcich rozvojový program obstarávateľa

Všeobecné zásady rozvoja obce a spádového územia:

- na základe vykonaných prieskumov a rozborov v zastavanom území a v katastrálnom území obce navrhnúť optimálny rozvoj obce na návrhové obdobie;
- zapracovať všetky zámery, štúdie a projekty (rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov, dobudovanie ďalších úsekov kanalizácie a vodovodu);
- vytvoriť územno-technické predpoklady pre rozvoj individuálnej bytovej výstavby a spôsob využitia pozemkov v rozvojových oblastiach;

- navrhnúť umiestnenie chýbajúcej občianskej vybavenosti;
 - navrhnúť chýbajúcu technickú vybavenosť;
 - vytvoriť územno-technické predpoklady pre formovanie a plánovité budovanie sídelného centra v ťažiskovej polohe referenčného uzla;
 - v celom riešenom území navrhnúť opatrenia s cieľom zachovať ekologickú stabilitu územia;
 - vytváranie územno-technických podmienok pre rozvoj rekreačných a turistických služieb, drobného podnikania – nových pracovných príležitostí;
 - vytvoriť predpoklady pre rozvoj agroturistiky, turistiky, horskej cyklistiky a súvisiacich služieb;
 - zachovať tradíciu folklórnych slávností pod Inovcom;
 - obec formovať ako reprezentatívne obytné centrum, podporovať a udržiavať všetky stavebné pamiatky, pamätihodnosti, zvláštnosti a tradície;
 - v oblasti centra vytvoriť územnotechnické predpoklady pre lokalizáciu vybavenosti a služieb;
- Hlavným cieľom vypracovania Územného plánu obce Obyce je zabezpečiť pre samosprávny orgán obce záväzný územnoplánovací dokument, ktorý bude regulačným nástrojom rozvoja obce pre návrhové obdobie:
- pre koordinovanú realizáciu optimálnej rozvojovej urbanistickej koncepcie priestorového a funkčného usporiadania obce a jej katastrálneho územia,
 - pre vecnú a časovú koordináciu urbanisticko-architektonických, krajinných a územnotechnických rozvojových činností, opatrení a vzťahov ovplyvňujúcich životné prostredie, prírodné, kultúrno-historické a krajinné hodnoty územia, v súlade s celospoločenskými princípmi trvalo udržateľného rozvoja.
 - ÚPN obce bude riešený v súlade s ÚPN regiónu Nitrianskeho samosprávneho kraja a jeho záväznou časťou.

V oblasti rozvoja dopravy je potrebné :

- priority rozvoja dopravnej infraštruktúry obce zosúladiť s Programovým vyhlásením vlády SR (2016 – 2020) za oblasť dopravy, s Koncepciou územného rozvoja Slovenska 2011 v znení KURS 2011, Operačným programom Integrovaná infraštruktúra 2014-2020, Stratégiou rozvoja dopravy SR do roku 2020 a každoročne aktualizovaným Rozvojovým programom priorít verejných prác;
- dopravné napojenia rozvojových lokalít, navrhované cestné komunikácie, plochy statickej dopravy, cyklistické a pešie trasy, je potrebné riešiť v súlade s aktuálne platnými TP a STN;
- postupovať v súlade s uznesením vlády SR č.223/2013 o národnej stratégii rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR;

Predmetom riešenia je proporčné riešenie celého územia obce Obyce. V riešenom území sa nachádzajú plochy, na ktorých sa bude navrhovať zmena funkčného využitia v zmysle navrhovanej rozvojovej koncepcie.

3. Vymedzenie riešeného územia

Obyce sú obec na západnom Slovensku, v severovýchodnej časti Nitrianskom samosprávnom kraji, v okrese Zlaté Moravce, 41 km severovýchodne od krajského mesta Nitra a 7,1 km severovýchodne od okresného mesta Zlaté Moravce. Väčšia časť katastrálneho územia patrí do oblasti Slovenského stredohoria, celku Pohronský Inovec, podcelku Veľkého Inovca. Západná časť katastrálneho územia sa nachádza v oblasti Podunajskej nížiny, v celku Podunajská pahorkatina a v podcelku Žitavská pahorkatina.

K obci patrí rekreačná oblasť Jaďová, Škripec a Obycké lúky, Kopanice. Neďaleko obce sa nachádza významný prameň, Drieňová studnička, objavený koncom 19. storočia, s obľubou navštevovaný i T.G. Masarykom. Kataster Obýc (rozloha 31,26 km²) hraničí na južnej, juhozápadnej a západnej strane s obcou Machulince. Na juhu susedia Obyce v krátkom úseku s obcou Žitavany, resp. s katastrálnym územím Opatovce, na juhovýchode zase s katastrálnym

územím Čaradice a Tekovské Nemce. Na východe má katastrálne územie Obýc spoločnú hranicu s katastrálnym územím Veľká Lehota, čo predstavuje zároveň i hranicu Nitrianskeho a Banskobystrického samosprávneho kraja. Zároveň je to i hranica okresu Zlaté Moravce a okresu Žarnovica. Na severe susedí katastrálne územie Obýc s obcou Jedľové Kostolany a na severovýchode s obcou Hostie.

Zastavaným územím obce preteká vodohospodársky významný vodný tok, rieka Žitava, ktorá sa ťahne katastrálnym územím zo severovýchodu na juhovýchod. Obyce je podhorská obec a teda reliéf celého katastra je rozmanitý. Stredná a východná časť katastrálneho územia je hornatá, s najvyšším bodom - Malý Inovec s výškou 870 m.n.m.. Najnižší bod katastrálneho územia Obyce sa nachádza v alúviu rieky Žitavy, v juhozápadnej časti k.ú. s výškou približne 237 m.n.m.. Stred obce je v nadmorskej výške 260 m.n.m.. Z hľadiska ochrany životného prostredia sa jedná o územie stabilné, zväčša zalesnené, s vysokou biodiverzitou územia, bohatou na rozmanité formy flóry a fauny.

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z r. 1075, v listine svätobeňadického opátstva. Ide o obec strednej veľkosti, ktorá má, podľa posledného Sčítania obyvateľov, domov a bytov v r. 2021, 1 510 obyvateľov.

4. Požiadavky vyplývajúce z Územného plánu regiónu Nitrianskeho kraja vrátane výstupov zo záväznej časti

Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja bol schválený uznesením č. 113/2012 na 23. riadnom zasadnutí Zastupiteľstva Nitrianskeho samosprávneho kraja, konaného dňa 14. mája 2012 a jeho záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením č.2/2012 zo dňa 14. mája 2012. Dokument nadobudol účinnosť dňom 29. mája 2012.

Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja a jeho Zmeny a Doplnky č.1 boli schválené uznesením č. 111/2015 zo 16. riadneho zasadnutia Zastupiteľstva Nitrianskeho samosprávneho kraja, konaného dňa 20. júla 2015 a ktorých záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením NSK č.6/2015.

Kapitola obsahuje požiadavky, ktoré vyplývajú z vyššie uvedenej nadradenej dokumentácie, majú záväzný charakter a sú usporiadané podľa jednotlivých uvedených oblastí.

I. Záväzné regulatívy územného rozvoja Nitrianskeho kraja

1. Zásady a regulatívy štruktúry osídlenia, priestorového usporiadania a funkčného využívania územia z hľadiska rozvoja osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry

- 1.1 Vychádzať pri územnom rozvoji Nitrianskeho kraja z rovnocenného zhodnotenia vnútroregionálnych a nadregionálnych vzťahov pri zdôraznení územnej polohy kraja medzinárodného významu, ktorý je potrebné zapojiť do širších medzinárodných sídelných súvislostí, čo predpokladá:
- 1.3. Podporovať rozvoj ťažísk osídlenia kraja v súlade s ich hierarchickým postavením v sídelnom systéme Slovenskej republiky,
 - 1.3.2. novozámocko-komárňanské a zlatomoravecké ťažiská osídlenia ako ťažiská osídlenia druhej celoštátnej úrovne;
 - 1.3.5. vytvárať ich funkčnú komplexnosť so zohľadnením ich regionálnych súvislostí, diverzifikácie ich ekonomickej základne pri využívaní špecifických daností a podmienok jednotlivých území.
- 1.4. Podporovať ekonomickými a organizačnými nástrojmi aglomeračný rozvoj osídlenia predovšetkým v zázemí sídelných centier Nitra, Topoľčany, Nové Zámky, Komárno, Zlaté Moravce, Levice, ktoré tvoria priestory najvýznamnejších ťažísk osídlenia.

- 1.7. Rozvíjať centrá osídlenia ako centrá zabezpečujúce vyššiu a špecifickú občiansku vybavenosť aj pre obce v ich zázemí;
- 1.10. Podporovať rozvoj miest Šaľa, Zlaté Moravce, Štúrovo, Kolárovo, Šahy a Šurany, čo predpokladá podporovať v týchto centrách predovšetkým rozvoj zariadení:
 - 1.10.1. verejnej správy,
 - 1.10.2. stredných škôl so štúdiom končiacim maturitou,
 - 1.10.3. špeciálnych škôl,
 - 1.10.4. inštitútov vzdelávania dospelých,
 - 1.10.5. zdravotníckych a sociálnych služieb,
 - 1.10.6. kultúrnych podujatí regionálneho významu,
 - 1.10.7. služieb podporujúcich rôzne podnikateľské aktivity,
 - 1.10.8. obchodných stredísk,
 - 1.10.9. voľného času a rekreácie s dostatočnými plochami zelene, uspokojujúcich potreby na regionálnej až nadregionálnej úrovni.
- 1.15. Podporovať územný rozvoj v smere rozvojových osí ležiacich na území Nitrianskeho kraja výstavbou príslušných zariadení infraštruktúry a komunikačných zariadení a to:
 - 1.15.1. nitriansko-pohronskej rozvojovej osi prvého stupňa (Trnava) – Nitra – (Žiar nad Hronom),
- 1.16. Podporovať rozvoj vidieckeho osídlenia, adekvátne k forme sídelného rozvoja v jednotlivých historicky vyvinutých charakteristických tradičných kultúrohistorických regiónoch na území Nitrianskeho kraja, s cieľom vytvoriť rovnocenné životné podmienky obyvateľov, čo znamená:
 - 1.16.2. zachovávať pôvodný špecifický ráz vidieckeho priestoru, vychádzať z pôvodného charakteru zástavy a historicky utvorenej okolitej krajiny; zachovať historicky utváraný typ zástavby obcí a zohľadňovať národopisné špecifiká jednotlivých regiónoch;
 - 1.16.3. dbať na zamedzenie, resp. obmedzenie možných negatívnych dôsledkov týchto činností na krajinné a životné prostredie vidieckeho priestoru;
 - 1.16.4. vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centrá, podporovať výstavbu verejného dopravného a technického vybavenia obcí, moderných informačných technológií tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracoviskovo rovnocenné prostredie voči urbánnym priestorom a dosiahnuť tak skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života.
- 1.17. Vytvárať podmienky pre kompaktný územný rozvoj zastavaných území jednotlivých obcí a nepripúšťať výstavbu nových oddelených samostatných častí obce, ako aj vylúčiť výstavbu v inundačných územiach vodných tokov a na pobrežných pozemkoch vodných tokov.
- 1.18. Pokračovať v systematickom prieskume radiačnej záťaže obyvateľstva a vyčleniť územia a oblasti, kde sú potrebné protiradónové opatrenia pri výstavbe nových objektov alebo kde je nutné realizovať sanačné opatrenia v už existujúcom bytovom fonde s cieľom chrániť obyvateľov pred touto záťažou; na území, na ktorom je potrebné vzhľadom na výsledky monitorovania záťaže radónom realizovať potrebné protiradónové opatrenia, neplánovať výstavbu rekreačných objektov, nemocníc, školských a predškolských zariadení a liečební.

2. Zásady a regulatívy rozvoja rekreácie, cestovného ruchu a kúpeľníctva

- 2.2 Usmerňovať tvorbu funkčno-priestorového subsystému na vytváranie súvislejších rekreačných území, tzv. rekreačných krajinných celkov:
 - 2.2.5. v severnom cípe Zlatých Moraviec s centrom v Topoľčiankach,
- 2.7. Vytvárať podmienky pre rozvoj vidieckeho turizmu a jeho formy agroturizmu.

- 2.8. Lokalizovať potrebnú vybavenosť v obciach ležiacich v blízkosti rekreačných cieľov, do voľnej krajiny umiestňovať len tú vybavenosť, ktorá sa viaže bezprostredne na uskutočňovanie činností, závislých na prírodných danostiach.
- 2.9. Zabezpečiť prímestskú rekreáciu pre obyvateľov väčších miest v ich záujmovom území. Týka sa to predovšetkým miest Nitra, Nové Zámky, Komárno (Apály), Levice a Topoľčany, Šaľa, Zlaté Moravce a tiež miest Hurbanovo, Kolárovo, Šahy, Šurany, Vrábľa, Tlmače, Želiezovce.
- 2.10. Vytvárať podmienky pre realizáciu území lesoparkového charakteru lokálneho významu pri menších obciach, najmä pri obciach s rekreačným významom a prepájať centrá obcí, rekreačné areály s územiami lesoparkového charakteru.
- 2.12. Zabezpečiť zodpovedajúcu vybavenosť pre rozvoj turizmu a rekreácie v kraji
 - 2.12.1. nadštandardnou vybavenosťou na hlavných turistických dopravných trasách;
 - 2.12.2. vytvorením komplexných služieb pre motoristov na vybudovaných a pripravovaných medzinárodných cestných trasách;
- 2.13. Podporovať rozvoj spojitého, hierarchicky usporiadaného bezpečného, šetrného systému cyklotrás, slúžiaceho pre rozvoj cykloturistiky ale aj pre rozvoj urbanizačných väzieb medzi obcami/ mestami, rekreačnými lokalitami, významnými územiami s prírodným alebo kultúrno-historickým potenciálom (rozvoj prímestskej rekreácie, dochádzanie za zamestnaním, vybavenosťou, vzdelaním, kultúrou, športom, ...)
 - 2.13.1. previazaním línií cyklotrás podľa priestorových možností s líniami korčuliarskych trás, jazdeckých trás, peších trás a tiež s líniami sprievodnej zelene,
 - 2.13.2. rozvojom cyklotrás mimo (najmä frekventovaných) ciest, rozvoj bezpečných križovaní cyklotrás s ostatnými dopravnými koridormi, budovanie ľahkých mostných konštrukcií ponad vodné toky v miestach križovania cyklotrás s vodnými tokmi,
 - 2.13.3. rozvojom rekreačnej vybavenosti pozdĺž cyklotrás, osobitnú pozornosť venovať vybavenosti v priesečníkoch viacerých cyklotrás.
- 2.14. Podporovať prepojenie medzinárodnej cyklistickej turistickej trasy pozdĺž Dunaja s trasami smerom na Považie, Pohronie a Poľie.
- 2.15. Dodržiavať na území národných parkov a chránených krajinných oblastí a v územiach európskeho významu únosný pomer funkcie ochrany prírody s funkciami spojenými s rekreáciou a turizmom.
- 2.16. Regulovať rozvoj rekreácie v lokalitách tvoriacich prvky ÚSES, rekreačný potenciál v lesných ekosystémoch využívať v súlade s ich únosnosťou.

3. Zásady a regulatívy z hľadiska rozvoja hospodárstva a regionálneho rozvoja kraja

3.1. V oblasti hospodárstva

- 3.1.3. Vytvárať územnotechnické podmienky pre rozvoj malého a stredného podnikania predovšetkým v suburbanizačných priestoroch centier osídlenia miest Nitra, Topoľčany, Zlaté Moravce, Šaľa, Nové Zámky a Komárno.
- 3.1.5. Podporovať rozvoj územnotechnických podmienok k zamedzovaniu a dosahovaniu znižovania negatívnych dôsledkov odvetví hospodárstva na kvalitu životného prostredia a k obmedzovaniu prašných emisií do ovzdušia.

3.2. V oblasti priemyslu a stavebníctva

- 3.2.1. Vychádzať predovšetkým z princípu rekonštrukcie a sanácie existujúcich priemyselných a stavebných areálov
- 3.2.3. Vychádzať pri rozvoji priemyslu a stavebníctva nielen z ekonomickej a sociálnej, ale aj územnej a environmentálnej únosnosti územia v súčinnosti s hodnotami a limitami

kultúrno-historického potenciálu územia a historického stavebného fondu so, zohľadnením miestnych špecifik a využívaním pritom predovšetkým miestnych surovín.

3.3. V oblasti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva

- 3.3.1. Rešpektovať poľnohospodársku a lesnú pôdu ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj.
- 3.3.4. Vytvárať podmienky pre výsadbu izolačnej zelene v okolí hospodárskych dvorov.
- 3.3.5. Zabezpečovať v záujme rozvoja vidieka v horských a podhorských oblastiach so sťaženými prírodnými podmienkami primeranú životnú úroveň a zlepšenie kvality života vidieckeho obyvateľstva prostredníctvom podpory vybraných centier s využitím ich prírodného, demografického a kultúrno-historického potenciálu v prospech rozvoja vidieckych oblastí.
- 3.3.6. Rešpektovať výmeru lesnej pôdy na plochách poľnohospodársky nevyužitelných nelesných pôd a na pozemkoch porastených lesnými drevinami, evidovaných v katastri nehnuteľnosti v druhu poľnohospodárska pôda.
- 3.3.7. Rešpektovať a zohľadňovať platný Program starostlivosti o les, rešpektovať ochranné pásmo lesnej pôdy, uprednostňovať ekologicky vhodné autochtónne (domáce) druhy drevín.
- 3.3.8. Podporovať v lesnom hospodárstve postupnú obnovu prirodzeného drevinového zloženia porastov, zabezpečovať obnovu porastov jemnejšími spôsobmi, zvyšovať podiel lesov osobitného určenia, zachovať pôvodné zvyšky klimaxových lesov, v súvislosti s obnovami Programov starostlivosti o les.
- 3.3.9. Vytvárať územnotechnické podmienky pre zachovanie stability lesných porastov lužných stanovišť, zabrániť neodborným zásahom do hydrologických pomerov, pred každým plánovaným zásahom posúdiť jeho vplyv na hydrologické pomery vzhľadom na protipovodňové opatrenia.
- 3.3.10. Netriešťať ucelené komplexy lesov pri návrhu koridorov technickej infraštruktúry a líniových stavieb.

4. Zásady a regulatívy z hľadiska rozvoja sociálnych vecí

4.2. V oblasti zdravotníctva

- 4.2.1. Rozvíjať rovnomerne na území kraja zdravotnú starostlivosť vo všetkých formách jej poskytovania - ambulantnej, ústavnej a lekárenskej.
- 4.2.2. Vytvárať podmienky pre rovnocennú prístupnosť a rovnocennú dostupnosť obyvateľov jednotlivých oblastí kraja k nemocničným zariadeniam a zdravotníckym službám.
- 4.2.3. Vytvárať územno - technické predpoklady pre rozvoj agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti, domov ošetrovateľskej starostlivosti, geriatrických centier, stacionárov a zariadení liečebnej starostlivosti v priemete celého územia kraja.

3.3. V oblasti ťažby

- 3.3.11. Usmerňovať ťažbu v súlade s ochranou životného prostredia a vodohospodárskymi záujmami.
- 3.3.12. Vytvárať intenzívne kroky pre optimalizáciu ťažobných areálov vo vzťahu podľa ich stavu a pre ďalšie využívanie plôch už existujúcich areálov.
- 3.3.13. Realizovať pri výstavbe nových ťažobných areálov nevyhnutné ekologické investície a opatrenia v takom rozsahu, aby nedochádzalo k znečisťovaniu ovzdušia a zhoršovaniu kvality životného prostredia.
- 3.3.14. Realizovať po ukončení povrchovej ťažby z existujúcich areálov ich revitalizáciu a rekultiváciu s využitím najmä pôvodných druhov drevín.

4.3. V oblasti sociálnych vecí

- 4.3.1. Rekonštruovať a obnovovať budovy a zariadenia sociálnych služieb, komplexne modernizovať sociálnu infraštruktúru v existujúcich zariadeniach sociálnych služieb.
- 4.3.2. Zabezpečovať rovnomernú sieť zariadení sociálnych služieb a terénnych služieb tak, aby územie Nitrianskeho kraja bolo v tejto oblasti sebestačné a vytvoriť z hľadiska kvality aj kvantity sieť dostupnú všetkým občanom v sociálnej a hmotnej núdzi.
- 4.3.3. Vytvárať územnotechnické podmienky pre nové, nedostatkové či absentujúce druhy sociálnych služieb vhodnou lokalizáciou na území kraja a zamerať pozornosť na také sociálne služby, ktorých cieľom je najmä podpora zotrvania klientov v prirodzenom sociálnom prostredí (terénne a ambulantné sociálne služby, sociálne služby v zariadeniach s týždenným pobytom), podpora sebestačnosti rodín, osobitne rodín s malými deťmi, realizovanie nízkoprahových aktivít pre rôzne marginalizované skupiny.
- 4.3.4. Podporovať sociálnu inklúziu prostredníctvom rozvoja sociálnych a zdravotníckych služieb s osobitným zreteľom na marginalizované komunity.
- 4.3.5. Očakávať nárast podielu obyvateľov v poproduktívnom veku v súvislosti s predpokladaným demografickým vývojom a zabezpečiť vo vhodných lokalitách primerané nároky na zariadenia poskytujúce pobytovú sociálnu službu (pre seniorov, pre občanov so zdravotným postihnutím).

4.4. V oblasti duševnej a telesnej kultúry

- 4.4.1. Podporovať rozvoj zariadení kultúry v súlade s polycentrickým systémom osídlenia.
- 4.4.2. Rekonštruovať, modernizovať a obnovovať kultúrne objekty, vytvárať podmienky pre ochranu a zveľaďovanie kultúrneho dedičstva na území kraja formou jeho vhodného využitia pre občiansku vybavenosť.
- 4.4.3. Podporovať stabilizáciu založenej siete zariadení kultúrno-rekreačného charakteru lokálneho významu.
- 4.4.4. Rozvíjať zariadenia pre športovo-telovýchovnú činnosť a vytvárať pre ňu podmienky v urbanizovanom aj vidieckom prostredí v záujme zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva.

5. Zásady a regulatívy z hľadiska starostlivosti o životné prostredie, ochrany prírody a tvorby krajiny, vytvárania a udržiavania ekologickej stability a ochrany pôdneho fondu

5.1. V oblasti starostlivosti o životné prostredie

- 5.1.1. Zohľadňovať pri umiestňovaní činností na území kraja ich predpokladané vplyvy na životné prostredie a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov,
- 5.1.2. Uprednostňovať pri budovaní nových priemyselných areálov a prevádzok zariadenia a technológie spĺňajúce národné limity a zároveň limity stanovené v environmentálnom práve EÚ,
- 5.1.3. Zabezpečovať podmienky pre postupnú účinnú sanáciu starých environmentálnych záťaží - bývalé skládky komunálneho odpadu, odkaliská a iné pozostatky z banskej ťažby,
- 5.1.4. Podporovať výsadbu ochrannej a izolačnej zelene v blízkosti železničných tratí, frekventovaných úsekov ciest a v blízkosti výrobných areálov,
- 5.1.5. Podporovať, v súlade s projektmi pozemkových úprav území, revitalizáciu skanalizovaných tokov, kompletizáciu sprievodnej vegetácie výsadbou pásov domácich druhov drevín a krovín pozdĺž tokov, zvýšenie podielu trávnych porastov na plochách okolitých mikrodrepesí, čím vzniknú podmienky pre realizáciu navrhovaných biokoridorov pozdĺž tokov.

5.2. V oblasti ochrany prírody a tvorby krajiny

- 5.2.1. Vytvárať územnotechnické podmienky pre ekologicky optimálne využívanie územia, rešpektovanie, prípadne obnovenie funkčného územného systému ekologickej

stability, biotickej integrity krajiny a biodiverzity na úrovni národnej, regionálnej aj lokálnej, čo v území Nitrianskeho kraja znamená venovať pozornosť predovšetkým vyhláseným chráneným územiám podľa platnej legislatívy, územiám NATURA 2000, prvkom územného systému ekologickej stability.

- 5.2.2. Odstraňovať pôsobenia stresových faktorov (skládky odpadov, konfliktné uzly a pod.) v územiach prvkov územného systému ekologickej stability.
- 5.2.3. Zabezpečiť v miestach s intenzívnou veternou a vodnou eróziou protieróznou ochranu pôdy uplatnením prvkov územného systému ekologickej stability, a to najmä biokoridorov, prevažne v oblastiach Podunajskej pahorkatiny.
- 5.2.4. Vytvárať územnotechnické podmienky pre realizáciu výsadby pôvodných a ekologicky vhodných druhov drevín v nivách riek, na plochách náchylných na eróziu a pri prameniskách, podporovať zvýšenie podielu nelesnej stromovej a krovinovej vegetácie (hlavne pozdĺž tokov, kanálov a ciest a v oblasti svahov Podunajskej pahorkatiny).
- 5.2.5. Vytvárať územnotechnické podmienky pre priechodnosť existujúcich prekážok na vodných tokoch a líniových stavbách v krajine pre migrujúce živočíchy dodatočnými technickými opatreniami.
- 5.2.9. Podporovať a ochraňovať územnoplánovacími nástrojmi nosné prvky estetickej kvality a typického charakteru voľnej krajiny (prirodzené lesné porasty, historicky vyvinuté časti kultúrnej krajiny, lúky a pasienky, nelesnú drevinovú vegetáciu v poľnohospodárskej krajine v podobe remízok, medzí, stromoradií, ako aj mokrade a vodné toky s brehovými porastmi a pod.) a podporovať miestne krajinné identity rešpektovaním prírodného a kultúrno-historického dedičstva.
- 5.2.10. Rešpektovať požiadavky ochrany prírody a krajiny vyplývajúce z medzinárodných dohovorov (Bonnský, Bernský, Ramsarský, Haagský, Dunajský, Európsky dohovor o krajine a pod.)
- 5.2.11. Rešpektovať krajinu ako základnú zložku kvality života ľudí v mestských i vidieckych oblastiach, v pozoruhodných, všedných i narušených územiach.

5.3. V oblasti využívania prírodných zdrojov

- 5.3.2. Zabezpečovať sanáciu a rekultiváciu opustených ťažobní a lomov s cieľom ich začlenenia do prírodnej krajiny.
- 5.3.3. Sledovať environmentálne ciele na zabezpečenie ochrany vôd a ich trvalo udržateľného využívania ako sú: postupné znižovanie znečisťovania prioritnými látkami, zastavenie alebo postupné ukončenie emisií, vypúšťania a únikov prioritných nebezpečných látok.
- 5.3.4. Rešpektovať ochranné pásmo lesov do vzdialenosti 50 m od hranice lesného pozemku.
- 5.3.5. Uprednostňovať prirodzenú drevinovú skladbu porastov na jednotlivých stanovištiach za účelom potrebného zvyšovania infiltračnej schopnosti a retenčnej kapacity lesných pôd.
- 5.3.6. Nespôsobovať pri územnom rozvoji fragmentáciu lesných ekosystémov.
- 5.3.7. Minimalizovať pri územnom rozvoji možné zábery poľnohospodárskej pôdy a lesných pozemkov a funkčné využitie územia navrhovať tak, aby čo najmenej narúšalo organizáciu poľnohospodárskej pôdy a jej využitie so zachovaním výraznej ekologickej a environmentálnej funkcie, ktorú poľnohospodárska pôda a lesné pozemky popri produkčnej funkcii plnia.

6. Zásady a regulatívy usporiadania územia z hľadiska kultúrnohistorického dedičstva

- 6.1. Rešpektovať kultúrne dedičstvo s jeho potenciálom v zmysle Európskeho dohovoru o kultúrnom dedičstve, Európskeho dohovoru o ochrane archeologického dedičstva a Deklarácii Národnej rady SR o ochrane kultúrneho dedičstva, predovšetkým vyhlásené kultúrne pamiatky, vyhlásené a navrhované na vyhlásenie urbanistické súbory (mestské pamiatkové rezervácie, pamiatkové zóny a ich ochranné pásma).

- 6.2. Rešpektovať kultúrno-historické súvislosti najbližšieho okolia na kraj (súvisiace územia Hornonitrianskej kotliny, Vtáčnika, Štiavnických vrchov a Krupinskej planiny v Trenčianskom a Banskobystrickom kraji) a zohľadňovať pri územnom rozvoji kraja význam a hodnoty jeho kultúrno-historických daností v nadväznosti na všetky zámery v sociálne ekonomickom rozvoji.
- 6.3. Akceptovať a nadväzovať pri novej výstavbe na historicky utvorenú štruktúru osídlenia s cieľom dosiahnuť ich vzájomnú funkčnú a priestorovú previazanosť pri zachovaní identity a špecifičnosti historického osídlenia.
- 6.4. Rešpektovať kultúrno-historické urbanistické celky a architektonické objekty a areály ako potenciál kultúrnych, historických, spoločenských, technických, hospodárskych a ďalších hodnôt charakterizujúcich prostredie.
- 6.5. Rešpektovať typickú formu a štruktúru osídlenia charakterizujúcu jednotlivé etnokultúrne a hospodársko-sociálne celky a prírodno-klimatické oblasti, dominantné znaky typu kultúrnej krajiny so zachovanými vinohradníckymi oblasťami, oblasťami štálov a rôznych foriem vidieckeho osídlenia, vrátane rozptýleného osídlenia.
- 6.6. Rešpektovať a akceptovať v diaľkových pohľadoch a v krajinnom obraze historicky utvorené dominanty spolu s vyhlásenými a navrhovanými ochrannými pásmami pamiatkového fondu.
- 6.7. Zohľadňovať a revitalizovať v územnom rozvoji kraja:
 - 6.7.3. známe a predpokladané lokality archeologických nálezísk a nálezov, v zmysle pamiatkového zákona;
 - 6.7.7. pamätihodnosti, ktorých zoznam vedú jednotlivé obce.
- 6.9. Zohľadňovať archeologické lokality a náleziská, ktoré v Nitrianskom kraji majú mimoriadny význam najmä z hľadiska pravekého a starovekého osídlenia. Kultúrne dedičstvo a pamiatkový fond s dôrazom na ochranu archeologických lokalít a nálezov je podľa pamiatkového zákona limitujúcim faktorom využívania územia nielen nad terénom, ale najmä pod terénom, kde sa nachádzajú rôzne vrstvy a stopy hmotnej časti kultúrneho dedičstva.

7. Zásady a regulatívy verejného dopravného vybavenia

- 7.26. Pre cesty II. a III. triedy zabezpečiť územnú rezervu pre výhľadové šírkové usporiadanie v kategórii C9,5/80-60 a C7,5/70-50, prípadne C22,5/80-60 (ak je preukázaná potreba na základe prognózy intenzity dopravy)
- 7.32. Cesta II/511: rezervovať koridor pre obchvat obcí Bešeňov, Dolný Ohaj a mesta Zlaté Moravce.
- 7.40. Orientovať pozornosť predovšetkým na rekonštrukciu a homologizáciu ciest II. a III. triedy v zázemí sídelných centier v parametroch pre prevádzku autobusovej hromadnej dopravy a v záujme vytvorenia predpokladov lepšej dostupnosti obcí v suburbanizačnom priestore centier.
- 7.41. Zabezpečiť rozvoj regionálnej hromadnej dopravy v zázemí sídelných centier v záujme zlepšenia dostupnosti z rozvojových obcí v suburbanizačnom priestore do centier a medzi nimi.
- 7.44. Vytvoriť územnotechnické podmienky pre elektrifikáciu a technickú modernizáciu trate 141 (Leopoldov) – Nitra – Kozárovce.

8. Zásady a regulatívy verejného technického vybavenia

8.1. V oblasti vodného hospodárstva

8.1.1. Na úseku všeobecnej ochrany vôd:

- 8.1.1.1. vytvárať územnotechnické podmienky pre všestrannú ochranu vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých ekosystémov v krajine;
- 8.1.1.2. rešpektovať pri podrobnejších dokumentáciách ochranné pásma pre vodné toky podľa zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách.

8.1.2. Na úseku odtokových pomerov v povodiach:

- 8.1.2.1. rešpektovať a zachovať v riešení všetky vodné prvky v krajine (sieť vodných tokov, vodných plôch, mokrade) a s nimi súvisiace biokoridory a biocentrá;
- 8.1.2.2. dodržiavať princíp zadržiavania vôd v území;
- 8.1.2.3. navrhovať v rozvojových územiach technické opatrenia na odvádzanie vôd z povrchového odtoku na báze retencie (zadržania) v povodí, s vyústením takého množstva vôd do koncového recipienta, aké odtekalo pred urbanizáciou jednotlivých zastavaných plôch;
- 8.1.2.4. zlepšovať vodohospodárske pomery na malých vodných tokoch a v povodí zásahmi smerujúcimi k stabilizácii pomerov v extrémnych situáciách tak povodňových, ako aj v období sucha;
- 8.1.2.6. podporovať výstavbu objektov protipovodňovej ochrany územia a nenavrhopvať v inundačnom území tokov výstavbu a iné nevhodné aktivity;
- 8.1.2.7. zabezpečovať na neupravených úsekoch tokov predovšetkým ochranu intravilánov miest a obcí, nadväzne komplexne riešiť odtokové pomery na vodných tokoch s dôrazom na odvedenie vnútorných vôd podľa Programu protipovodňovej ochrany SR v súlade s ekologickými limitmi využívania územia a ochrany prírody;
- 8.1.2.8. nevytvárať na vodných tokoch na území Nitrianskeho samosprávneho kraja nové migračné bariéry a zariadenia, ktorých výstavba alebo prevádzka ich ochudobňuje o vodu, poškodzuje alebo likviduje brehové porasty alebo mení ich prírodný charakter.

8.1.4. Na úseku vodných nádrží a prevodov vody:

- 8.1.4.1. zabezpečiť územnú ochranu pre: hať Kamenín na Hrone – kategória „B“, nádrž Obyce na Žitave – kategória „C“ (po 25 rokoch), nádrž Hostie na Hostianskom potoku – evidovaná lokalita vodohospodárskeho diela, Horné Turovce na Krupinici – evidovaná lokalita vodohospodárskeho diela, Plášťovce na Litave – evidovaná lokalita vodohospodárskeho diela, Bojná na Bojnianke – evidovaná lokalita vodohospodárskeho diela, hať Kamenica na Hrone – evidovaná lokalita vodohospodárskeho diela a stupeň Kolárovo na splavenie Váhu.
- 8.1.4.3. Pri navrhovaní využívania hydroenergetického potenciálu riek zohľadňovať nielen ekonomické, ale aj ekologické kritériá v súlade so schválenými rozvojovými a koncepcnými dokumentmi.
- 8.1.4.4. Nepovoľovať výstavbu malých vodných elektrární (MVE) na vodných tokoch, ktoré sa nachádzajú v chránených územiach, resp. sú zaradené do sústavy NATURA 2000;
- 8.1.4.5. Pri výstavbe nových, ako aj už na jestvujúcich vodných dielach zabezpečiť pozdĺžnu spojitosť tokov a habitatov, spriechodnenie a odstraňovanie migračných bariér.

8.1.5. Na úseku verejných vodovodov:

- 8.1.5.1. vytvárať územnotechnické predpoklady pre komplexné zabezpečenie zásobovania obyvateľstva pitnou vodou, zvyšovanie podielu zásobovaných obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov s cieľom priblížiť sa postupne k úrovni vyspelých štátov EÚ;
- 8.1.5.2. chrániť v maximálnej možnej miere zdroje pitnej vody, rešpektovať vymedzené vodárenské zariadenia regionálneho významu, vrátane ich ochranných pásiem;
- 8.1.5.4. zvyšovať spoľahlivosť zásobovania pitnou vodou rozširovaním diverzifikácie zdrojov, využívaním vzájomného prepojenia zdrojov podzemnej a povrchovej vody a budovaním vodárenských dispečingov;
- 8.1.5.6. zabezpečovať územnú prípravu zdrojov vody tak, aby sa docielil súlad medzi predpokladaným nárastom obyvateľov a ostatných sídelných aktivít a rozvojom vodného hospodárstva, ochranou prírody a ekologickou stabilitou územia;

- 8.1.5.7. zabezpečovať integrovanú ochranu vodárenských zdrojov pre trvalo udržateľné využívanie zdrojov pitnej vody, rešpektovanie pásiem ochrany vodárenských zdrojov (pásma hygienickej ochrany);
- 8.1.5.8. zabezpečovať ochranu lokálnej ako aj nadradenej vodárenskej infraštruktúry (ochranné pásma vodovodov, vodojemov, ČS a pod.), v prípade možnosti aj s ponechaním manipulačných pásov;
- 8.1.5.18. rezervovať územie pre rozšírenie skupinového vodovodu Zlaté Moravce – Vráble;

8.1.6. Na úseku verejných kanalizácií:

- 8.1.6.1. podmieniť nový územný rozvoj obci napojením na existujúcu, resp. navrhovanú verejnú kanalizačnú sieť, s následným čistením komunálnych odpadových vôd v ČOV. Pri odvádzaní prívalových dažďových vôd z rozvojových plôch do vodných tokov zabezpečiť redukciu a reguláciu odtokov vypúšťaných vôd v zmysle legislatívnych požiadaviek;
- 8.1.6.2. preferovať v návrhu skupinové kanalizácie pre aglomerácie viacerých sídel so spoločnou ČOV;
- 8.1.6.3. vymedziť územné rezervy plôch a koridorov pre kanalizačné stavby nadradeného významu;
- 8.1.6.4. preferovať v návrhu odkanalizovania menších obcí delené sústavy so zadržiavaním dažďových vôd v území;
- 8.1.6.5. zabezpečiť požiadavky v oblasti odkanalizovania s cieľom postupne zvyšovať úroveň v odkanalizovaní miest a obcí v súlade s požiadavkami legislatívy EÚ;
- 8.1.6.6. zabezpečiť prioritne územnotechnické podmienky pre vybudovanie kanalizácie vrátane ČOV na území obcí ležiacich v ochranných pásmach prírodných, liečivých a prírodných minerálnych zdrojov,
- 8.1.6.10. zabezpečiť územnotechnické podmienky pre výstavbu alebo dobudovanie stokových sietí a výstavbu nových ČOV, prípadne rozšírenie, intenzifikáciu alebo obnovu existujúcich ČOV v aglomeráciách nad 10 000 obyvateľov (v zmysle prílohy č. 4.1 Vodného plánu Slovenska): 4. aglomerácia Zlaté Moravce;

8.2. V oblasti energetiky:

- 8.2.12. rešpektovať koridory súčasných plynovodov a novonavrhované siete koridorov alebo siete plynovodov určené na rekonštrukciu;
- 8.2.16. utvárať priaznivé podmienky pre intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike;
- 8.2.17. obnoviteľné a druhotné zdroje energie situovať mimo zastavané a obytné zóny.
- 8.2.18. Podporovať a presadzovať v regiónoch s podhorskými obcami využitie miestnych energetických zdrojov (biomasa, geotermálna a solárna energia, malé vodné elektrárne a pod.) pre potreby obyvateľstva i služieb.

8.3. V oblasti telekomunikácií:

- 8.3.1. rešpektovať jestvujúce trasy a ochranné pásma telekomunikačných vedení a zariadení;
- 8.3.2. rešpektovať situovanie telekomunikačných a technologických objektov;
- 8.3.3. akceptovať potrebu budovania telekomunikačnej infraštruktúry v nových rozvojových lokalitách;
- 8.3.4. vytvárať územnotechnické podmienky pre rozšírenie mobilnej siete GSM a umožniť aj služby mobilnej siete tretej generácie – UMTS s vysokorýchlostnou dátovou sieťou;
- 8.3.5. vytvárať územnotechnické podmienky pre budovanie prístupovej telekomunikačnej siete v optickom prevedení s maximálnym prístupom až k zákazníkom;
- 8.3.6. vytvárať územnotechnické podmienky pre rozširovanie rozsahu telekomunikačných služieb v pevnej a mobilnej sieti.

8.4. V oblasti odpadového hospodárstva:

- 8.4.1. uprednostňovať separovaný zber využiteľných zložiek s cieľom znížiť množstvo komunálneho odpadu;
- 8.4.2. vypracovať a priebežne aktualizovať programy odpadového hospodárstva Nitrianskeho kraja.

II. VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY

Verejnoprospešné stavby, v zmysle navrhovaného riešenia a podrobnejšej projektovej dokumentácie, spojené s realizáciou uvedených záväzných regulatívov sú:

1. V oblasti cestnej dopravy

- 1.14. Cesta II/511: obchvat obcí Bešeňov, Dolný Ohaj a mesta Zlaté Moravce.

5. V oblasti vodného hospodárstva

5.2. Verejné vodovody

- 5.2.1. Stavby spojené s výstavbou nových (rozšírením alebo obnovou existujúcich) verejných vodovodov, vrátane objektov na týchto vodovodoch (čerpacie stanice, vodojemy, vodné zdroje,...);

5.3. Verejné kanalizácie

- 5.3.1. Stavby spojené s výstavbou nových (rozšírením alebo obnovou existujúcich) verejných kanalizácií vrátane objektov na týchto kanalizáciách (čerpacie stanice, nádrže, čistiarne odpadových vôd,...);
- 5.3.3. stavby kanalizácií (t.j. stokových sietí a čistiarní odpadových vôd) v aglomeráciách nad 10 tis. EO:
 - d) aglomerácia Zlaté Moravce,

6. V oblasti energetiky

- 6.10. Novonavrhované siete plynovodov alebo siete plynovodov určené na rekonštrukciu v zmysle navrhovaného riešenia a podrobnejšej projektovej dokumentácie.

Na uskutočnenie verejnoprospešných stavieb možno podľa § 108 a násl. §§ zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov pozemky, stavby a práva k nim vyvlastniť, alebo vlastnícke práva k pozemkom a stavbám obmedziť.

5. Zhodnotenie významu obce v štruktúre osídlenia

Z hľadiska vzťahov k vyššej územnej jednotke leží obec v pomerne malej vzdialenosti od okresného mesta Zlaté Moravce (7,1 km) a vzdialenejšie od krajského mesta Nitra (41 km). Z toho vyplýva i väčšia gravitačná väzba na okresné mesto Zlaté Moravce, ako centrum kultúrno-spoločenské, ale i centrum hospodárskych aktivít a školstva.

Obec susedí s katastrálnymi územiami:

- na juhu a juhozápade s k.ú. Machulince;
- na juhu v krátkom úseku s k.ú. Opatovce (obec Žitavany);
- na juhovýchode s k.ú. Čaradice a s k.ú. Tekovské Nemce;
- na východe s k.ú. Veľká Lehota (okres Žarnovica, Banskobystrický kraj);

- na severe s k.ú. Jedľové Kostolany;
- na severozápade s k.ú. Hostie;

Východnú líniu katastrálneho územia vymedzuje hranica Nitrianskeho a Banskobystrického kraja a teda i okresu Zlaté Moravce s okresom Žarnovica.

Zastavaným územím preteká vodohospodársky významný vodný tok, rieka Žitava.

Významnú úlohu zohráva obec hlavne v oblasti poskytovania atraktívneho bývania v tesnom kontakte s malebnou prírodou.

Obec leží na dopravnom ťahu - ceste III. triedy III/1622 v trase Machulince – Obyce – križ. s II/512. Od okresného mesta Zlaté Moravce /centrum/ je obec Obyce /centrum/ vzdialená 7,1 km, od krajského mesta Nitra je obec vzdialená 41 km. Riešeným územím prechádza popri ceste III. triedy významná cyklomagistrála – Požitavská cyklomagistrála, ktorej dĺžka je 61km. Začína v obci Úľany nad Žitavou a končí v obci Veľká Lehota, pri prameni rieky Žitava.

Administratívne je obec zaradená do okresu Zlaté Moravce (LAU1), vyššieho územného celku Nitrianskeho kraja (NUTS3) a do (NUTS2) Západného Slovenska.

Obec je od roku 2008 členom Mikroregiónu Trábečko. V súčasnosti obec patrí aj do Združenia miest a obcí Slovenska (ZMOS).

6. Požiadavky na riešenie záujmového územia obce

Hlavné ciele územného plánu

- na základe vykonaných prieskumov a rozborov v zastavanom území a v katastrálnom území obce navrhnúť optimálny rozvoj obce na návrhové obdobie;
- zapracovať všetky zámery, štúdie, projekty do územného plánu a požiadavky Územného plánu regiónu Nitrianskeho kraja;
- vytvoriť územno-technické predpoklady pre rozvoj bytovej výstavby a spôsob využitia pozemkov, na ktorých sa nachádzali objekty určené na reprofiliáciu;
- navrhnúť umiestnenie chýbajúcej občianskej vybavenosti;
- navrhnúť chýbajúcu technickú a dopravnú vybavenosť;
- vytvoriť územno-technické predpoklady pre formovanie a plánovité budovanie sídelného centra v ťažiskovej polohe a revitalizovať problematiku územia - vnútorné ruderné lokality obce;
- v rámci celého riešeného územia navrhnúť v opodstatnených lokalitách výsadbu stromovej a krovinnej vegetácie, s cieľom posilniť a územne chrániť všetky významné prvky systému ekologickej stability územia;
- vytvárať územno-technické podmienky pre rozvoj výroby a drobného podnikania – pracovných príležitostí v rámci výrobo-podnikateľskej zóny a v revitalizovaných a v novonavrhovaných zónach;
- vytvoriť predpoklady pre rozvoj podhorskej a horskej turistiky a prechodného ubytovania;
- vytvoriť územno - technické predpoklady a podmienky pre vznik a rozvoj cyklotrás, s cieľom nadviazať na cyklotrasy vyššej hierarchie (regionálne, nadregionálne cyklotrasy);
- podporovať a udržiavať všetky pamätihodnosti, zvláštnosti a kresťanské tradície;
- podporovať rozvoj malých rodinných fariem, agroturistiky, ovocinárstva a vinohradníctva;

Vymedzenie problémových okruhov

Územný plán je jediný komplexne vypracovaný dokument, ktorý charakterizuje sídelný útvar, jeho históriu, súčasnosť a hlavne budúcnosť. Postihuje všetky sféry života, výrobu, bývanie, rekreáciu, občiansku vybavenosť, dopravu, technickú infraštruktúru, životné prostredie, prírodné pomery a vytvára predpoklady pre voľnočasové aktivity obyvateľov.

Každý sídelný útvar má svoje špecifické problémy, ktoré sú predmetom riešenia.

V prípade obce Obyce sú to predovšetkým tieto problémové okruhy:

- rozvoj IBV a HBV na pôvodných a nových lokalitách;
- regulačne a vhodne usmerňovať výrobo-podnikateľské aktivity;
- urbanisticky proporčne, regulačne a funkčne doriešiť centrálnu časť obce;

- regulačne a proporčne usmerniť rozvoj v rekreačných lokalitách;
- riešenie problémov technickej infraštruktúry;
- riešenie problémov verejného dopravného vybavenia;
- riešenie problémov životného prostredia;
- riešenie športovo-rekreačných plôch.

Predmet a cieľ riešenia

Predmetom riešenia je najmä rozvoj sídla v nasledovných polohách:

- rozvoj a skvalitnenie urbanistickej štruktúry obce;
- rozvoj a skvalitnenie sociálnej infraštruktúry obce;
- rozvoj štruktúry obyvateľstva a bytového fondu;
- rozvoj hospodársko-ekonomickej základne;
- princípy ochrany a tvorby životného prostredia;
- riešenie dopravných systémov;
- zriadenie zberného dvora a kompostárne;
- riešenie zdrojov a rozvodov technickej infraštruktúry;
- návrh sústavy urbanistických intervencií na území sídla.

Cieľom „Návrhu riešenia“ je vypracovanie dokumentu tak, aby premietol do územia princípy a zásady rozvoja, ktoré boli formulované najmä verbálne v tomto zadaní.

Prejednať, dotvoriť a uzavrieť otvorené časti koncepcie rozvoja obce a po prerokovaní schváliť (s eventuálnymi pripomienkami) v príslušných orgánoch obce. Podstatné je, aby ÚPN obce tvoril „Návrh riešenia“ ako záväzný rámec pre spracovanie plánu funkčného využitia územia.

Cieľom celého procesu prípravy a schvaľovania koncepcie rozvoja obce je príprava takého územno-plánovacieho dokumentu obce, ktorý by zohľadňoval a integroval nasledovné vstupné požiadavky a podmienky:

- odborne erudovaný pohľad na možnosti celkového rozvoja obce zo strany spracovateľa, vyplývajúci z predchádzajúcej analýzy, prieskumov a rozborov;
- integrujúci pohľad miestnej a odbornej verejnosti na možnosti rozvoja;
- zapracovanie názorov a postojov samosprávnych orgánov, orgánov a inštitúcií štátnej správy;
- zohľadnenia názorov a postojov občianskej verejnosti prostredníctvom spolkov, klubov, organizácií a faktických pripomienok a námetov individuálnych občanov.

Hospodársky a sociálny rozvoj sídla alebo regiónu nie je možný bez komplexne vypracovaného dokumentu, ktorý charakterizuje všetky zložky prostredia a sféry života v tejto obci. Jediný známy dokument, ktorý sa týmto zaoberá, je územný plán obce.

a) Riešenie širších vzťahov – hlavné ciele rozvoja:

- návrh cykloturistických trás a ich napojenie na regionálne a nadregionálne cyklotrasy;
- priemyselné a výrobné-podnikateľské areály formovať s prihliadnutím na ekologickú únosnosť územia;
- vytvárať vhodné územno-technické predpoklady pre rozvoj športu a rekreácie;

b) Rozvoj sociálnej infraštruktúry:

- je potrebné podporovať rozvoj sociálnej infraštruktúry v oblasti centra obce;
- podporovať rozvoj služieb, predaj typicky miestnych komodít (reštaurácie, suveníry, potraviny – predaj miestnych špecialít);
- podporovať rekonštrukčný proces pamiatkovo-hodnotných objektov a historicky významných lokalít;

c) Rekreácia:

Z hľadiska oddychu, rekreácie a turizmu ide o realizáciu nasledovných intervenčných krokov:

- vytvoriť miestny informačný systém – informačný uzol;

- propagácia horskej turistiky, cykloturistiky a prírodných zvláštností v oblasti Pohronskeho Inovca ;
- dobudovanie cyklotrás so značením a napojenie sa na významné cykloturistické trasy okolitých regiónov;
- podporovať rozvoj prechodného ubytovania – turistické ubytovne, penzióny;
- regulačne usmerniť a vytvoriť predpoklady pre vznik agroturistických areálov, "Mini fariem"

d) Výroba a podnikanie, priemysel a poľnohospodárstvo:

- vytvárať územnotechnické predpoklady pre rozvoj malého a stredného podnikania;
- koncepčne podporovať tvorbu pracovných príležitostí ako základného stabilizačného prvku sídla, predovšetkým v oblasti služieb, poľnohospodárstva a spracujúceho priemyslu;
- regulačne usmerňovať a podporovať rozvoj včelárstva a ovocinárstva.

e) Doprava a prepravné vzťahy:

- dobudovať a vyznačiť horské a cestné cyklotrasy za účelom prepojenia obce na regionálne cyklistické trasy;

- udržiavať jestvujúce turistické trasy;

Požiadavky na odstránenie dopravných závad:

- eliminovať nedostatok parkovacích miest v strede obce - kostol, dobudovať parkovisko na miestnom cintoríne;
- odstrániť malé polomery na smerových oblúkoch na miestnych komunikáciách;
- na MK so slepým zakončením vybudovať otočky;
- odstrániť závary na pozdĺžnom a priečnom profile miestnych komunikácií;
- dobudovať pešie chodníky pozdĺž cesty III. triedy a na jestvujúcich chodníkoch odstrániť závary;
- navrhnúť na rekonštrukciu poškodené rigoly a v opodstatnených polohách navrhnúť nové;

f) Rozvoj technickej infraštruktúry

- vytvoriť koncepčné a územnotechnické predpoklady pre rozšírenie vodovodu v rozvojových lokalitách;
- vytvoriť koncepčné a územnotechnické predpoklady pre rozšírenie kanalizačnej siete v jestvujúcich lokalitách so zástavbou a v rozvojových lokalitách;
- rešpektovať jestvujúce trasy nadradených vodárenských, plynovodných ,elektroenergetických a telekomunikačných sústav technickej infraštruktúry;
- vytvoriť predpoklady pre lokalizáciu zberového dvora druhotných surovín;

g) Ekológia a životné prostredie:

- v súlade s RÚSES okresu Zlaté Moravce a MÚSES realizovať navrhované opatrenia v presne zadefinovaných polohách;
- rešpektovať integrovaný systém ekologickej stability v rozsahu celého riešeného územia.
- rešpektovať chránené územia európskeho významu, prírodné rezervácie, územia, ktoré sú predmetom ochrany.

h) Pamiatky a pamätihodnosti:

- regulačne usmerniť rozvoj obce s prihliadnutím na ochranu pamiatkovo chránených objektov, pamiatkovo a historicky hodnotných objektov, lokalít a miestnych pamätihodností.

7. Základné demografické údaje a prognózy

Demografické údaje patria k základným zdrojom informácií v podmienkach a predpokladoch ďalšieho rozvoja územia. Pomáhajú pri spracovávaní územno-plánovacej dokumentácie už v jej prípravných fázach. Ich poznanie pomáha pri spracovaní urbanistickej koncepcie územia. Hlavné stav obyvateľstva a jeho vývoj sú základnými údajmi pre optimálne dimenzovanie veľkosti jednotlivých funkčných zložiek sídla.

Kapitola je spracovaná na základe podkladov Krajskej správy Štatistického úradu Slovenskej republiky v Nitre, Vlastivedného slovníka obcí na Slovensku a online databáz Štatistického úradu Slovenskej republiky.

Vývoj počtu obyvateľov obce

K základným rozvojovým potenciálom každej obce patrí ľudský potenciál. Demografická situácia v obci je výsledkom dlhodobého populačného a hospodárskeho vývoja. V rámci ukazovateľov bilancie obyvateľstva, vývoj počtu obyvateľov je prezentovaný vnútornými prirodzenými pohybmi – uvedenými v tabuľke č.1. Za r. 2021 počet obyvateľov s trvalým pobytom na území obce stúpol oproti r. 2010 o necelé 1 %. Počet obyvateľov s trvalým pobytom v obci sa za posledných jedenásť rokov drží na zhruba rovnakej úrovni. Naj nižší počet obyvateľov v tomto období bol zaznamenaný v roku 2011 a to 1497 a najvyšší v roku 2016 a v roku 2019 a to 1522. Hustota obyvateľstva obce je 48,18 osôb na km², čo je výrazne nižšia hustota ako celoslovenský priemer 110,98 obyvateľov na km².

Tab.1 Vývoj počtu obyvateľov obce Obyce v rokoch 2010 - 2021

Zloženie obyvateľstva												
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Muži	730	732	736	739	740	739	738	737	738	737	738	732
Ženy	772	765	771	766	777	782	784	768	767	785	763	778
Spolu	1502	1497	1507	1505	1517	1521	1522	1505	1505	1522	1501	1510

Zdroj: Datacube, 2022

Bilancia pohybu obyvateľstva v tabuľke č.2 zahŕňa i migračné saldo, ktoré malo v rokoch 2013 a 2018 vyššie kladné hodnoty, čo nasvedčuje vyššiemu záujmu obyvateľov o bývanie na vidieku. V roku 2021 však migračné saldo predstavovalo zápornú hodnotu a celkový úbytok obyvateľstva v roku 2021 bol -7. Z tabuľky č.1 je však zrejmé, že celkový počet obyvateľov sa za posledných 11 rokov drží zhruba v rovnakých hodnotách.

Z celkového počtu obyvateľov za rok 2021 je 732 mužov (48,5 %) a 778 žien (51,5 %). V obci je dlhodobo vyšší počet žien ako mužov (výnimkou je rok 2021), pričom najväčší rozdiel medzi počtom mužov a žien bol v roku 2016.

Tab.2 Bilancia pohybu obyvateľstva v obci Obyce v rokoch 2010 - 2021

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Živonarodení	13	16	10	11	8	8	10	17	16	15	21	21
Zomretí	13	16	13	15	13	18	13	19	12	21	6	24

Demografické saldo	0	0	-3	-4	-5	-10	-3	-2	+4	-6	+15	-3
Prist'ahovaní	10	14	13	32	23	25	11	23	27	20	34	19
Vyst'ahovaní	14	4	12	16	14	14	25	21	14	35	29	23
Migračné saldo	-4	+10	+1	+16	+9	+11	-14	+2	+13	-15	+5	-4
Celkový prírastok (úbytok)	-4	+10	-2	+12	+4	+1	-17	0	+17	-21	+20	-7

Zdroj: Datacube, 2022

Prirodzený prírastok / demografické saldo (rozdiel medzi počtom živonarodených detí a zomretých osôb v obci za rok) obyvateľstva má od roku 2012 až 2017 negatívny (počet novonarodených je nižší ako počet úmrtí) kolísavý charakter.

Migračný prírastok / migračné saldo (rozdiel medzi počtom prist'ahovaných a vyst'ahovaných v danom roku) bol v sledovaných rokoch 2011 – 2015, 2017-2018 a 2020 prevažne pozitívny (s výnimkou rokov 2010, 2016, 2019, 2021). Tento fakt je v neposlednom rade ovplyvnený výhodnou geografickou polohou obce a dostupnosťou miest Zlaté Moravce, Vráble a Nitra. Do Obýc sa zvýšil počet prist'ahovaných najmä v rokoch 2013 a 2020, čo je spôsobené najmä zvýšeným záujmom obyvateľov o bývanie na vidieku v dôsledku výhodnejšej ceny pozemkov. Migračný prírastok je zväčša pozitívny, z čoho však pre obec vyplýva aj viacero povinností a nových úloh v oblasti zabezpečenia vybavenosti a dostupnosti služieb pre všetkých obyvateľov, celkového zatraktívnenia obce skvalitňovaním životného prostredia, ponukou voľnočasových aktivít, služieb komerčného charakteru a pod.

Celkový prírastok (súčet demografického a migračného salda) v obci Obyce vykazuje nerovnomerný trend. K väčším prírastkom došlo v rokoch 2011, 2013, 2018 a 2020, kedy prírastok obyvateľov dosiahol hodnoty v intervale od 10 do 20 obyvateľov. Najvyšší úbytok bol v roku 2016 - až 17 osôb a 2019 – až 21 osôb. Treba upozorniť na stále negatívny prirodzený prírastok, ktorý je výrazne ovplyvnený vekovým zložením obyvateľstva (trend starnutia obyvateľstva).

Veková štruktúra obyvateľstva obce Obyce

Tab.3 Veková štruktúra obyvateľstva obce v rokoch 2010 - 2021

Rok	Počet obyv.	v tom vo veku						Priemerný vek	Index starnutia	Index ekonomic. zaťaženia
		predprod.	produkt.	poprod.	predprod.	produkt.	poprod.			
		absolútne			v %					
2010	1502	188	1089	225	12,15	72,5	15,35	40,85	126,37	37,94
2011	1497	185	1081	231	12,34	72,2	15,46	40,97	125,27	38,51
2012	1507	181	1089	237	12,03	72,23	15,75	41,31	130,94	38,45
2013	1505	183	1081	241	12,13	71,85	16,02	41,48	132,07	39,17
2014	1517	181	1085	251	11,9	71,53	16,57	41,86	139,23	39,8
2015	1521	187	1079	255	12,29	70,96	16,75	42,05	136,36	40,93
2016	1522	187	1060	275	12,29	69,63	18,07	42,62	147,03	43,61
2017	1505	195	1040	270	12,96	69,1	17,94	42,67	138,46	44,71
2018	1505	206	1021	278	13,67	67,87	18,46	42,87	135,1	47,34
2019	1522	205	1033	284	13,46	67,89	18,65	43,06	138,61	47,3
2020	1501	207	1002	292	13,81	66,73	19,46	43,26	140,95	49,85
2021	1510	228	993	289	15,1	65,74	19,16	43,07	126,87	52,13

Zdroj: Datacube, 2022

Index starnutia (Sauvyho index) vyjadruje počet osôb v poproduktívnom veku (65+ rokov) pripadajúci na 100 osôb v predproduktívnom veku (0-14 rokov). V súčasnosti sa na Slovensku celkovo prejavuje trend starnutia obyvateľstva. Tomuto problému je potrebné venovať pozornosť, prejavuje sa následne aj v negatívnom prirodzenom prírastku. Z vývojových trendov vyplýva, že index starnutia a celkovú vekovú štruktúru je možné meniť jedine zvýšením prirodzeného prírastku a imigráciou. V obci Obyce sledujeme od roku 2010 zvýšený nárast indexu starnutia, prelomový bol rok 2016, kedy index starnutia dosiahol najvyššiu úroveň. Od roku 2017 mal index starnutia klesajúcu tendenciu a v porovnaní roka 2021 s rokom 2010 dosiahol takmer rovnakú hodnotu. Celkovo možno zhrnúť, že z dlhodobého hľadiska dochádza k neustálemu starnutiu obyvateľstva.

Produktívne obyvateľstvo, ktoré vytvára hodnoty pre pred- a poproduktívne obyvateľstvo, tvorí v roku 2021 zhruba 65,74% z celkového počtu obyvateľov, čo je mierne pod úrovňou priemeru SR (66,55 %). Avšak z dlhodobého hľadiska, kde v roku 2010 dosahoval hodnotu 72,5%, má klesajúci charakter.

Index ekonomického zaťaženia, ktorý vyjadruje počet osôb v predproduktívnom veku (0-14 rokov) a poproduktívnom veku (65+ rokov) pripadajúci na 100 osôb v produktívnom veku (15 – 64 rokov), dlhodobo rastie. Čiže celková veková štruktúra aj trend jej vývoja v obci Obyce je nepriaznivý - z dlhodobého hľadiska možno očakávať zvyšovanie zaťaženia produktívneho obyvateľstva v dôsledku rastu počtu obyvateľstva v poproduktívnom veku.

Tab.4 Veková štruktúra obyvateľstva obce Obyce v roku 2021

Vek	Muži	Ženy	Spolu
0 - 4	40	41	81
5 - 9	29	33	62
10 - 14	27	35	62
15 - 19	43	25	68
20 - 24	32	34	66
25 - 29	50	53	103
30 - 34	52	56	108
35 - 39	67	62	129
40 - 44	57	55	112
45 - 49	52	54	106
50 - 54	54	55	109
55 - 59	58	40	98
60 - 64	55	53	108
65 - 69	46	47	93
70 - 74	32	40	72
75 - 79	26	37	63
80 - 84	9	32	41
85 - 89	4	16	20
90 - 94	1	7	8
95 - 99	0	1	1
100 +	0	0	0
spolu	734	776	1510

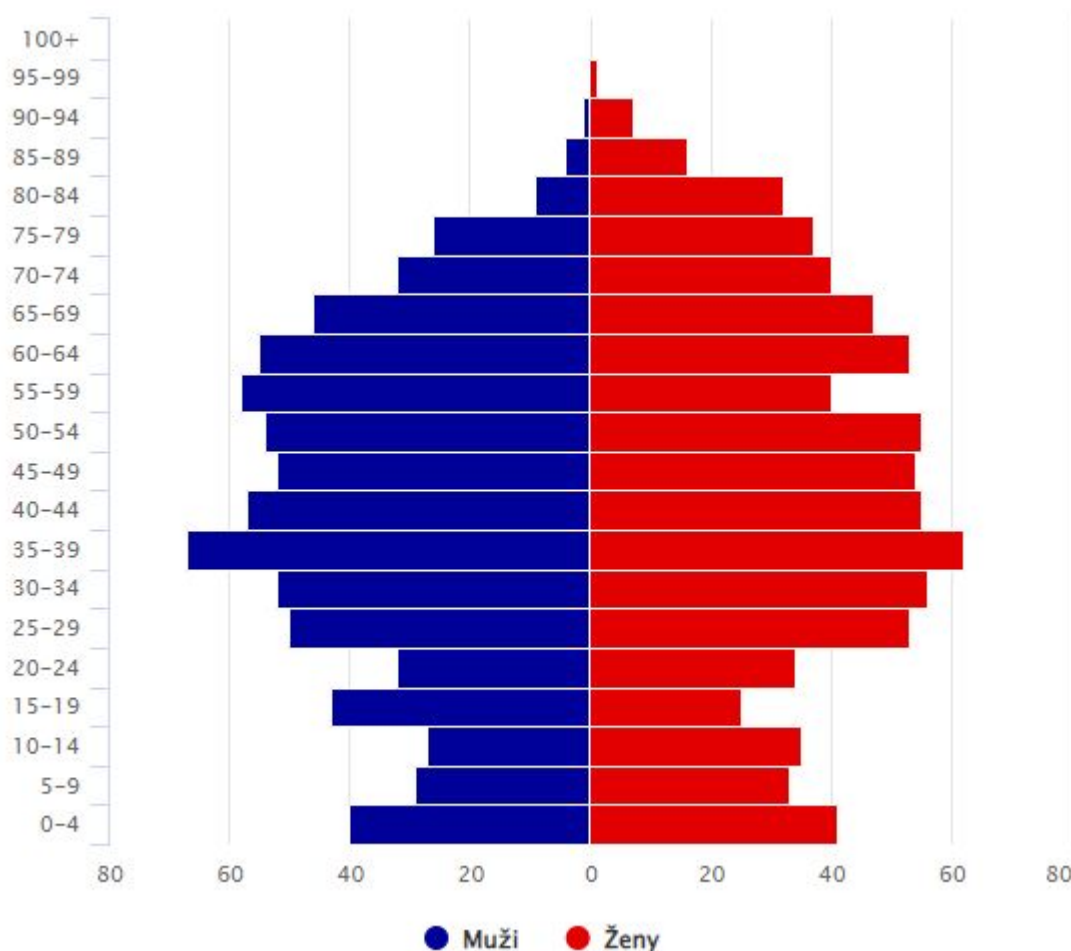
Zdroj: SODB 2021

Populačnú pyramídu obce Obyce možno charakterizovať ako progresívny typ vekovej štruktúry. Na znázornenom grafe možno badať mierny pokles mladších ročníkov tvoriacich predproduktívnu zložku obyvateľstva v prospech nárastu produktívnej a poklesu poproduktívnej zložky. V rámci predproduktívnej zložky obyvateľstva (0 - 14 rokov), v zastúpení mužského

pohlavia je najpočetnejšou zložkou veková kategória: 0 - 4 (40 osôb), takisto aj v prípade žien je to veková kategória 0 – 4 (41 osôb).

V rámci produktívnej zložky obyvateľstva (15 - 64 rokov) je v prípade mužského pohlavia najpočetnejšou zložkou veková kategória 35 – 39 (67 osôb) a v prípade žien je najpočetnejšou vekovou kategóriou rozmedzie veku 35 - 39 (62 osôb). V prípade poproduktívnej zložky obyvateľstva je to u oboch pohlaví zhodná veková kategória: 60 – 64 (55 osôb u mužov a 53 osôb u žien).

Obr.1 Populačná pyramída obce Obyce

Zdroj: SODB, 2021

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Vo vzdelanostnej štruktúre obyvateľstva v obci Obyce majú najvyšší podiel občania so stredným odborným učňovským vzdelaním bez maturity (28,41 %) a s úplným stredným vzdelaním s maturitou (25,17%). Základné vzdelanie má 15,89 % obyvateľov. Ďalej nasledujú obyvatelia s vysokoškolským vzdelaním, ktorých podiel je 14,64%, Bez školského vzdelania - zahŕňa hlavne deti bez ukončenej školskej dochádzky vo veku 0-14 rokov je 9,87%. Najnižší podiel so zisteným vzdelaním pripadá na občanov s vyšším odborným vzdelaním (3,64%). U 2,19 % obyvateľov obce nebolo zistené vzdelanie.

Prieskum bral do úvahy všetkých obyvateľov obce, teda aj deti s povinnou školskou dochádzkou, navštevujúcich MŠ a ZŠ, čo mohlo spôsobiť určité skreslenie výsledkov.

Úroveň vzdelania v súčasnosti je jedným z najdôležitejších predpokladov pre uplatnenie sa na trhu práce a predstavuje základný kameň smerom k budovaniu vedomostnej ekonomiky.

Tab.5 Obyvateľstvo obce Obyce podľa stupňa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Počet	%
Základné	240	15,89
Stredné odborné učňovské (bez maturity)	429	28,41
Úplné stredné (s maturitou)	380	25,17
Vyššie odborné vzdelanie	55	3,64
Vysokoškolské	221	14,64
Bez vzdelania (osoby 0-14 rokov)	149	9,87
Bez školského vzdelania (15+ rokov)	3	0,2
Nezistené	33	2,19
Spolu	1510	100

Zdroj: SODB, 2021

Obr.2 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva obce Obyce podľa typu vzdelania

Zdroj: SODB, 2021

Náboženské vyznanie obyvateľov v obci

Z hľadiska vierovyznania v obci Obyce dominovali v roku 2021 (posledné sčítanie obyvateľstva) občania rímskokatolíckeho vierovyznania. Ich zastúpenie je na úrovni 84,17 %. Nasledujú obyvatelia bez náboženského vyznania 9,47% a obyvatelia ostatných náboženských vyznaní 4,83%. Apoštolská cirkev na Slovensku je v obci zastúpená 0,73%. Nasleduje reformovaná kresťanská cirkev s 2,09 %, po nej Evanjelická cirkev augsburského vyznania 0,6%. Gréckokatolícka cirkev na Slovensku má v obci zastúpenie 0,46% a Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia 0,23 %.

Tab.6 Obyvateľstvo obce Obyce podľa náboženského vyznania

Náboženské vzdelanie	Počet	%
Rímskokatolícka cirkev	1 271	84,17
Gréckokatolícka cirkev	7	0,46
Evanjelická cirkev augsburs. vyznania	9	0,60
Reformovaná kresťanská cirkev	3	0,20
Nábož. spoločnosť Jehovovi svedkovia	4	0,26
Bez vyznania	143	9,47
Iné	34	2,25
Nezistené	39	2,58
Spolu	1 510	100

Zdroj: SODB, 2021

Národnostné zloženie obyvateľstva

Z hľadiska národnostnej štruktúry sa väčšina obyvateľov hlási k slovenskej národnosti – 96,69 %. Nasleduje národnosť česká s 0,40 %, turecká a poľská zhodne po 0,07%. Inej národnosti je 2,45% obyvateľov. Pri 2,45 % nebola zistená národnosť.

Tab.7 Obyvateľstvo obce Obyce podľa národnosti

Národnosť	Počet	%
Slovenská	1 460	96,69
Česká	6	0,39
Turecká	1	0,07
Poľská	1	0,07
Iná	5	0,33
Nezistená	37	2,45
Spolu	1 510	100

Zdroj: SODB, 2021

Bývanie – zhodnotenie súčasného stavu a trendy rozvoja

V obci tvorí prevažnú časť sídelnej štruktúry individuálna bytová výstavba (IBV). Rodinné domy sú jedno až dvojpodlažné, niektoré sú aj trojpodlažné (obytné podkrovia). I keď istá časť obyvateľstva býva v hromadnej bytovej výstavbe (HBV), jedná sa o vidiecky ráz osídlenia v podhorskom prostredí.

Podľa posledného sčítania obyvateľov, domov a bytov v r. 2021 tvorí v obci Obyce domový fond 552 budov, z toho výraznú väčšinu tvoria rodinné domy – 536, čo predstavuje 97,1 %. Nasleduje 5 bytových domov, 1 budova sociálnych služieb, 7 ostatných budov na bývanie, 1 neskolaudovaný rodinný dom a 2 fiktívne objekty. Spolu to predstavuje 552 bytov. Najväčší podiel v štruktúre bytového fondu tvoria byty so 4 obýtnymi miestnosťami – 157 bytov, s 3 obýtnymi miestnosťami – 129 bytov a s 5 obýtnymi miestnosťami – 110.

Zdravotný stav domov je pestrý, zastúpené sú všetky bonitné skupiny. Prevládajú však staršie budovy v relatívne dobrom stave až vyžadujúce si rekonštrukciu. Odráža to obdobie ich výstavby – najväčší podiel predstavujú domy z obdobia rokov 1946 – 1960 – 163 domov, nasledujú domy z rokov výstavby 1961 – 1980 – 162 domov, ďalej z obdobia 1919 – 1945 – 91 domov, z obdobia 1981 – 2000 – 76 domov, z obdobia pred rokom 1919 je to 22 domov, z obdobia rokov 2001 – 2010 bolo vybudovaných 146 domov. Nachádza sa tu domy vybudované po roku 2010 a to 20 domov.

Vybavenosť domov a bytov poukazuje na rôznu životnú úroveň obyvateľov obce. Sleduje sa viacerými ukazovateľmi ako napr. vybavenosťou bytov ústredným kúrením,

zásobovaním vodou, podľa celkovej podlahovej plochy bytu, pripojenosťou na internetovú sieť. Z posledného SODB 2021: až 504 domov je napojených na nejakú formu kanalizácie, 46 domov nemá vybudovanú akúkoľvek formu kanalizácie.

Úlohou ÚPN obce bude regulačne usmerniť výstavbu nových objektov, rekonštrukcie a prestavby jestvujúcich tak, aby sa zlepšil architektonicko-urbanistický obraz obce a zvýšila sa aj kvalita výstavby a jej výtvarno-kompozičný charakter a úroveň bývania. Existencia príležitostí na bývanie, stav domového a bytového fondu sú určujúce faktory, ovplyvňujúce ďalší rozvoj obce a naplňajúce jej obytnú funkciu.

Obec Obyce počíta s nárastom počtu obyvateľov a tým aj so zabezpečením stavebných pozemkov pre bytovú výstavbu individuálnu a hromadnú (nájomné byty).

Najväčšia časť práceschopného obyvateľstva odchádza za prácou do okresných miest Zlaté Moravce, Partizánske, Topoľčany a Nitra, či okolitých miest ako Nová Baňa a Vrábľa. Podpora IBV a HBV môže povzbudiť populačný rast, priviesť nových obyvateľov a vytvoriť predpoklady pre celkový rozvoj obce.

Hospodárska základňa

Základné rozvojové ciele v demografickom a socioekonomickom vývoji ako východiská pre územný rozvoj obce

Základným cieľom v celkovom vývoji obyvateľstva obce je vytváranie podmienok pre priaznivý demografický vývoj a ďalší postupný nárast a kvalitu štruktúry zástavby obce.

V celkovom vývoji počtu obyvateľov obce uvažovať s nárastom tak, aby sídelná veľkosť obce bola v horizonte návrhového obdobia vo veľkostnej kategórii, ktorá umožní riešiť komplex kvalitnej občianskej vybavenosti tak, aby bol v obci zabezpečený komfortný život vidieckeho sídla bez dennej potreby dochádzania za vybavenosťou do miest.

Vzhľadom na pretrvávajúci trend migrácie obyvateľstva z miest do obcí sa v závere výhľadového obdobia počíta s optimistickou alternatívou, teda s nárastom počtu obyvateľov.

Nárast obyvateľstva obce je možné dosiahnuť ťažiskovo zo zdrojov z dosťahovania obyvateľov do obce, a to v rámci vnútroregionálnej migrácie predovšetkým z mestských centier /Zlaté Moravce, Vrábľa, Nitra/ za zdrojom práce, resp. kvalitným vidieckym bývaním.

Vývoj počtu obyvateľov je ovplyvnený reprodukciou obyvateľstva i možnosťami a rozsahom novej bytovej výstavby. Späťne možnosti bytovej výstavby pozitívne ovplyvnia migráciu obyvateľstva. Tým, že v mestách dochádza k stagnácii bytovej výstavby, dochádza v obciach postupným zabezpečovaním vhodných plôch k stabilizácii vidieckeho obyvateľstva.

Nakoľko pri trvalej migrácii prevládajú mladšie vekové kategórie obyvateľstva, (do 40 rokov), dosídľovanie môže mať priaznivý vplyv na demografický vývoj a vekové zloženie obyvateľstva obce v budúcnosti.

Vytváranie podmienok pre rozvoj hospodárskych aktivít obce a pre tvorbu nových pracovných príležitostí a rozvoj zamestnanosti na území obce je jedným zo základných cieľov rozvoja.

V súvislosti s úvahami o dosídľovaní obyvateľov do obce z mestských centier, resp. iných regiónov Slovenska, je potrebné zohľadniť skutočnosť sociálnej a ekonomickej štrukturalizácie obyvateľstva, diferenciáciu ekonomických či záujmových vzťahov.

Pri rozvoji a profilovaní hospodárskych činností vytvárať územné podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít výrobného charakteru na báze remeselnej výroby, pri využití miestnych špecifických územno-technických daností.

Vývoj zamestnanosti v zariadeniach verejných služieb bude v obci podmienený predovšetkým demografickým rastom a štruktúrou obyvateľstva.

Pri lokalizácii aktivít výrobného charakteru je potrebné ťažiskovo využívať jestvujúce areály formou intenzifikácie ich územia a efektívnym využitím jestvujúceho objektového fondu.

Základné rozvojové ciele

Pri rozvoji obce pôjde predovšetkým o vytvorenie územných podmienok bytovej výstavby:

- v návrhovom období vytvoriť podmienky pre realizáciu nových bytov v rodinnej zástavbe vidieckeho sídla - IBV;
- v návrhovom období vytvoriť podmienky pre realizáciu nových bytov v hromadnej bytovej zástavbe – HBV;
- pre potreby, ktoré treba očakávať v súvislosti s tvorbou nových domácností a mladých rodín, ktoré budú mať ambície na vlastný byt;
- pre požiadavky bývajúcich občanov na zmenu kvalitatívneho resp. veľkostného štandardu bytov, ktoré môžu byť riešené tak prestavbou jestvujúceho objektového fondu, ako aj formou novej výstavby;
- ako ponuku pre výstavbu rodinných domov pre obyvateľov zo širšieho územia regiónu, ktorí majú (resp. budú mať ponuku) v obci nové pracovné podmienky, resp. majú ambície bývať vo vidieckom prostredí;
- požiadavky /resp. trend/ obyvateľov z okresného mesta Zlaté Moravce a širšieho okolia, na kúpu stavebných pozemkov v obci Obyce;
- územia vhodné na rozvoj športu, rekreácie a agroturistiky riešiť ako priestory oddychu, relaxu a edukácie, so zvážením primeranej urbanizácie.

Úlohou ÚPN obce bude regulačne usmerniť výstavbu nových objektov, rekonštrukcie a prestavby jestvujúcich tak, aby sa zlepšil architektonicko-urbanistický obraz obce a zvýšila sa aj kvalita výstavby a jej výtvarno-kompozičný charakter a úroveň trvalého a rekreačného bývania.

Požiadavky a ciele riešenia:

1. Využitie polohového faktora obce, ktorá leží v blízkosti okresného mesta Zlaté Moravce, s naznačujúcimi predpokladmi poskytovania možností pre „bývanie v pokojnom prostredí“ a služieb v primeranej dostupnosti k mestu.
2. Zhodnotenie potenciálnych možností pre novú výstavbu.
3. Zhodnotiť vnútorné rezervy – disponibilný bytový fond pre prestavbu a rekonštrukciu.
4. Dobudovanie zariadení občianskej vybavenosti hlavne v oblasti služieb, obchodu, športu, školstva a kultúry.
5. Dobudovanie dopravnej a technickej infraštruktúry (kanalizačná sieť, vodovodná sieť, systém odpadového hospodárstva) ako nevyhnutného predpokladu pre rozvoj obce.

8. Osobitné požiadavky na urbanistickú kompozíciu obce. Objekty pamiatkového fondu.

Zastavané územie obce Obyce leží vo juhozápadnej časti katastrálneho územia, po oboch brehoch rieky Žitava. Osou zastavaného územia je cesta III. triedy III/1622.

Sídlna štruktúra je pomerne kompaktná. Podľa kategorizácie pôdorysných typov sídiel je obec Obyce potočná radová dedina. Historické jadro obce s typickou parcelačnou štruktúrou sa rozprestiera najmä v centrálnej časti zastavaného územia. Prevláda obytná funkcia. V súčasnosti sa v obci nachádzajú všetky bonitné triedy objektov, od objektov nových, až po

objekty odporúčané na asanáciu. Prevládajú však objekty v dobrom až horšom stave vyžadujúce si rekonštrukciu, obzvlášť v historickom centre obce.

Vybavenostný uzol (občianska vybavenosť komerčného a nekomerčného charakteru) sa nachádza v polohe primárneho referenčného uzla. Tá leží v strede obce na ceste III. triedy III/1622, ktoré zároveň predstavuje hlavnú kompozičnú os sídla. Na hlavnú kompozičnú os sídla, v hlavnom referenčnom uzle, sú kolmé dve sekundárne osi, ul. Cintorínska a ul. Kostolná.

Z hľadiska **urbanistickej kompozície obce** je v návrhovej časti územného plánu potrebné:

- rešpektovať kompozičnú výstavbu sídla, hlavne polohu jestvujúcich kompozičných osí a referenčných uzlov
- v závislosti na globálnej urbanistickej kompozícii organizovať umiestnenie vyšších funkcií
- uplatniť princíp revitalizácie tradičných urbanisticko-architektonických vzťahov v súlade s potrebami obce
- novú výstavbu limitovať jednoposchodovými stavbami s využitím podkrovia a v kompozične opodstatnených polohách výnimočne povoliť stavbu o jedno podlažie vyššie s tradičným typom striech, tvaroslovných prvkov a materiálov v záujme eliminovania množstva cudzorodých prvkov
- snažiť sa o návrat tradičných hmotovo - priestorových vzťahov, ktoré zvýraznia špecifický charakter obce
- pri rozvoji obce rešpektovať a chrániť pamiatkovo hodnotné objekty, objekty s kultúrohistorickou hodnotou a významné archeologické lokality.

Objekty pamiatkového fondu

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky v obci Obyce eviduje v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ÚZPF) nasledovné nehnuteľné národné kultúrne pamiatky:

- **Socha na podstavci, sv. Ján Evangelista**, druhá polovica 18. storočia, parcela č. 354/4, č. ÚZPF 11 410/1 (lokalita - pri vstupe do farského kostola Krista Kráľa)
- **Socha na podstavci, Svätec s knihou**, druhá polovica 18. storočia, parcela č. 354/4, č. ÚZPF 11 411/1 (lokalita - pri vstupe do farského kostola Krista Kráľa)

V bezprostrednom okolí nehnuteľnej kultúrnej pamiatky nemožno vykonávať stavebnú činnosť ani inú činnosť, ktorá by mohla ohroziť pamiatkové hodnoty kultúrnej pamiatky. Bezprostredné okolie nehnuteľnej kultúrnej pamiatky je priestor v okruhu desiatich metrov od nehnuteľnej kultúrnej pamiatky, desať metrov sa počíta od obvodového plášťa stavby, ak nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou je stavba, alebo od hranice pozemku, ak nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou je pozemok (§ 27 ods. 2 pamiatkového zákona).

Na území obce Obyce, v rozsahu katastrálneho územia Obyce, okres Zlaté Moravce, sa nachádzajú evidované archeologické náleziská v polohe:

1. **Hlboká úboč (nedatovateľné)**
2. **Hrádok 2 (doba bronzová – lužická kultúra)**
3. **Hrádok 1 (vrcholný stredovek)**

V obci sa nachádzajú nasledovné pamätihodnosti:

- kostol Krista kráľa, jednolodová stavba s rovným uzáverom svätyne, s pristavanou sakristiou a vstavanou vežou;
- kaplnka Sedembolestnej Panny Márie, pôvodne klasicistická, prestavaná v roku 1913, má obdĺžnikový pôdorys s polygonálnym uzáverom, fasády sú okrem tympanónovej plochy zmodernizované
- Božie muky so zasklenou skrinkou, úprava piliera z roku 1942

Požiadavky a ciele riešenia:

1. *Pri komponovaní rozvoja obce vychádzať z historicky sa formujúcej urbanistickej štruktúry obce.*
2. *Stanoviť hlavné, doplnkové a nepripustné funkcie v území. Pri zástavbe prelúk rešpektovať výškové zónovanie, hmotovú skladbu a použité materiály jestvujúcej zástavby.*
3. *Riešiť rozvojové disponibilné plochy v rámci zastavaného územia a mimo zastavaného územia a určiť plochy pre podrobné rozpracovanie priestorových a funkčných regulatívov do úrovne zóny. Je potrebné určiť a chrániť dominantné výhľady obce, panorámu a hodnotné priehľady.*
4. *Rešpektovať a zachovať funkciu zelene v uličnom profile, pri stavbách občianskej vybavenosti, pozdĺž toku Žitava a poľných ciest.*
5. *Riešiť funkčné, kompozičné, estetické a environmentálne závary, riešiť humanizáciu plôch bytových domov, opustených a schátralých PD a majerov. Odstrániť, prípadne zmierniť kolízne strety funkčných plôch.*
6. *Zachovať harmonický, organický charakter sídla a potvrdiť jednoznačnú polohu centra a regulačne formovať jeho ďalší vývoj.*
7. *Vytvoriť predpoklady vzájomného funkčného a dopravného prepojenia pôvodných a novonavrhovaných častí obce.*
8. *Rešpektovať a chrániť pamiatkové objekty, objekty s kultúrohistorickou hodnotou a významné archeologické lokality.*
9. *Ku všetkým rozhodnutiam iných orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy, ktorými môžu byť dotknuté záujmy chránené pamiatkovým zákonom, sa vyžaduje záväzné stanovisko Krajského pamiatkového úradu. Orgán štátnej správy a orgán územnej samosprávy, ktorý vedie konanie, v ktorom môžu byť dotknuté záujmy ochrany pamiatkového fondu, môže vo veci samej rozhodnúť až po doručení právoplatného rozhodnutia alebo záväzného stanoviska orgánu štátnej správy na ochranu pamiatkového fondu.*
10. *V prípade nevyhnutnosti vykonania archeologického výskumu za účelom záchrany archeologických nálezov alebo nálezových situácií predpokladaných v zemi na území stavby rozhodne o archeologickom výskume a podmienkach jeho vykonania v samostatnom rozhodnutí podľa § 35 ods. 7, § 36 ods. 3 a § 39 ods. 1 pamiatkového zákona krajský pamiatkový úrad.*
11. *V prípade zistenia nálezu mimo povoleného pamiatkového výskumu je nálezca povinný oznámiť to krajskému pamiatkovému úradu priamo alebo prostredníctvom obce. Oznámenie o náleze je nálezca povinný urobiť najneskôr na druhý pracovný deň po nájdení. Nález sa musí ponechať bez zmeny až do obhliadky krajským pamiatkovým úradom alebo ním poverenou odborne spôsobilou osobou, najmenej však tri pracovné dni odo dňa oznámenia nálezu. Do obhliadky krajským pamiatkovým úradom je nálezca povinný vykonať všetky nevyhnutné opatrenia na záchranu nálezu, najmä zabezpečiť ho proti poškodeniu, znehodnoteniu, zničeniu a odcudzeniu. Archeologický nález môže vyzdvihnúť a premiestniť z pôvodného miesta a z nálezových súvislostí iba oprávnená osoba metódami archeologického výskumu. Nález, ktorý je strelivo alebo munícia pochádzajúca pred rokom 1946, môže vyzdvihnúť iba pyrotechnik Policajného zboru.*
12. *Podľa § 40 ods. 10 pamiatkového zákona v prípade, ak k nálezu nedošlo počas pamiatkového výskumu alebo počas nepovolennej činnosti, má nálezca právo na náhradu výdavkov súvisiacich s ohlásením a ochranou nálezu podľa § 40 ods. 2 a 3 pamiatkového zákona. Podľa § 40 ods. 11 pamiatkového zákona Pamiatkový úrad Slovenskej republiky rozhodne o poskytnutí nálezného a poskytne nálezovi nálezné v sume až do výšky 100 % hodnoty nálezu. Hodnota nálezu sa určuje znaleckým posudkom.*

9. Osobitné požiadavky na obnovu, prestavbu a asanáciu obce

V obci tvorí prevažnú časť sídelnej štruktúry výstavba rodinných domov. Rodinné domy sú jedno až dvojpodlažné, niektoré sú aj trojpodlažné. Zdravotný stav objektov je pestrý, zastúpené sú všetky bonitné skupiny.

Úlohou ÚPN obce bude regulačne usmerniť výstavbu nových objektov, rekonštrukcie a prestavby jestvujúcich tak, aby sa zlepšil architektonicko-urbanistický obraz obce a zvýšila sa aj kvalita výstavby a jej výtvarno-kompozičný charakter a úroveň bývania.

Organizáciu a regulovanie štrukturálnej prestavby centra zabezpečovať v súlade s architektonicko-urbanistickou štúdiou. V rámci ÚPN obce definovať funkčno-priestorové riešenie celkovej koncepcie rozvoja sídla k návrhovému obdobiu.

Nové ulice formovať v zmysle optimálnej šírky bez dopravných závad, t.j. musia byť prejazdne a spĺňať všetky kritériá, rozvoj inžinierskych sietí, odstavné plochy, účinná prepravná šírka, v rámci uličných priestorov riešiť aj koridor pre peší pohyb.

Pre zabezpečenie optimálneho rozvoja jednotlivých častí sídla vytvoriť regulačné podklady (napr. vo forme spracovania urbanisticko-architektonických štúdií, zastavovacích štúdií a pod.) a vytvárať predpoklady pre realizačné zámery.

- snaha zvyšovať dynamiku vývoja počtu populácie musí byť opretá jednoznačne o pracovné príležitosti;
- je potrebné iniciovať formovanie centra ako hlavného referenčného uzla sídelného útvaru, predovšetkým však na disponibilných parcelách;
- formovať sídlo ako kompaktný celok v rámci zastavaného územia s prirodzenou gradáciou k centru;
- z hľadiska územno-technického riešiť a organizovať systém nových RD-IBV a výstavbu HBV tak, aby bolo možné uspokojiť jednak žiadateľov z titulu prirodzeného prírastku, jednak žiadateľov z okolia;
- podporovať vznik pracovných príležitostí ako základného predpokladu fungovania rodiny a spoločnosti;
- iniciovať rekonštrukčný proces hlavne v centre obce s historickou parcelačnou štruktúrou, kde bol monitorovaný horší stav objektov rodinných domov, v súlade so stavebno-technickým stavom objektov;
- nevytvárať ďalšie satelitné sídelné celky v k.ú., ale formovať obec ako kompaktný urbanistický organizmus, ktorý je súčasťou nitriansko-pohronskej rozvojovej osi (Trnava) - Nitra – Zlaté Moravce – Žiar nad Hronom;

Požiadavky a ciele riešenia:

1. Vyhodnotiť a navrhnuť na prestavbu len tie územia, ktoré svojou súčasnou kvalitou a stavom nevyhovujú terajším požiadavkám na kvalitu života, nie sú predmetom ochrany, nie je možné ich dotvoriť ani vhodne reštrukturalizovať, prípadne sú limitom pre realizáciu zámeru verejného záujmu.
2. Riešiť a regulačne definovať formovanie referenčných uzlov.
3. Riešiť prestavbu a dobudovanie peších a cestných komunikácií.
4. Riešiť organické začlenenie nových navrhovaných zón do hmotovo-priestorovej štruktúry obce.
5. Asanovať iba schátralé a neobývané stavby, resp. tie, ktoré sa navrhnu na reprofiláciu.

10. Požiadavky na riešenie verejného dopravného a technického vybavenia

Z hľadiska širších dopravných pomerov najvýznamnejšou dopravnou tepnou je cesta III. triedy III/1622 v trase **Machulince – Obyce – križ. s cestou II/512**.

Cestná doprava

Uvedená cesta III. triedy je významnou dopravnou spojniciu obce a okresného mesta Zlaté Moravce. Cesta III. triedy je v správe VÚC NSK. Z cesty III. triedy vychádza niekoľko vjazdov na poľnohospodárske pozemky, ktoré úzko súvisia s poľnohospodárskou výrobou. Po ceste III. triedy je prevádzkovaná autobusová doprava.

Cesta III/1622 Machulince – Obyce – križ. s II/512

Regionálna cesta III/1622 prechádza západnou časťou katastrálneho územia zo severu na juhozápad. Cesta je napojená na regionálnu cestu II. triedy II/512, ktorá spája obec Oslany na hranici okresov Partizánske a Prievidza so Žarnovicou.

SSC IVSC Bratislava v riešenom území nepripravuje ani neplánuje žiadnu investičnú prípravu stavieb.

Miestne komunikácie

Sú to cesty IV. triedy.

Stav niektorých miestnych komunikácií je dobrý, niektoré komunikácie prešli rekonštrukciou s asfaltovou úpravou. Zvyšné komunikácie majú nevyhovujúci, komunikácie v zlom stavebno-technickom stave sú určené na rekonštrukciu (poškodené krajnice komunikácií a povrch vozoviek). Komunikácie s poškodenými krajnicami a poškodeným povrchom sú určené tiež na rekonštrukciu.

Sieť miestnych komunikácií je v obci umiestnená paralelne alebo v kolmom smere na cestu III. triedy. Smerové oblúky na väčšine starších miestnych komunikáciách majú malé polomery a sú vybudované v nenormových kategóriách, v šírkach od 3,0m do 5,0m. Dopravná premávka je na všetkých komunikáciách napriek nie vždy vhodným šírkovým usporiadaniam obojsmerná. Po trasách miestnych komunikácií nie sú prevádzkované autobusové linky. Vzhľadom na dopravný význam, spoločenskú funkciu a polohu v obci prisudzujeme miestnym komunikáciám funkčnú triedu C3.

Miestne komunikácie sú obslužné komunikácie, miestneho významu, prevažne so spevneným povrchom. Slúžia predovšetkým ako prístupové cesty k rodinným domom a k iným verejným objektom a využívajú sa aj ako prístupové cesty na poľnohospodárske pozemky v rámci zastavaného územia, alebo ako spojovacie komunikácie mimo zastavaného územia.

Účelové komunikácie

Cestnú sieť mimo zastavaného územia dopĺňa aj sieť účelových komunikácií. Ako účelové komunikácie sú vybudované cesty, tvoriace pokračovanie miestnych komunikácií mimo zastavaného územia, v niektorých prípadoch nadväzujú na cestu III. triedy. Okrem toho, že účelové komunikácie sprístupňujú jednotlivé časti chotára, sú taktiež súčasťou výrobných areálov a poľnohospodárskych areálov. Povrch účelových komunikácií je z časti spevnený a z časti nespevnený.

Poľné cesty

Prístup do chotára zabezpečuje sieť poľných ciest, nadväzujúca na cestu III. triedy, účelové alebo miestne komunikácie. Majú väčšinou prašný povrch. Sprístupňujú jednotlivé časti chotára s blokmi poľnohospodárskej pôdy.

Pešie komunikácie a priestranstvá

Z hľadiska pešej dopravy je v návrhu ÚPD potrebné uvažovať s výstavbou a rekonštrukciou chodníkov popri miestnych komunikáciách. Jednostranný chodník popri ceste III. triedy, III/1622, je vybudovaný v jeho celej dĺžke a je v dobrom stave.

Statická doprava

Obec má čiastočne vybudované parkovisko pri cintoríne, zvyšná plocha určená ako záchytné parkovisko pre cintorín nie je spevnená asfaltom, chýba i dodatočná segregácia parkovacích miest. Záchytné parkovisko absentuje pri obecnom športovisku - futbalovom ihrisku. Zvyšné objekty OV disponujú dostatočnými parkovacími plochami. Pri kostole sa nachádzajú tri parkovacie miesta, počet je nepostačujúci. Garážovanie motorových vozidiel je riešené v súkromných garážach na pozemkoch rodinných domov. V stiesnených podmienkach parkujú autá na krajniciach miestnych komunikácií, pred pozemkami rodinných domov, alebo čiastočne na chodníku, ktorý je vybudovaný popri ceste III., triedy. Dochádza tam k obmedzeniam, čo v neposlednom rade prispieva k spomaleniu plynulosti dopravy.

Dopravné zariadenia

V katastrálnom území Obyce sa ČSPHM nenachádzajú. Najbližšie verejné ČSPHM a ich zariadenia sa nachádzajú v okresnom meste Zlaté Moravce, vzdialenom zhruba 7 km od obce.

Cestná hromadná doprava

Má najväčší podiel na preprave cestujúcich do zamestnania, škôl, za nákupmi a službami. Obec má vzhľadom na svoju polohu v blízkosti okresného Zlaté Moravce a krajského mesta Nitra zabezpečenie prímestskou autobusovou dopravou. Prímestskú dopravu zabezpečuje spoločnosť Arriva Nitra, a.s. s odchodmi v pravidelných intervaloch. Autobusové zastávky v zastavanom území obce Obyce sú vybavené novými prístreškami s lavičkou, chýbajú však autobusové výbočiská. V návrhovom období je nutná rekonštrukcia autobusových zastávok (prístreškov), ktoré sú zastaralé a v nevyhovujúcom stave, a to hlavne autobusové zastávky mimo zastavaného územia obce.

Dopravné závady:**Bodové závady**

- nedostatok parkovacích miest pred futbalovým ihriskom a kostolom;
- malé polomery na smerových oblúkoch miestnych komunikáciách;
- na MK so slepým zakončením chýba otočka;
- estetické závady (nelegálne skládky);
- chýbajúce autobusové výbočiská;
- chýbajúce prechody pre chodcov.

Líniové závady

- závady na pozdĺžnom a priečnom profile miestnych komunikácií;
- závady na pozdĺžnom a priečnom profile miestnych chodníkov.

Ochranné pásma cestných dopravných trás

Cesty III. triedy	ochranné pásmo na obe strany od osi cesty	20 m
Vozovky miestnych komunikácií	ochranné pásmo na obe strany od osi cesty	15 m

Cyklistická doprava

Cez obec Obyce prechádza červená Požitavská cyklomagistrála, ktorá začína v obci Úľany nad Žitavou a končí pri prameni rieky Žitava, v obci Veľká Lehota. Po južnej katastrálnej hranici prechádza ďalšia cyklotrasa, modrá, ktorá začína v obci Topoľčianky, v úseku lokality „Škripec - Hrádok“ a lokality „Obycké lúky“ vedie cez k.ú. Obyce a končí pri chate na Veľkom Inovci. Ďalšia z cyklotrás, zelená, začína na rázcestí Obyce – Modoš, vedie cez rekreačnú lokalitu Jaďová, popri rekreačnom stredisku Partizán, cez Záhradskú dolinu a končí v lokalite „Škripec – Hrádok“. Všetky jestvujúce cyklotrasy, v k.ú. Obyce, alebo ním prechádzajúce,

prepájajú viacero okresov naraz. V určitých úsekoch sú náročné, s ťažkým stúpaním, napriek tomu sú však s obľubou vyhľadávané obyvateľmi zo širšieho okolia.

Predmetom návrhového riešenia ÚPN obce bude i vybudovanie lokálnych cyklotrás, za účelom prepojenia obce Obyce so širším okolím.

Významné rekreačno-turistické trasy.

Cez k.ú. obce Obyce vedú štyri významné rekreačno-cykloturistické trasy.

- V smere rázc. Obyce /Modoš/ – Škripec pod Hrádkom /zelená značka/;
- V smere Osná dolina /horáreň/ - pod Malý Inovcom /žltá značka/;
- V smere Topoľčianky-Malá Lehota-Skálie / modrá značka/;
- V smere na Veľký Inovec/ Rudná magistrála-červená značka/;

Letecká doprava

V katastrálnom území Obyce sa nenachádza žiadne letisko, osobitné letisko, heliport ani letecké pozemné zariadenie. Do predmetného územia nezasahujú ani žiadne ochranné pásma, resp. prekážkové roviny a plochy letísk, heliportov, osobitných letísk a leteckých pozemných zariadení, ktoré sa nachádzajú mimo územia obce, a ktoré by ovplyvňovali a limitovali rozvoj obce.

V zmysle ustanovení § 28 ods. 3 a § 30 leteckého zákona je Dopravný úrad dotknutým orgánom štátnej správy v povoľovacom procese stavieb a zariadení nestavebnej povahy v ochranných pásmach letísk a leteckých pozemných zariadení ako aj pri ďalších stavbách a zariadeniach, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť leteckej prevádzky, na základe čoho je potrebné požiadať Dopravný úrad o súhlas pri povoľovaní nasledovných stavieb:

- stavby alebo zariadenia vysoké 100 m a viac nad terénom (§ 30 ods. 1 písmeno a) leteckého zákona),
- stavby a zariadenia vysoké 30 m a viac umiestnené na prírodných alebo umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu (§ 30 ods. 1 písmeno b) leteckého zákona),
- zariadenia, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielacie stanice (§ 30 ods. 1 písmeno c) leteckého zákona),
- zariadenia, ktoré môžu ohroziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje (§ 30 ods. 1 písmeno d) leteckého zákona).

Železničná doprava

Obec Obyce nie je napojená na sieť železničných tratí SR. Región je dostupný prostredníctvom železničnej stanice v okresnom meste Zlaté Moravce, kadiaľ prechádza trať v smere do miest Levice a Šurany, s ďalšími prípojkami do širšieho okolia.

Požiadavky a ciele riešenia:

1. *V katastrálnom území Obyce sa nachádza cesta III. triedy III/1622 Machulince – Obyce – križovatka s II/512, pre ktoré je potrebné rešpektovať:*

- nadradenú ÚPD Nitrianskeho kraja;

- mimo zastavaného územia výhľadové šírkové usporiadanie cesty III. triedy v kategórii C 7,5/70 v zmysle STN 73 6101;

- v zastavanom území výhľadové šírkové usporiadanie cesty III. triedy vo funkčnej triede B3 v kategórii MZ 8,5/50 resp. MZ 8,0/50 v zmysle STN 73 6110;

2. *V grafickej časti vyznačiť navrhované trasy ciest s určením funkčnej triedy a kategórie a dopravné napojenia navrhovaných lokalít;*

3. vyznačiť a rešpektovať hranice ochranného pásma ciest mimo zastavaného územia obce v zmysle zákona č. 135/1961 Zb. v znení jeho neskorších predpisov (účinnosť od 02.01.2015);
4. Pri návrhu nových lokalít HBV, IBV, OV v blízkosti ciest III. triedy posúdiť nepriaznivé vplyvy z dopravy a vyznačiť pásma prípustných hladín hluku v zmysle vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí v znení neskorších zmien a predpisov. V prípade prekročenia prípustnej hladiny hluku je potrebné v ÚPN navrhnuť opatrenia na zníženie týchto negatívnych účinkov a zaviazat' investorov na ich realizáciu;
5. Dopravné napojenia navrhovaných lokalít riešiť systémom obslužných komunikácií a ich následným napojením na nadradenú cestnú sieť v súlade s platnými STN a TP; dopravné napojenia navrhovaných lokalít na cestu I. triedy riešiť na základe dopravnoinžinierskych podkladov, posúdenia dopravnej výkonnosti dotknutej cestnej siete v súlade s platnými STN a TP (s dôrazom na vzájomnú vzdialenosť križovatiek), autorizovaným inžinierom pre dopravné stavby, v samostatnej projektovej dokumentácii a zaslať SSC k zaujatiu stanoviska.
6. Vyznačiť body navrhovaného dopravného napojenia schematicky (bez určenia typu a tvaru križovatky).
7. Pre navrhované križovatky rezervovať dostatočne veľkú územnú rezervu pre návrhové parametre križovatky, rozhľady v križovatke a pod.;
8. Vypracovať návrh statickej dopravy v zmysle STN 73 6110.
9. Navrhnuť umiestnenie zastávok hromadnej dopravy a vyznačiť ich pešiu dostupnosť.
10. Cyklistické a pešie trasy navrhnuť a vyznačiť i v širších vzťahoch k príľahlému územiu. Ich šírkové usporiadanie je potrebné navrhnuť v zmysle STN 73 6110.
11. Stavby v ochrannom pásme dráhy podliehajú dodržiavaniu ustanovení č. 513/2009 Z.z. o dráhach, v znení neskorších predpisov a zákona č.50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku, v znení neskorších predpisov a akákoľvek stavebná činnosť v tomto pásme, musí byť vopred prekonzultovaná a odsúhlasená so ŽSR.
12. Za účelom ochrany vodohospodárskych záujmov a v záujme zamedzenia vzniku migračných bariér, škôd a porúch na vodných tokoch, ako i zabezpečenia riadnej údržby vodných tokov (v zmysle § 48 a § 49 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách) správca vodných tokov požaduje nové dopravné a technické riešenie územia, miestne komunikácie resp. dopravné vybavenie akéhokoľvek druhu, ktoré budú križovať vodné toky navrhnuť:
 - ako jednotnú zbernú komunikáciu pre ucelenú oblasť (urbanistický obvod, lokalitu a pod.), ktorá v prípade vhodných technických podmienok môže byť v súbehu s vodným tokom, a s následným – iba jedným spoločným križovaním vodného toku, umiestneným vo vhodnom profile vodného toku,
 - križovanie s vodnými tokmi technicky riešiť v súlade s STN 73 6822 „Križovanie a súbehy vedení a komunikácií s vodnými tokmi“ a v súlade s STN 73 6201 „Projektovanie mostných objektov“,
 - za účelom optimalizácie a regulácie nových mostných objektov križujúcich vodné toky, návrh situovania (umiestnenia) žiadame ešte pred zahájením spracovania podrobnejšej projektovej dokumentácie odsúhlasiť s organizáciou SVP, š.p. a v prípade možností prednostne využívať už vybudované mostné objekty, ak to technické vybavenie záujmového územia umožňuje.

Hydrológia – vodohospodárske pomery

Povrchové vody

Vodné toky

Riešené územie patrí do povodia rieky Nitra, ktorého vodný režim je ovplyvňovaný predovšetkým atmosférickými zrážkami. Hlavným hydrologickým prvkom územia je rieka Žitava,

vodný tok IV. rádu a zároveň vodohospodársky významný vodný tok. Je ľavostranným prítokom rieky Nitra. Pramení v k.ú. Veľká Lehota, v nadmorskej výške 657 m n. m. a v k.ú. Martovce sa vlieva do Nitry. V záujmovom území sa súvislá vodná plocha nachádza v juhozápadnej časti k.ú. Obyce, v tesnom kontakte so zastavaným územím obce Machulince. Katastrálnym územím Obyce pretekajú okrem rieky Žitava i drobné toky ako tok Osné, Sviniarsky potok, Drieňový potok, Machulinský potok a ich bezmenné prítoky. Vodné toky plnia okrem vodohospodárskej funkcie aj ekologickú a rekreačnú funkciu. Na mnohých miestach je zachovaná, resp. sa vyvinula brehová vegetácia.

Pramene

V k.ú. Obyce sa nachádza niekoľko prameňov a upravených prameňov minerálnych vôd. K najznámejším prameňom v k.ú. Obyce patrí prameň (vrt KD-1) **Viničná studnička NR-3**, nachádzajúca sa v JV časti mimo zastavaného územia obce Obyce, cca 70,0 m od prameňa obyčajnej vody vo svahu. Je zabezpečený ocelovou rúrou vyvedenou na povrch terénu. Pôvodne bola voda teplá, je bohatá na minerály a železo. Druhý z prameňov sa volá studnička **Drieňová NR-4**, inak v minulosti nazývaný i ako Prameň pod krížom. Nachádza sa na východnom okraji od zastavaného územia obce Obyce, pri horárni Skerešov, na ľavom brehu strže s občasným prietokom. Prístup k prameňu je dobrý. Prameň bol objavený v roku 1994 a upravený v roku 1959. V roku 2000 bol vybudovaný okolitý areál s lavičkami a sochou Panny Márie, ktorý bol v roku 2010 následne zrekonštruovaný. V rámci vykonaného Štátneho zdravotného dozoru, dňa 2.6.2022, po odobratí vzoriek sa preukázalo, že odobrané vzorky vôd v stanovených laboratórnych ukazovateľoch nevyhovovali požiadavkám vyhlášky MZ SR č. 247/2017 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody.

Kúsok od studničky Drieňová sa nachádza Richtárova studnička.

Ďalším prameňom v k.ú. Obyce je prameň Kostolníkova a vyviera z viacerých prameňov. Najvýdatnejším prameňom je Žliabok, ktorý je bohato rozvetvený. Vyviera z neho teplá voda, ktorá prispieva k otepľovaniu údolia.

Prameň sv. Anny sa nachádza pod cintorínom, za obecným úradom. Vyviera z viacerých prameňov v okolí dnešného pohrebiska. Okolie prameňa je zrekonštruované, s informačnou tabuľou. Posledným známym prameňom je prameň na Kadiške, nachádzajúci sa v rekreačnej oblasti Jaďová.

Podzemné vody

Takmer celé k. ú. Obyce patrí podľa hydrogeologickej rajonizácie územia Slovenska do hydrogeologického regiónu - neovulkanity pohoria Vtáčnik a Pohronský Inovec, s určujúcim typom priepustnosti – puklinový. Okrajová časť JZ k.ú. Obyce patrí podľa hydrogeologickej rajonizácie do hydrogeologického regiónu – neogén Žitavskej pahorkatiny, s určujúcim typom priepustnosti – medzizrnný. Kvantitatívna charakteristika prietochnosti a hydrogeologickej produktivity je v území mierna, t. z. že hodnoty sa pohybujú od $T = 1 \cdot 10^{-4}$ až $1 \cdot 10^{-3} \text{ m}^2 \cdot \text{s}^{-1}$.

Územie patrí do vrchovinovo - nížinnej oblasti s dažďovo-snehovým typom režimom odtoku.

Chránené vodné zdroje

Chránené vodné zdroje sú definované zákonom č. 364/2004 Z. z. o vodách (vodný zákon). V k.ú. Obyce sa podľa RÚSES ZM (2019) nachádza 5 ochranných pásiem vodárenských zdrojov podzemných vôd. Okolo prameňov je vyhlásené PHO I. a II. stupňa.

Poslaním vodohospodárskych a hydromelioračných zariadení a opatrení je ochrániť krajinu pred prívalovými vodami a podmáčaním a zabezpečiť zdroj vody na krytie vlahového deficitu (nádrže, poldre, odvodnenia a závlahy).

Hydromelioračné zariadenia a opatrenia

Hydromeliorácie, š.p., neeviduje v k.ú. Obyce žiadne hydromelioračné zariadenia, ktoré by boli v ich správe. Do JZ časti k.ú. Obyce zasahuje detailné odvodnenie poľnohospodárskych pozemkov drenážnym systémom neznámeho vlastníka.

Podzemné vody

Základnou hodnotenou jednotkou vodohospodárskej bilancie podzemných vôd Slovenska je hydrogeologický rajón s jeho následným detailným členením na subrajóny a čiastkové rajóny. Hydrogeologický rajón je hydrogeologicky jednotné územie s podrobnými hydrogeologickými vlastnosťami, typom zvodnenia a obehom podzemnej vody. Podľa súčasnej hydrogeologickej rajonizácie je územie Slovenska rozdelené na 141 hydrogeologických rajónov. (*Generel ochrany a racionálneho využívania vôd SR, 2002*).

Záujmové územie spadá do dvoch hydrogeologických rajónov:

1. *NQ -0 73 – neogén Žitavskej pahorkatiny*, využiteľné množstvá podzemných vôd 176,0 ls-1, bilančný stav dobrý, čiastkový rajón NA 20 (zasahuje JZ časť k.ú.)
2. *V 086 - neovulkanity pohorí Vtáčnik a Pohronský Inovec*, využiteľné množstvá podzemných vôd 242,6 ls-1, bilančný stav uspokojivý, čiastkový rajón NA 30 (zasahuje S, V a J časť k.ú.)

Geotermálne vody

Územie obce Obyce spadá pod perspektívnu geotermálnu oblasť č.17 stredoslovenské neovulkanity (SZ časť) s hlavným kolektorom geotermálnych vôd – triasové karbonáty, s tepelným výkonom geotermálnych vôd 50 – 200 MW. V k.ú. Obyce sa nachádza jeden geotermálny vrt s označením KD-1. Najbližšie geotermálne kúpalisko sa nachádza vo Vyhniach a v Chalmovej.

Vodné hospodárstvo

Zásobovanie pitnou vodou

Sídlný útvar Obyce má vybudovaný vlastný vodovod v celkovej dĺžke **11 297 m**.

Zdrojom vody pre obec je sústava prameňov – Pramenisko „Stoky“, „Vlčie jamy“, „Sviniarka“ a „Osno“, z ktorých prítoky sa sústredia do prerušovacej komory PK1 - 340,29/337,41 m.n.m., odkiaľ pokračujú do PK2 a do vodojemu 1x150 m³ - 318,70/314,70 m.n.m. v obci Obyce. Celková dĺžka prírodného potrubia liatina/ocel' DN 200 medzi PK1 a PK2 je 3185,0m.

Prírodné potrubie od šachty Sviniarka po prerušovaciu komoru PK1 je vybudované z potrubia LT DN 100.

Pramenisko „Stoky“ pozostáva z 11 prameňov, 3 zberných šácht a armatúrnej komory, z ktorej pokračuje potrubie do zbernej šachty.

Pramenisko „Vlčie jamy“ pozostáva z prameňa I.-III., malého vodojemu a šachty.

Pramenisko „Osno“ pozostáva z prameňa, ktorý je v jaskyni a dvoch prietochných komôr, cez ktoré len voda preteká smerom na prerušovaciu komoru PK1.

Z jednotlivých pramenísk je prítok vody sústredený do prerušovacej komory PK1 a následne pokračuje prírodným potrubím do prerušovacej komory PK2, ktorej súčasťou je aj malá automatická tlaková stanica. Z prerušovacej komory PK2 je voda dopravovaná do vodojemu 1x150 m³, ktorý je vybudovaný v obci Obyce. Z odberného potrubia vo vodojeme je voda distribuovaná do rozvodnej siete obce Obyce. Samotný vodojem slúži aj pre zásobovanie obce Topoľčianky. Obcou prechádza prírodné potrubie LT DN 150 v celkovej dĺžke 565 m do obce Topoľčianky.

Výdatnosť prameňov :

-pramenisko „Stoky“ – Q = 1,5 -10,0 l/s

-pramenisko „Vlčie jamy“ – Q=1,0 l/s

-pramenisko „Osno“ – $Q=4,5-5,5$ l/s

-prameň „Sviniarka“ – $Q=0,9-1,0$ l/s

Hygienické zabezpečenie pitnej vody je zabezpečené v rámci prerušovanej komory PK2 s ATS, dávkovacím čerpadlom na dávkovanie chlórdioxidu.

Vodovodná sieť v sídelnom útvare Obyce bola budovaná postupne, v niekoľkých etapách. Je vybudovaná z potrubia LT, PVC a HDPE. Vodovodné prípojky pre obytné jednotky a rozvíjajúcu sa infraštruktúru sú z potrubia PE. Na rozvážacej sieti v celej trase je osadený vyhľadávací vodič, aby sa vodovodné potrubie v prípade poruchy ľahko mohlo nájsť.

Vodovodná sieť je zrealizovaná ako vetvová vodovodná sieť v kombinácii s okružovou vodovodnou sieťou.

Celková dĺžka vybudovaného verejného vodovodu na území sídelného útvaru Obyce je cca 11 297,00 m.

Prevádzkovateľom vodovodnej siete je Západoslovenská vodárenská spoločnosť a.s..

Vodovodné potrubia sú uložené v komunikáciách, chodníkoch a vo výnimočných prípadoch v zelených pásnoch.

Celková dĺžka jestvujúcej rozvodnej vodovodnej siete na území sídelného útvaru je **11 297,0 m**.

Ochranné pásmo vodovodného potrubia v zmysle zákona č.442/2002 o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách sa vymedzuje zvislými plochami vedenými po oboch stranách vodovodného potrubia verejného vodovodu vedenými od ich osi vo vodorovnej vzdialenosti

-pre potrubie do DN 500 – 1,8m

-pre potrubie nad DN 500 – 3,0 m

Kanalizácia

V obci Obyce je v súčasnosti vybudovaná časť delenej gravitačnej splaškovej stokovej siete v celkovej dĺžke **3343,70 m**.

Splaškové vody z časti obce, kde je vybudovaná kanalizačná sieť, sú odvádzané cez kanalizačnú sieť obce Obyce do spoločnej ČOV Machulince (3000 EO), kde dochádza k mechanicko-biologickému čisteniu odpadových vôd. ČOV Machulince je umiestnená pod obcou Machulince s vyústením prečistených vôd do vodného toku Žitava.

Splaškové odpadové vody z časti obce kde nie je vybudovaná kanalizačná sieť sú akumulované v objektoch domových žump a následne sú vyvážané na spoločnú ČOV.

Kanalizačná sieť v obci Machulince je zrealizovaná ako gravitačná splašková sieť.

V rámci celoobecnej kanalizácie je vybudovaná :

Gravitačná kanalizačná sieť :

Gravitačná kanalizačná sieť je zrealizovaná ako delená splašková kanalizácia.

Celkovo je vybudovanej **3 343,70 m** gravitačnej splaškovej kanalizácie, dimenzie a materiálu PVC DN 300 a DN 200.

Domové prípojky a kanalizačné odbočky

Kanalizačné prípojky, resp. kanalizačné odbočky slúžia na odkanalizovanie domov ležiacich pozdĺž trasy gravitačných stôk. Pre každú nehnuteľnosť je vybudovaná samostatná kanalizačná

prípojka z potrubia PVC DN 150, zaústená do stoky prostredníctvom sedlovej odbočky PVC DN 300/150, resp. 200/150 a na ňu nadväzujúce tvarovky – kolena PK 150/30°, PK 150/45°. Domové prípojky sú ukončené revíznou kanalizačnou šachtičkou za hranicou pozemku majiteľa pripojovanej nehnuteľnosti.

Kanalizačná sieť v obci je v správe ZsVS, a.s. OZ Nitra.

Ochranné pásmo kanalizačného potrubia v zmysle zákona č.442/2002 o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách sa vymedzuje zvislými plochami vedenými po oboch stranách kanalizačného potrubia verejnej kanalizácie vedenými od ich osi vo vodorovnej vzdialenosti

- pre potrubie do DN 500 – 1,8m
- pre potrubie nad DN 500 – 3,0 m

Čistenie splaškových odpadových vôd

Čistenie splaškových odpadových vôd, produkovaných z časti vybudovanej kanalizácie obce Obyce, je čistená v spoločnej ČOV Machulince pre 3000 EO.

V časti obce, kde nie je vybudovaná verejná splašková kanalizácia, splaškové odpadové vody sú akumulované v žumpách a ich objem je následne vyvážený na spoločnú ČOV.

Odvádzanie dažďových vôd

Obec Obyce je obec s veľkým výškovým prevýšením, terén smerom od rieky Žitavy stúpa po oboch stranách ľavého a pravého brehu plynule nahor. Od ľavostranného brehu rieky Žitava stúpa terén strmšie, do pohoria Veľkého Inovca. Všetky dažďové vody prirodzene gravitačne stekajú do najnižšieho bodu v k.ú. a to je niva rieky Žitava. V zastavanom území obce je dažďová voda odvádzaná rigolmi, časť rigolov je zatravnená, čo zabezpečuje čiastočné zadržiavanie dažďových vôd v území. Dažďové vody, ktoré stekajú z vyšších polôh, z lesnatých oblastí, sú v obci zvedené buď do rúrového systému s väčším priemerom (Kostolná ul.), alebo stekajú cez hlboké strže (napr. koniec Skerešovej ul.) následne do rieky Žitava.

Prevádzkovanie verejnej vodovodnej siete a verejnej kanalizácie, povinnosti prevádzkovateľa siete a ochranné pásma verejného vodovodu a verejnej kanalizácie upravuje zákon o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách č. 442/2002 Z.z. a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z.z. o regulácii v sieťových odvetviach.

Podľa §19 zákona č.442/2002 o pásmach ochrany verejných vodovodov a verejných kanalizácií sú ochranné pásma vymedzené vodorovnou vzdialenosťou od vonkajšieho pôdorysného okraja vodovodného potrubia alebo kanalizačného potrubia na obidve strany:

- a) 1,5 m pri verejnom vodovode a verejnej kanalizácii do priemeru 500 mm vrátane,
- b) 2,5 m pri verejnom vodovode a verejnej kanalizácii nad priemer 500 mm.

V pásme ochrany je zakázané:

- a) vykonávať zemné práce, umiestňovať stavby, konštrukcie alebo iné podobné zariadenia alebo vykonávať činnosti, ktoré obmedzujú prístup k verejnému vodovodu alebo verejnej kanalizácii alebo ktoré by mohli ohroziť ich technický stav;
- b) vysádzať trvalé porasty;
- c) umiestňovať skládky;
- d) vykonávať terénne úpravy.

Zavlažovanie

Zavlažované územia predstavujú vlastne územia poľnohospodárskej pôdy, na ktorých sú vybudované zavlažovacie systémy (závlahy). Ide najmä o oblasti s nižšou intenzitou zrážok, na pôdach málo zadržiavajúcich vodu, umožňujú reguláciu využívania vody v poľnohospodárskej krajine za účelom zvyšovania produkcie v poľnohospodárstve. V závislosti od prírodných podmienok - zdrojov vody v krajine (podzemných i povrchových), zvýšený tlak na využívanie

vody môže mať aj negatívne dôsledky ako napr. vodnú eróziu, salinizáciu alebo kontamináciu podzemných vôd splavenými minerálmi hnojivami či pesticídami. Na druhej strane dosahovanie lepších výsledkov v poľnohospodárstve vytvára tlak na využívanie prírodných zdrojov, najmä vody. Pri dostatočných zásobách vody a jeho vysokom potenciáli využiteľnosti, sa samotný tlak na využívanie vody môže pohybovať v intenciách trvalej udržateľnosti.

V riešenom území obce Obyce sa nachádza detailné odvodnenie poľnohospodárskych pozemkov drenážnym systémom, číslo 5,206,133, ktoré nie je v správe Hydromeliorácií, š.p., ale je spravované neznámym vlastníkom.

V zmysle Úpravy č. 13 o hospodárskom využívaní záujmových území výhľadových vodohospodárskych diel sa na území obce Obyce vo výhľade uvažuje s vybudovaním **VN Obyce** na toku Žitava, cca 1,5 km nad ľavostranným prítokom Drieňov potok s maximálnou hladinou na kóte 328,10 m n. m.. Túto lokalitu je potrebné zahrnúť do Územného plánu obce ako zdroj povrchovej vody s možnosťou regulácie odtoku, pre zabezpečenie protipovodňovej ochrany, riešenie nedostatku vody v čase sucha, zlepšovanie prirodzených prietokov a pod..

Požiadavky a ciele riešenia:

1. Vytvoriť územno-technické predpoklady pre realizáciu vodovodu a splaškovej, kanalizácie v obci, vo všetkých rozvojových lokalitách a zaradiť ich medzi verejnoprospešné stavby.
2. Navrhnuť vodovod a splaškovú kanalizáciu v chýbajúcich uliciach. Na miestnu vodovodnú sieť a kanalizačný systém pripojiť aj nové - rozvojové plochy obce.
3. Po realizácii splaškovej kanalizácie Iniciovať proces pripojenia čo najväčšieho počtu producentov na verejnú splaškovú kanalizáciu a zvrátiť tak pretrvávajúci súčasný nepriaznivý stav.
4. Rešpektovať vodárenské zariadenia a ich ochranné pásma.
5. Rešpektovať zákon o vodách č. 364/2004 Z.z., Zákon č.7/2010 o ochrane pred povodňami a príslušné platné normy STN 75 2102 „Úprava riek a potokov“ a pod.
6. Križovanie inžinierskych sietí s vodnými tokmi technicky riešiť v súlade s STN 73 6822 „Križovanie a súběhy vedení a komunikácií s vodnými tokmi“
7. V zmysle § 49 zákona č.364/2004 Z.z. (Vodný zákon) a vykonávacej normy STN 75 2102 zachovať ochranné pásmo vodohospodársky významného vodného toku Žitava v šírke min. 6 m od brehovej čiary obojstranne a ochranné pásmo drobných vodných tokov v šírke min. 4 m od brehovej čiary obojstranne.
8. V ochrannom pásme, ktoré je nutné ponechať bez trvalého oplotenia, nie je prípustná orba, stavenie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami škodiacimi vodám, výstavba súbežných inžinierskych sietí.
9. Osadenie stavieb, oplotenie samotného pozemku, resp. akékoľvek stavebné objekty v dotyku s vodným tokom je nutné umiestňovať za hranicou ochranného pásma.
10. Taktiež je nutné zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity.
11. Pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení (§ 49 zákona o vodách č. 364/2004 Z.z.) môže správca vodného toku užívať pobrežné pozemky. Pobrežnými pozemkami v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie pri vodohospodársky významnom vodnom toku sú pozemky do 10 m od brehovej čiary; pri ochrannej hrádzi vodného toku do 10 m od vzdušnej a návodnej päty hrádze a pri drobných vodných tokoch sú do 5 m od brehovej čiary.
12. Odvádzanie a čistenie odpadových vôd z rozvojových lokalít musí zohľadňovať požiadavky na čistenie vôd v zmysle Zákona o vodách č. 364/2004 Z.z. a NV SR č. 269/2010 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd.
13. Na území, v ktorom nebude zabezpečené odvádzanie splaškových odpadových vôd verejnou kanalizáciou, produkované splaškové odpadové vody je nutné akumulovať vo vodotesných žumpách, a ich zneškodňovanie zabezpečiť v súlade so Zákom č. 364/2004 Z.z. o vodách.

14. S budovaním malých čistiarní odpadových vôd bude možné uvažovať len v riedko osídlenej oblasti (§ 36 ods. 3 vodného zákona), budovanie malých domových čistiarní odpadových vôd v urbanizovanom území so súvislou zástavbou nebude povolené.

15. V rámci odvádzania dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku je potrebné realizovať opatrenia na zadržanie pridaného odtoku v území tak, aby odtok z daného územia nebol zvýšený voči stavu pred realizáciou navrhovanej zástavby a aby nebola zhoršená kvalita vody v recipiente (retencia dažďovej vody a jej využitie, infiltrácia dažďových vôd a pod.).

16. Odvádzanie dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku je nutné riešiť na pozemku investora.

17. V oblasti ochrany inundačného územia, proti zamedzeniu výstavby v inundačnom území a iných nevhodných činnostiach je nutné vytvoriť podmienky:

- pre prirodzené meandrovanie vodných tokov;
- pre spomaľovanie odtoku povrchových vôd z predmetného územia;
- komplexne riešiť odtokové pomery v povodniach s dôrazom na spomalenie odvedenia povrchových vôd z územia v súlade s ekologickými limitmi využívania územia a ochrany prírody;
- vytvárať podmienky a budovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu zastavaného územia obce;
- stavby protipovodňovej ochrany je potrebné zaradiť v ÚPN medzi verejnoprospešné stavby;
- v rámci využitia územia nesmie dôjsť k významným zásahom do režimu povrchových vôd, vodných tokov a technických diel na nich;
- vytvárať územno – technické predpoklady na úpravu odtokových pomerov, protipovodňových opatrení a revitalizáciu vodných tokov;
- podporovať inovačné postupy a technológie zabezpečujúce vsakovanie dažďových vôd do územia;
- obmedziť vypúšťanie dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku do vodných tokov.

Plynofikácia

Odberatelia zemného plynu

Zemný plyn (ZP) sa v obci v najväčšej miere používa na účely vykurovania, prípravu teplej vody, varenie a na rôzne technologické účely.

Každý odberateľ ZP je vybavený obchodným meradlom na meranie odobratého množstva ZP. Obchodné meradlo je vlastníctvom distribútora (dopravcu) ZP.

Kategorizácia odberateľov zemného plynu

V obci sa môžu v zmysle nachádzať štyri kategórie odberateľov ZP.

- Prvou kategóriou odberateľov (ročný odber ZP do 6,5 tis.m3) je kategória domácnosti (D).
- Druhou kategóriou odberateľov (ročný odber do 60 tis.m3) je kategória maloodberatelia (M).
- Treťou kategóriou odberateľov (ročný odber od 60 tis.m3 do 400 tis.m3) je kategória strednoodberateľov (S). Štvrtou kategóriou odberateľov (ročný odber nad 400 tis.m3) je kategória veľkoodberateľov (V).

Stav odberateľov ZP nachádzajúcich sa v katastrálnom území obce podľa jednotlivých kategórií k 09/2022 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

stav odberateľov ZP k 09/2022:

kategória odberateľa	počet
domácnosť (D)	450
maloodberateľ (M)	11
strednoodberateľ (S)	0

veľkoodberateľ (V)	0
--------------------	---

Stav plynárenských zariadení v obci

Obec je celoplošne plynofikovaná. Dominantným energonosičom na výrobu tepelnej energie v predmetnej obci je ZP. Zo zdroja ZP k jeho odberateľom je ZP dodávaný VTL a STL plynovodnou distribučnou sieťou (DS) tvorenou systémom diaľkových a miestnych PZ. Plynovodnú DS v území obce v súčasnosti prevádzkuje najmä fa SPP – distribúcia, a.s..

Opis plynárenských zariadení

Primárnym zdrojom ZP obce je VTL prípojka PN25 DN100 Topoľčianky, VTL regulačná stanica RS 5500 Topoľčianky 1. obec, STL2 prepojovací plynovod Topoľčianky – Hostie PN4 D160 a STL2 regulačná stanica RS 1500 Topoľčianky 2. Hostie (tieto PZ sa ale v území obce nenachádzajú).

Sekundárnym zdrojom ZP v obci je STL1 plynovodná DS Obyce. Táto tzv. miestna sieť (MS) pozostáva z jednej údržbovej oblasti (ÚO) s názvom ÚO Obyce a tvorí jednu spoločnú rozvodňu ZP aj s STL1 plynovodnými DS Topoľčianky a Machulince a STL2 plynovodnými DS Hostie a Jedľové Kostoľany. MS je tvorená úsekmi STL plynovodov (PL) a plynovodnými prípojkami (PR) z PE. MS zabezpečuje v území obce plošnú distribúciu a dodávku ZP.

Do odberných plynových zariadení (OPZ) jednotlivých odberateľov ZP v obci je ZP dodávaný STL plynovodnými PR. Doreguláciu ZP z STL/STL resp. STL/NTL a meranie odberu ZP zabezpečujú plynové regulačné a meracie zariadenia (RaMZ). Prevádzku OPZ zabezpečujú odberatelia ZP na vlastné náklady.

Prehľad a parametre plynárenských zariadení

Prehľad a parametre PZ nachádzajúcich sa v území obce Obyce podľa jednotlivých PZ sú uvedené v nasledujúcich tabuľkách:

distribučné STL1 prepojovacie PL:

názov	prevádzkový tlak	dimenzia	materiál
PL Machulince - Obyce	do 100 kPa	D160	PE

distribučné STL1 plynovodné MS:

názov	konštrukčný tlak	prevádzkový tlak	materiál
MS Obyce	PN4	do 100 kPa	PE

Ochranné a bezpečnostné pásma plynárenských zariadení

Ochranné pásma nachádzajúcich sa PZ:

- STL PL a PR v extraviláne 4 m od osi
- STL PL a PR v intraviláne 1 m od osi

Bezpečnostné pásma nachádzajúcich sa PZ:

- STL PL a PR v extraviláne 10 m od osi
- STL PL a PR v intraviláne 2 m od zariadenia

Ochranné a bezpečnostné pásma PZ a činnosť v nich vymedzuje zákon č. 251/2012 Z.z.. Pre situovanie PZ v dotknutom území platia ustanovenia príslušných technických noriem a predpisov.

Požiadavky a ciele riešenia:

1. *Vytvoriť územno-technické predpoklady pre plynofikáciu všetkých rozvojových lokalít a zaradiť ich medzi verejnoprospešné stavby.*
2. *Zachovať a rešpektovať ochranné a bezpečnostné pásma (ďalej len „OP a BP“) existujúcich PZ tak, ako tieto vyplývajú z ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov.*
3. *Prípadnú plynofikáciu riešených území riešiť koncepčne v súlade s podmienkami, vyplývajúcimi zo všeobecne záväzných právnych predpisov a na základe podmienok a vyjadrení SPP-D, ako prevádzkovateľa PDS.*
4. *V prípade požiadavky na uskutočnenie preložky existujúcich PZ prevádzkovaných SPP-D, je potrebné kontaktovať oddelenie prevádzky SPP-D, ktoré možnosť realizácie preložky posúdi a stanoví konkrétne podmienky jej realizácie.*
5. *Podľa ustanovenia § 79 ods. 5 a 6 a ustanovenia § 80 ods. 4 zákona č. 251/2012 Z.z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zriaďovať stavby v OP a BP PZ a vykonávať činnosť v OP PZ možno len po predchádzajúcom súhlase prevádzkovateľa PDS a za podmienok ním určených.*

Elektrifikácia

Obec Obyce a jej okolie je zásobovaná elektrickou energiou z prípojok vzdušného vedenia 22kVA, ktoré sú napojené na linku č.375.

Prípojky vedú ku stožiarovým a kioskovým trafostaniciam. Elektrizáciu sieť v obci spravuje ZSE, a teda je i prevádzkovateľom takmer všetkých trafostaníc. Energetický kód obce je 0055. Sekundárny rozvod v obci je riešený ako vzdušný na betónových stožiaroch. Súčasné napäťové pomery na sekundárnej strane, aj na koncoch odbočiek, sú dobré.

Vzhľadom na predpokladanú výstavbu jednotlivých celkov a ulíc v trase vzdušného 22kV vedenia sa urobí zakabelizovanie napojenia existujúcich, rekonštruovaných (zo stožiarových na kioskové) a nových TS v rámci obce.

V obci sa nachádzajú nasledovné trafostanice, ktoré sú v správe ZSE alebo sú cudzie.

TS stožiarová 0055-001 /250 kVA/
 TS stožiarová 0055-002 /250 kVA/
 TS stožiarová 0055-003 /250 kVA/
 TS kiosk 0055-004 /250 kVA/
 TS stožiarová 0055-005 /50 kVA/
 TS stožiarová 0055-007 /25 kVA/
 TS dvojstĺpová 0055-008 /250 kVA/ Partizán
 TS stožiarová 0055-009 zrušená (cudzí)
 TS kiosk 0055-010 /50 kVA/
 TS stožiarová 0055-011 /100 kVA/ Kadiška
 TS kiosk 0055-012 /100 kVA/
 TS kiosk 0055-013 /250 kVA/

Elektrické rozvody v obci sú prevedené vodičmi AlFe 25 mm² až AlFe 70 mm² na nadzemných podperách. Elektrické vzdušné rozvody sú v pomerne dobrom stave. V prípade plánovanej investičnej výstavby, podnikateľských a výrobných areálov, bude vybudovaná nová sieť trafostaníc s uložením káblových rozvodov do zeme (prípadne napojenie na existujúce trafostanice). V kontexte rozvoja budú zároveň riešené rozvody pre verejné osvetlenie iba zemnými káblami a osadením svietidiel na oceľové estetické stožiare.

Ochranné pásmo el. vedení a transformátora treba dodržať v zmysle zákona o energetike č.656/2004. Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti elektroenergetického zariadenia, ktorý je určený na zabezpečenie jeho spoľahlivej a plynulej prevádzky a na zabezpečenie ochrany života a zdravia osôb a majetku.

Ochranné pásmo vonkajšieho elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča .

Táto vzdialenosť je :

- 10 m pri napätí 22 kV (v súvislých lesných priesekoch 7 m) a u stožiarovej TS.
 - V ochrannom pásme vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia a pod elektrickým vedením je zakázané:
 - a) zriaďovať stavby, konštrukcie a skládky
 - b) vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m
 - c) vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m vo vzdialenosti do 2m od krajného vodiča vzdušného vedenia s jednoduchou izoláciou
 - d) uskladňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky
 - e) vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku
 - f) vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy
 - Vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m vo vzdialenosti presahujúcej 5m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno len vtedy, ak je zabezpečené, že tieto porasty pri páde nemôžu poškodiť vodiče vzdušného vedenia.
 - Vlastník nehnuteľnosti je povinný umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia prístup a prístup k vedeniu a na ten účel umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného vedenia udržiavať priestor pod vedením a voľný pruh pozemkov (bezlesie) v šírke 4m po oboch stranách vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia. Táto vzdialenosť sa vymedzuje od dotyku kolmice spustenej od krajného vodiča nadzemného elektrického vedenia na vodorovnú rovinu ukotvenia podperného bodu.
 - Stavby, konštrukcie, skládky, výsadbu trvalých porastov, práce a činnosti vykonané v ochrannom pásme je povinný odstrániť na vlastné náklady ten, kto ich bez súhlasu vykonal alebo dal vykonať.
- V katastrálnom území sa elektrárne nenachádzajú.

Požiadavky a ciele riešenia:

1. Vytvoriť územno-technické predpoklady pre napojenie silových elektroenergetických sietí do všetkých rozvojových lokalít a zaradiť ich medzi verejnoprospešné stavby.
2. V ÚPD je potrebné rešpektovať všetky elektroenergetické siete a zariadenia a ich ochranné pásma.
3. Kabelizovať všetky určené 22 kV vzdušné elektrické vedenia tak, aby sa odblokovali rozvojové územia obce.

Spoje

Riešeným územím prechádzajú spojovacie telefónne vedenia, podzemné oznamovacie vedenia. Obec Obyce patrí z hľadiska telekomunikačného členenia do primárnej oblasti Nitra. V rámci sídla, ktoré je kategorizované ako sídlo miestneho významu.

Rozvod po obci je riešený káblom vedením uloženým v zemi a z časti vzduchom závesným káblom TCEKES k jednotlivým účastníkom je riešené odbočenie cez vonkajšie spojky vzdušne.

Súčasná kapacita káblového rozvodu postačuje pokryť terajšie požiadavky na zriadenie telefónnych účastníckych staníc.

Pre plánované rozšírenie je potrebné pri rozšírení zväčšiť kapacitu RSÚ. Z RSÚ v obci je potrebné uložiť telekomunikačné káble v zemi s možnosťou odbočiek pre navrhované rozšírenie liniek.

Rozvodná sieť miestnych telekomunikačných sietí je vedená zemnými káblami prevažne popri komunikáciách. Vo väčšej časti obce sú vzdušné telekomunikačné rozvody, cez ktoré sa prostredníctvom účastníckych rozvádzačov napájajú jednotliví účastníci.

V zmysle zákona č.610/2003 podľa § 67 o elektronických komunikáciách sú vedenia verejnej telekomunikačnej siete (VTS) chránené ochranným pásmom.

Ochranné pásmo VTS je široké 1 m od osi jeho trasy. Hĺbka a výška OP je 2 m od

úrovne zeme pri podzemných vedeniach a v okruhu 2 m pri nadzemných vedeniach.

V ochrannom pásme nemožno:

- umiestňovať stavby, zariadenia a porasty, ani vykonávať zemné práce, ktoré by mohli ohroziť telekomunikačné zariadenie,
- vykonávať prevádzkové činnosti spojené s používaním strojov a zariadení, ktoré rušia prevádzku telekomunikačných zariadení, alebo poskytovanie verejných telekomunikačných služieb.

4. Telekomunikačné vedenia a zariadenia v plnom rozsahu rešpektovať, z uvedeného dôvodu do grafickej časti dokumentácie územného plánu /ÚP/, zakresliť a zapracovať všetky existujúce trasy telekomunikačných vedení a zariadení.

5. Existujúce zariadenia sú chránené ochranným pásmom (§68 zákona č. 351/2011 Z. z.) a

zároveň je potrebné dodržať ustanovenie §65 zákona č. 351/2011 Z. z. o ochrane proti rušeniu.

6. Upozorňujeme že v textovej časti musí figurovať podmienka spoločnosti Slovak Telekom, a.s. a/alebo DIGI SLOVAKIA, s.r.o. o zákaze zriaďovania skládok materiálu a zriaďovania stavebných dvorov počas výstavby na existujúcich podzemných kábloch a projektovaných trasách prekládok podzemných telekomunikačných vedení a zariadení.

7. Nedodržanie vyššie uvedených podmienok ochrany zariadení je porušením povinností podľa § 68 zákona č. 351/2011 Z.z. o elektronických komunikáciách v platnom znení.

8. Križovania a súběhy navrhovaných inžinierskych sietí s PTZ je potrebné, riešiť podľa STN 73 6005

9. Pri umiestňovaní zástavby alebo iných činností v blízkosti existujúcich telekomunikačných vedení a zariadení požadujeme, rešpektovať ich ochranné pásma.

V rámci plánovaného rozvoja obce je potrebné navrhnuť a zapracovať do ÚP, pripojenia jednotlivých riešených lokalít na verejnú elektronickú komunikačnú sieť /VEKS/, zemnými káblovými rozvodmi.

Obecný rozhlas

Ústredňa obecného rozhlasu je umiestnená v budove obecného úradu. Miestny rozhlas funguje od roku 1949. Súčasný stav si vyžaduje komplexnú rekonštrukciu, v roku 2013 bola inštalovaná nová kabeláž na uliciach: Hájska a Podhájska. Na základe aktuálnych požiadaviek prebiehajú opravy.

Záver

V ochrannom pásme nemožno:

- umiestňovať stavby, zariadenia a porasty, ani vykonávať zemné práce, ktoré by mohli ohroziť telekomunikačné zariadenie;
- vykonávať prevádzkové činnosti spojené s používaním strojov a zariadení, ktoré rušia prevádzku telekomunikačných zariadení, alebo poskytovanie verejných telekomunikačných služieb.

Požiadavky a ciele riešenia:

1. Vytvoriť územno-technické predpoklady pre napojenie telekomunikačných sietí do všetkých rozvojových lokalít a zaradiť ich medzi verejnoprospešné stavby.

2. V ÚPD je potrebné rešpektovať všetky telekomunikačné siete a zariadenia.

3. Vytvoriť predpoklady, aby každá budova v územnom pláne obce bola v budúcnosti pripojiteľná k verejnej elektronickej komunikačnej sieti. To znamená, že ku každej novej budove v zmysle S 67e ods.1. vrátane odseku 2 zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách v platnom znení musí byť v územnom pláne zakreslená trasa vedenia elektronickej komunikačnej siete.

Vedenie elektronickej komunikačnej siete je podľa S 2 ods. 14 zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách ako aj podľa § 139a ods. 10 písm. e) stavebného zákona verejným technickým vybavením územia.

11. Požiadavky na ochranu prírody a tvorbu krajiny, kultúrneho dedičstva, na ochranu prírodných zdrojov, ložísk nerastných surovín a všetkých ďalších chránených území a ich ochranných pásiem vrátane požiadaviek na zabezpečenie ekologickej stability územia

Chránené územia prírody

Ochranu prírody a krajiny upravuje najmä osobitný zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody a krajiny“) a vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

V zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny sa na území SR rozlišuje päť stupňov územnej ochrany, pričom pre každý stupeň ochrany sa určujú činnosti, ktoré podliehajú súhlasu orgánov ochrany prírody, alebo sú v určitých územiach obmedzené alebo zakázané. Ďalej tento zákon upravuje druhovú ochranu, ochranu drevín, pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí, práva a povinnosti právnických a fyzických osôb a zodpovednosť za porušenie povinností na úseku ochrany prírody a krajiny.

Územná ochrana

Podmienky ochrany a povinnosti určené zákonom sa týkajú najmä vlastníkov a užívateľov príslušných pozemkov. Štátnu správu ochrany prírody vykonávajú príslušné orgány štátnej správy, v oblasti ochrany drevín je orgánom ochrany prírody obec.

Pre celkové zlepšenie ekologickej kvality a stability posudzovaného územia je dôležité chápať navrhované opatrenia ako integrované opatrenia všeobecnej, územnej a druhej ochrany prírody a krajiny.

V súvislostiach so všeobecnou ochranou prírody a krajiny sú dôležité najmä nasledovné ustanovenia zákona:

- *významný krajinný prvok* možno užívať len takým spôsobom, aby nebol narušený jeho stav a nedošlo k ohrozeniu alebo k oslabeniu jeho ekologicko-stabilizačnej funkcie (§ 4, ods. 2).
- vytváranie a udržiavanie územného systému ekologickej stability je verejným záujmom. Podnikatelia a právnické osoby, ktorí zamýšľajú vykonávať činnosť, ktorou môžu ohroziť alebo narušiť územný systém ekologickej stability, sú povinní zároveň navrhnúť opatrenia, ktoré prispievajú k jeho vytváraniu a udržiavaniu (§ 4, ods. 3).
- podnikatelia a právnické osoby, ktorí svojou činnosťou zasahujú do ekosystémov, ich zložiek alebo prvkov, sú povinní na vlastné náklady vykonávať opatrenia smerujúce k predchádzaniu a obmedzovaniu ich poškodzovania a ničenia (§ 4, ods. 4).
- udržiavanie a dosiahnutie priaznivého stavu časti krajiny sú činnosti vykonávané vo verejnom záujme (§ 5, ods. 4).
- vlastník (správca, nájomca) pozemku s osobitne chránenou časťou prírody a krajiny v navrhovanom území európskeho významu a území medzinárodného významu je povinný pri jeho bežnom obhospodarovaní zabezpečovať priaznivý stav časti krajiny (§ 5, ods. 5).
- ak udržiavanie alebo dosiahnutie priaznivého stavu časti krajiny podľa odseku 5 nemožno zabezpečiť bežným obhospodarovaním, možno vlastníkovi (správcovi, nájomcovi) dotknutých pozemkov poskytnúť finančný príspevok (§ 5, ods. 6).
- ak vlastník (správca, nájomca) dotknutých pozemkov nezabezpečí ani po predchádzajúcom upozornení priaznivý stav časti krajiny alebo ak je zabezpečenie priaznivého stavu časti krajiny potrebné z dôvodu jej bezprostredného ohrozenia, môže tak urobiť organizácia ochrany prírody a krajiny zriadená podľa § 65 ods. 1 písm. k) na vlastné náklady (§5, ods.7).
- každý, kto zamýšľa zasiahnuť do biotopu európskeho významu alebo biotopu národného významu spôsobom, ktorým možno biotop poškodiť alebo zničiť je povinný vyžiadať si súhlas obvodného úradu životného prostredia. Ak zásahom dôjde k poškodeniu alebo zničeniu biotopu európskeho významu alebo biotopu národného významu je žiadateľ povinný uskutočniť

primerané náhradné revitalizačné opatrenia vyplývajúce najmä z dokumentácie ochrany prírody a krajiny; táto povinnosť neplatí, ak ide o bežné obhospodarovanie poľnohospodárskych kultúr alebo lesných kultúr. Ak nemožno uskutočniť náhradné revitalizačné opatrenia, je povinný uhradiť finančnú náhradu do výšky spoločenskej hodnoty zasiahnutého biotopu (§ 95). Finančná náhrada je príjmom štátneho rozpočtu (§ 6, ods. 1).

- vlastník (správca, nájomca) pozemku je povinný odstraňovať invázne druhy zo svojho pozemku spôsobmi podľa odseku 7 a o pozemok sa starať takým spôsobom, aby zamedzil opätovnému šíreniu inváznych druhov, a to na náklady pôvodcu ich šírenia, ak je známy, inak na náklady štátu (§ 7, ods. 3).

Prírodné zdroje

Ochrana lesných zdrojov

Ochranu lesov a ich využívanie upravuje zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov.

Podľa § 10 zákona o lesoch ochranné pásmo lesa tvoria pozemky do vzdialenosti 50 m od hranice lesného pozemku.

V zmysle § 12 zákona o lesoch sa rozlišujú nasledovné kategórie lesov:

- **ochranné lesy** (lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach, s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy a pod.),
- **lesy osobitného určenia** (lesy v ochranných pásmach vodných zdrojov, lesy so zdravotno-rekreačnou funkciou, prímestské lesy so zdravotno-rekreačnou funkciou a pod.),
- **hospodárske lesy** (lesy, ktorých účelom je produkcia dreva a ostatných lesných produktov pri súčasnom zabezpečovaní mimoprodukčných funkcií lesa. Hospodárskymi lesmi sú aj energetické porasty a lesné plantáže).

V katastrálnom území Obyce sa nachádzajú tri lesné hospodárske celky.

Severozápadná časť k.ú. Obyce spadá pod LHC (lesný hospodársky celok) Topoľčianky.

Severná a severovýchodná časť k.ú. Obyce spadá pod LHC (lesný hospodársky celok) Jedľové Kostolany.

Južná, juhozápadná, juhovýchodná časť, východná časť a stred k.ú. Obyce spadá pod LHC (lesný hospodársky celok) Žitavany.

Lesné pozemky zaberajú plochu o výmere **2 332,8370 ha**, čo predstavuje zhruba **74,60%** z celkovej výmery k.ú. Obyce.

V riešenom území sa nachádzajú

nasledovné typy lsov:

"H" - hospodárske lesy a funkčný typ lesa je produkčný les - suché bukové duby.

"O" - lesy ochranné a funkčný typ lesa je produkčný protierózny.

V celom území platí I. stupeň ochrany. Druhové zloženie lesov: dub cerový, dub zimný, jedľa biela, buk lesný, javor horský, lipa malolistá.

Najväčším obhospodarovateľom lesov v k.ú. Obyce je IMA INVEST, s.r.o., Zlaté Moravce. Obhospodarujú takmer 4/5 lesnatého územia v k.ú. Obyce. Druhým obhospodarovateľom lesov v záujmovom území sú Lesy SR, šp. OZ Tribeč.

/Zdroj: lesnícky portál (LGIS)/

Ochrana pôdy

Na ochranu poľnohospodárskej pôdy sa uplatňuje zákon č. 220/2004 Z.Z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy. Tento zákon ustanovuje ochranu vlastností a funkcií poľnohospodárskej pôdy a zabezpečenie jej trvalo udržateľného obhospodarovania a poľnohospodárskeho využívania, ochranu environmentálnych funkcií poľnohospodárskej pôdy, ochranu výmery poľnohospodárskej pôdy pred neoprávnenými zábermi na

nepoľnohospodárske použitie, postup pri zmene druhu pozemku ako aj sankcie za porušenie povinností ustanovených zákonom.

Poľnohospodársku pôdu možno použiť na stavebné účely a iné nepoľnohospodárske účely len v nevyhnutných prípadoch a v odôvodnenom rozsahu. V konaniach o zmene poľnohospodárskeho druhu pozemku je orgán ochrany poľnohospodárskej pôdy povinný zabezpečiť ochranu najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v katastrálnom území podľa kódu bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek (BPEJ).

Bonitovaná pôdno-ekologická jednotka (BPEJ) je ustanovená zákonom ako klasifikačný a identifikačný údaj vyjadrujúci kvalitu a hodnotu produkčno-ekologického potenciálu poľnohospodárskej pôdy na danom stanovišti.

Vyhláškou MPRV SR č. 59/2013, ktorá mení a dopĺňa vyhlášku č. 508/2004 Z.z. sa vykonáva § 27 zákona NR SR č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy. Nariadenie vlády SR č. 58/2013 Z.z. v prílohe č. 2 ustanovuje Zoznam najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v príslušnom katastrálnom území podľa kódu BPEJ. Tento kód zaraďuje poľnohospodársku pôdu do 9 skupín, pričom najkvalitnejšie patria do 1. bonitnej skupiny a najmenej kvalitné do 9. bonitnej skupiny. Prvé 4 skupiny sú chránené podľa § 12 zákona o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy. Okrem prvých štyroch skupín môžu byť chránené i ďalšie skupiny, ktoré sú uvedené v prílohe č. 2 k Nariadeniu vlády č.58/2013 Z.z., a to v zozname najkvalitnejších poľnohospodárskych pôd v príslušnom k.ú..

V katastrálnom území Obyce majú prevahu hnedozeme – sú to pôdy na sprašiach , alebo sprašových hlinách s tenkým svetlým humusovým horizontom a výrazným B horizontom zvetrávania, alebo premiestnenia ílu. V prevažnej väčšine neobsahujú skelet. Hlavné subtypy: typické luvizemné , pseudoglejové so sezonnym prevlhčením a oglejením. Ďalej sú to kambizeme – pôdy s rôzne hrubým svetlým humusovým horizontom, pod ktorým je B horizont zvetrávania skeletnatých substrátov s rôznym, väčšinou však vyšším obsahom skeletu. Subtypy: typické (nasýtené a kyslé), dystické silne kyslé, luvizemné s B horizontom s akumuláciou ílu.

Pri toku rieky Žitava prevažujú fluvizeme- pôdny typ, ktorý sa vyskytuje len v nivách vodných tokov, ktoré sú,alebo do nedávna boli zaplavované. Majú svetlý humusový horizont. Najdôležitejšie subtypy- typické (typické a karbonátové), glejové s vysokou hladinou podzemnej vody a glejovým horizontom pod humusovým horizontom.

V kategórii najkvalitnejšej pôdy /zákomom chránenej pôdy podľa NV č.58/2013/ sú v k.ú. Obyce zaradené nasledovné BPEJ (3. bonitná skupina): 0211002; (4. bonitná skupina): 0248202; (5. bonitná skupina): 0250212, 0252202, 0706002.

Údaje o katastrálnej ploche

k.ú. OBYCE

Celková výmera katastrálneho územia je **3 126,9660 ha**, z toho:

- poľnohospodársky pôdny fond predstavuje **671,9385 ha** - 21 %

- nepoľnohospodársky fond predstavuje **2 455,0275 ha** - 79 %

Poľnohospodárska pôda má nasledovnú štruktúru:

- celkom rozloha PP	671,9385 ha (21,00%)
z toho : - orná pôda	282,5033 ha (9,03%)
- vinice	7,1663 ha (0,23%)
- záhrady	37,3846 ha (1,20%)
- trvalé trávnaté porasty	344,8843 ha (10,54%)
- chmeľnice	0 ha (0,00%)
- ovocné sady	0 ha (0,00%)

Nepoľnohospodárska pôda predstavuje rozlohu:

- celkom rozloha NPP	2 455,0275 ha (79,00%)
z toho : - lesné pozemky	2 332,8370 ha (74,60%)

- vodné plochy	15,4673 ha	(0,49%)
- zastavané plochy a nádvorá	63,8929 ha	(2,04%)
- ostatné plochy	42,8303 ha	(1,87%)

(zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky; údaje platné k r.2021)

Z horeuvedeného vyplýva, že najväčšie percentuálne zastúpenie v katastrálnom území majú lesné pozemky, a to 2 332,8370 ha, potom nasledujú trvalé trávne porasty a orná pôda.

Pri stanovovaní plôch na rozvoj sídelného útvaru sa budú uprednostňovať ako vnútorné rozvojové lokality plochy poľnohospodársky neobrábané a problematické. Pri rozširovaní zastavaného územia obce a stanovovaní vonkajších rozvojových plôch sa budú uprednostňovať v prvom kroku pôdy menej produkčné.

Medzi hlavné negatívne faktory, ktoré ovplyvňujú pôdnu produkciu a jej environmentálne funkcie patria najmä zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážené rekultivácie pôd, neúmerné meliorácie, nadmerná chemizácia, stále sa zvyšujúca erózia, zosuvy, divoké skládky a emisno – imisná kontaminácia pôd. Kontaminácia pôd prichádza do úvahy pozdĺž cesty III. triedy, v poľnohospodárstve pri manipulácii s ropnými produktami, hnojivami, pesticídmi. Kontaminácia pôd vplyvom dopravy sa rieši na celoštátnej úrovni zavedením bezolovnatých benzínov a katalyzátorov. Manipuláciu s rizikovými látkami upravujú rôzne predpisy.

Kontaminácia pôdy

Priamy vplyv na pôdy majú aj vertikálne inverzie s koncentráciou znečisťujúcich látok v prízemnej vrstve ovzdušia, ako aj poľnohospodárska výroba, ktorá môže spôsobovať degradáciu pôd (používaním ťažkých mechanizmov, kultivácia pôd pri nevhodnej vlhkosti pôdy, orba po spádnicu, nesprávne oševné postupy, nevhodná a neprimeraná aplikácia chemických prípravkov), ktoré môžu spôsobiť kompáciu a eróziu pôd, acidifikáciu, salinizáciu, sodifikáciu pôd alebo úbytok pôdnej organickej hmoty.

Ochrana vodných zdrojov

Podľa záväzného plánovacieho dokumentu Vodného plánu Slovenska (2009) je ustanovený Register chránených území, ktorý obsahuje zoznam chránených území, ktoré sú definované v § 5 zákona NR SR č. 364/2004 Z.z. o vodách v znení zákona NR SR č. 384/2009 Z.z. vrátane území určených na ochranu biotopov alebo druhov rastlín a živočíchov, pre ktorých ochranu je dôležitým faktorom udržanie alebo zlepšenie stavu vôd. Súčasťou registra je odkaz na príslušnú legislatívu na národnej i medzinárodnej úrovni, ktorá bola podkladom pri ich vymedzovaní.

Register chránených území obsahuje päť chránených oblastí. Pre účely spracovania dokumentácie ÚSES sú dôležité nasledujúce dve oblasti registra:

- chránené oblasti určené na odber pitnej vody (ochranné pásma vodárenských zdrojov, povodia vodárenských zdrojov, chránené vodohospodárske oblasti),
- chránené oblasti citlivé na živiny

- ochranné pásma vodárenských zdrojov

V zmysle zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách a vyhlášky č. 398/2002 Z.z. § 32 Zákona o vodách sú určené rozhodnutím orgánu štátnej vodnej správy na základe záväzného posudku orgánu na ochranu zdravia s cieľom zabezpečiť ochranu výdatnosti, kvality a zdravotnej bezchybnosti vody vo vodárenskom zdroji.

Ochranné pásma vodárenských zdrojov sa členia na ochranné pásmo I. stupňa, ktoré slúži na jeho ochranu v bezprostrednej blízkosti miesta odberu vôd, alebo záchytného zariadenia, a na ochranné pásmo II. stupňa, ktoré slúži na ochranu vodárenského zdroja pred ohrozením zo vzdialenejších miest. Na zvýšenie ochrany vodárenského zdroja môže orgán štátnej vodnej správy určiť aj ochranné pásmo III. stupňa.

V k.ú. Obyce sa podľa RÚSES ZM (2019) nachádza 5 ochranných pásiem vodárenských zdrojov podzemných vôd. Okolo prameňov je vyhlásené PHO I. a II. stupňa.

- povodia vodárenských tokov

V SR je vyhlásených 102 vodárenských vodných tokov, ktoré sú využívané alebo využiteľné ako vodárenské zdroje na odber pitnej vody. Ich zoznam je uvedený vo vyhláske MŽP SR č. 211/2005 Z.z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov.

Záujmové územie k.ú. Obyce s vodohospodárskymi významným vodným tokom, riekou Žitava, a drobnými vodnými tokmi ako je Sviniareský potok, potok Osné, Drieňový potok a Machulinský potok, spadá pod hlavné povodie toku rieky Nitra.

- chránené vodohospodárske oblasti (CHVO)

V SR je vyhlásených 10 CHVO, ktoré sú vymedzené v zmysle § 31 zákona NR SR č. 364/2004 Z.z. o vodách v znení zákona NR SR č. 384/2009 Z.z.. Ich zoznam je uvedený v nariadení vlády SR č. 46/1978 Zb. o chránenej oblasti prirodzenej akumulácie vôd na Žitnom ostrove v znení neskorších predpisov a v nariadení vlády SR č. 13/1987 o niektorých chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd.

Do záujmového územia obce Obyce nezasahuje žiadna CHVO.

- vodohospodársky významné toky

V SR je vyhlásených 586 vodohospodársky významných vodných tokov. Ich zoznam je uvedený vo vyhláske MŽP SR č. 211/2005 Z.z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov.

V k.ú. Obyce sa nachádza jeden vodohospodársky významný vodný tok:

Žitava (č. hydrologického poradia 4-21-13-061).

- chránené oblasti citlivé na živiny (citlivé oblasti a zraniteľné oblasti)

V SR sú určené dva druhy oblastí citlivých na živiny, a to *citlivé oblasti* a *zraniteľné oblasti*.

Citlivé oblasti - citlivou oblasťou sú vodné útvary povrchových vôd na celom území SR.

Zraniteľné oblasti - sú poľnohospodársky využívané pozemky v katastrálnych územiach obcí, ktoré sú uvedené v prílohe č. 1 Nariadenia vlády SR č. 174/2017 Z.z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti.

Zraniteľné oblasti sú v zmysle vodného zákona poľnohospodársky využívané územia, ktoré sa odvodňujú do povrchových vôd alebo podzemných vôd, pričom koncentrácia dusičnanov v podzemných vodách je vyššia ako 50 mg.l^{-1} , alebo by táto hodnota mohla byť prekročená, ak by sa neurobili potrebné opatrenia na zamedzenie tohto trendu.

Podľa prílohy č. 1 k nariadeniu vlády č. 174/2017 Z. z. obec Obyce, nespadá medzi zraniteľné a citlivé oblasti.

Ochrana zdrojov nerastných surovín

Ochranu a využitie nerastného bohatstva upravuje najmä zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení ďalších zákonov, zákon č. 569/2007 Z.z. o geologických prácach (geologický zákon) a vyhlásky MŽP SR č.51/2008 Z.z., ktorou sa vykonáva geologický zákon a iné právne predpisy.

Chránené ložiskové územie (CHLÚ)

Chránené ložiskové územie zahŕňa územie, na ktorom by stavby a zariadenia, ktoré nesúvisia s dobývaním výhradného ložiska, mohli znemožniť alebo sťažiť dobývanie výhradného ložiska.

Banský zákon vymedzuje rozdelenie nerastov na výhradné ložiská, ktoré tvoria nerastné bohatstvo vo vlastníctve štátu a ložiská nevýhradných nerastov, ktoré sú súčasťou pozemku.

Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra (ŠGÚDŠ) v katastrálnom území **evidujú**:

- výhradné ložisko CHLU – 477 – Obyce; stavebný kameň; KAS, a.s., Zlaté Moravce
- výhradné ložisko CHLU – 478 – Obyce; stavebný kameň; Organizácia neurčená, null
- výhradné ložisko DP – 477 – Obyce; stavebný kameň; KAS, a.s., Zlaté Moravce
- výhradné ložisko DP – 478 – Obyce; stavebný kameň; Organizácia neurčená, -
- ložiská nevyhradeného nerastu – 4707 – Obyce – Osná dolina; stavebný kameň; KAM-ON, Machulince
- ložiská nevyhradeného nerastu – 4559 – Obyce; stavebný kameň; KAMENĚ – ZM s.r.o., Martin nad Žitavou
- svahové deformácie – stabilizované;
- opustené skládky bez prekrytia (1) a upravené (1);
- staré banské diela – štôľňa (1), halda (3);
- predmetné územie spadá do stredného radónového rizika. Stredné radónové riziko môže negatívne ovplyvniť možnosti ďalšieho využitia územia;

Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra **nevidujú**:

- prieskumné územia – návrhy;
- prieskumné územia – určené;
- radónové riziko – referenčné plochy;
- prognózu zvýšeného radónového rizika (eU nad 4 ppm);
- environmentálnu záťaž

Ochrana kúpeľných a liečebných zdrojov

V katastrálnom území Obyce nie je Inšpektorátom kúpeľov a žriediel a Štátnou kúpeľnou komisiou uznané žiadne ochranné pásmo a tiež žiadne uznané prírodné liečivé zdroje.

Ochrana dochovaných genofondových zdrojov

Ochranu lesného reprodukčného materiálu ustanovuje zákon NR SR č. 138/2010 Z.z. o lesnom reprodukčnom materiáli v znení zákona č. 49/2011 Z.z. a zákona č. 73/2013. Ochranu zveri, rýb a včiel a činnosti s nimi spojené - poľovníctvo, rybárstvo a včelárstvo upravuje najmä zákon NR SR č. 274/2009 Z.z. o poľovníctve v znení zákona NR SR č. 115/2013 Z.z., zákon NR SR č. 216/2018 Z.z. o rybárstve v znení neskorších predpisov a ďalšie právne predpisy.

Pre účely ÚSES zaraďujeme k tejto téme:

- uznané lesné porasty pre zber semenného materiálu kategórie A, B, výberové stromy, génové základne, semenné sady, klonové archívy;
K.ú. Obyce spadá do semenárskych oblastí Abies alba MILL., Fagus sylvatica L., Quercus petraea (Mattusch.)Liebl.
/Zdroj: Národné lesnícke centrum/
- samostatné zverníky, samostatné bažantnice a uznané poľovné revíry, pre ktoré zákon o poľovníctve stanovuje podmienky na ochranu a zachovanie genofondu zveri;
Podľa zákona č. 274/2009 Z.z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, môže Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR podľa § 13b z dôvodu zachovania kvality genofondu niektorých druhov zveri vyhlásiť poľovný revír za tzv. "vyhradený revír". Poľovné revíry, ktoré boli zákonom určené za vyhradené revíry sa v k.ú. Obyce nenachádzajú.
- chránené rybárske oblasti, ktoré sa vyhlasujú na základe výsledkov ichtyologického prieskumu v záujme ochrany genofondu rýb a skvalitňovania stavu pôvodných druhov rýb.
V k.ú. Obyce sa nenachádza žiadna chránená rybárska oblasť a ani rybárske lovné revíry.

Výkon poľovníctva upravuje legislatíva:

MPH SR č. 407/2002 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy č. 59/1967 Zb., ktorou sa vydávajú vykonávacie predpisy k zákonu o poľovníctve v znení neskorších predpisov, MPH SR č. 230/2001 Z.z. ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy Slovenskej socialistickej republiky č. 172/1975 Zb. o ochrane a o čase, spôsobe a podmienkach lovu niektorých druhov zveri v znení vyhlášky č. 231/1997 Z.z.

MPH SR č. 229/2001 Z.z. o spôsobe kontroly ulovenej zveri, MPH SR č. 222/2001 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy Slovenskej socialistickej republiky a Ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky č. 171/1975 Zb., ktorou sa mení výpočet zveri.

K.ú. Obyce spadá pod:

1. poľovný revír Končiar, poľovná oblasť - J XXVIII, užívateľ - Poľovnícka spoločnosť Čierňava, užívanie od 2.5.2017
2. poľovný revír Obyce – Machulince- Žitavany – Suličín, poľovná oblasť – J XXVIII. Tribeč, užívateľ – Poľovnícke združenie Obyce – Machulince – Žitavany – Suličín, užívanie od 1.3.2016.

V revíroch sa nachádza zver jelenia, srnčia, diviacia, v malej miere zajac poľný, bažant, jarabica a kačica. Hojný je výskyt tzv. škodlivej zveri - líšky a kuny skalnej.

Výkon rybárstva upravuje legislatíva:

Právne zásady ochrany rýb na Slovensku zabezpečujú viaceré zákony a vyhlášky:

- zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- vyhláška MŽP SR č.24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, v zmysle prílohy č. 4 je evidovaných 18 druhov rýb,
- zákon č.139/2002 Z. z. o rybárstve upravuje podmienky ochrany, chovu a lovu rýb a ostatných vodných organizmov tak, aby priamo alebo prostredníctvom ekologických väzieb nedochádzalo k narušeniu vodných ekosystémov a k ohrozeniu genofondu rýb. Zároveň upravuje aj práva a povinnosti fyzických a právnických osôb pri využívaní vôd na ochranu, chov a lov rýb, pôsobnosť štátnej správy na úseku rybárstva ako aj zodpovednosť za porušenie povinností podľa tohto zákona.
- Vyhláška MŽP SR č. 185/2006 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 139/2002 Z. z. o rybárstve v znení neskorších predpisov

V riešenom území sa nachádza rieka Žitava

Charakter vody: *pstruhový*

Ochrana ovzdušia

Na ochranu ovzdušia v obci pred potenciálnymi a reálnymi zdrojmi znečistenia slúži zákon č. 478/2002 Z. z. o ochrane ovzdušia v znení neskorších predpisov (platný v roku 2009, od 1.6.2010 účinný zákon č. 137/2010 Z.z o ovzduší). Upravuje práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane ovzdušia pred vnášaním znečisťujúcich látok ľudskou činnosťou a spôsobom obmedzenia následkov znečisťovania. V zákone sú definované znečisťujúce látky, zdroje znečisťovania, povinnosti právnických a fyzických osôb ako aj prevádzkovateľov zdrojov znečistenia ovzdušia, poplatky a pokuty za znečisťovanie ovzdušia. Definované sú veľké zdroje znečistenia ovzdušia ako technologické celky so súhrnným tepelným výkonom 50 MW alebo vyšším.

Tab. Emisie základných znečisťujúcich látok v rokoch 2012 – 2018 v tonách

Okres Zlaté Moravce	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Tuhé emisie	13,2	16,8	14,2	14,9	13,5	14,5	14,1
Oxid siričitý	1,8	1,8	1,7	1,5	1,4	1,8	1,6
Oxid dusíka	38,2	41,7	39,4	33,1	29,5	32,5	29,4

Oxid uhoľnatý	160,7	123,4	109,1	94,9	122,3	128,1	118,7
Tuhé emisie SR	4 753,4	5 166	5 417	6 344,6	6 720,1	6 723,1	6 630,8
Oxid siričitý SR	18 852,4	26 190,4	24 749,8	65 118,3	43 024,1	49 957,9	55 129,1
Oxid dusíka SR	26 177,1	26 507,2	26 015,3	29 085,1	29 115,3	30 076,5	31 442,6
Oxid uhoľnatý SR	142 084,9	152 728,3	151 782,9	150 417,0	151 773,1	135 705,9	138 177,3

Zdroj: Datacube, 2020

Do ovzdušia sa z riešeného územia dostávajú: toxické oxidy dusíka (NOX), ktoré spôsobujú ochorenia dýchacích ciest, cyanózu srdca, majú aj karcinogénne účinky, toxický oxid siričitý (CO₂), ktorý narúša krvotvorbu, dráždi sliznice a oči, spôsobuje chronické ochorenia dýchacích ciest, popolčeky, ktoré zasahujú predovšetkým dýchacie cesty, pri niektorých druhoch popolčekov je zasiahnuté aj srdce a imunitný aparát (karcinogénne účinky), polietavý prach prevažne zo sekundárnej prašnosti spôsobuje ochorenia dýchacích ciest, rozľahlé plochy porastené burinnými spoločenstvami sú jedným zo zdrojov alergických ochorení slizníc.

Regionálne znečistenia ovzdušia predstavuje znečistenie hraničnej vrstvy atmosféry vidieckej krajiny v dostatočnej vzdialenosti od lokálnych priemyselných a mestských zdrojov, pričom škodliviny v tejto vrstve atmosféry sa už zapájajú do globálnej cirkulácie.

Oproti ostatným regiónom Slovenska je okres Zlaté Moravce, v dotyku s okresom Žarnovica jeden z viac znečistených regiónov. Vo väčšine prípadov sa produkcia znečisťujúcich látok v okrese Zlaté Moravce pohybuje bez väčších výkyvov v hodnotách nameraných pre daný okres. Tuhé emisie v roku 2012 majú nepatrne vyššiu hodnotu v porovnaní s rokom 2018, kde došlo k ich poklesu o 0,9. Množstvo oxidu siričitého sa v roku 2018 v porovnaní s rokom 2012 mierne zvýšil. Hodnoty oxidu dusíka sa v roku 2018 v porovnaní s rokom 2012 taktiež zvýšili. Najväčší nárast zaznamenali zlúčeniny oxidu uhoľnatého, rozdiel medzi rokom 2018 a 2012 je až 42 ton.

Vplyvom nepriaznivej klimageografickej polohy (teplotné inverzie) sa exhaláty hlavne v jesennom a zimnom období koncentrujú v prízemnej vrstve ovzdušia. Naopak koncentrácie polietavého prachu sa zvyšujú pri normálnych klimatických situáciách a to už pri najmenších rýchlostiach vetra. Oproti minulosti sa zmenila situácia v hlavných znečisťovateľov ovzdušia, keď tepelné zdroje prešli z uhlia na zemný plyn. K zlepšeniu stavu znečisťovania prispela aj plynofikácia obce. Naopak je zvýšená hybnosť automobilov.

Druhovú ochranu rastlín a živočíchov

Druhovú ochranu rastlín a živočíchov je zabezpečená zákonom NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, jeho vykonávacou vyhláškou MŽP SR č. 24/2003 a novelizovanou vyhláškou MŽP SR č. 492/2006, zákonom č. 15/2005 Z.z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi v znení neskorších predpisov, vyhláškou MŽP SR č. 110/2005 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 15/2005 Z.z..

Rastlinstvo

Fytogeografické členenie

Z hľadiska fytogeograficko-vegetačného členenia (Plesník, 2002) radíme územie do dubovej zóny, do dvoch podzón - nížinnú (západná časť k.ú. Obyce) a horskú (južná, stredná a severná časť záujmového územia). V nížinnej podzóne, do pahorkatinnej oblasti spadá okres – Žitavská pahorkatina. V horskej podzóne, v sopečnej oblasti rozlišujeme dva okresy a to

Považský Inovec a Štiavnické vrchy. Východná časť k.ú. Obyce spadá do zóny bukovej, oblasti sopečnej s okresom Vtáčnik.

Fytogeograficko - vegetačné členenie k.ú. Obyce

Zóna	Podzóna	Oblasť	Okres	Podokres
Dubová	nížinná	pahorkatinná	Žitavská pahorkatina	
	horská	sopečná	Pohronský Inovec, Štiavnické vrchy	Pohronský Inovec
Buková	-	sopečná	Vtáčnik	

Zdroj: enviroportál

Riešené územie spadá do nasledovných lesných vegetačných stupňov:

- vegetačný lesný stupeň **dubovo - bukový** (nadmorská výška od 300-700 m n.m., priemerná teplota 5,5 – 7,5 °C, ročné zrážky 700-800 mm, vegetačná doba od 150-165 dní),
- vegetačný lesný stupeň **bukový** (nadmorská výška od 400-800 m n.m., priemerná teplota 5,0 – 7,0 °C, ročné zrážky 800-900 mm, vegetačná doba od 130-160 dní),
- vegetačný lesný stupeň **jedľovo - bukový** (nadmorská výška od 500-1000 m n.m., priemerná teplota 4,5 – 6,5 °C, ročné zrážky 900-1050 mm, vegetačná doba od 110-130 dní).

Potenciálnu prirodzenú vegetáciu v riešenom území (teda vegetáciu, ktorá by sa v daných prírodných podmienkach vyvinula, keby do vývoja nezasahoval človek svojou činnosťou) tvoria nasledovné geobotanické jednotky:

1. jaseňovo – brestovo – dubové lesy v povodiach veľkých riek -tvrdé lužné lesy (Ulmenion) – U

Do tejto jednotky sú zahrnuté vlhkomilné a čiastočne mezohygrofilné lesy rastúce na aluviálnych naplaveninách pozdĺž vodných tokov alebo v blízkosti prirodzených vodných nádrží. Zväčša sú to spoločenstvá jaseňovo- brestových a dubovo-brestových lesov. Sú rozšírené na alúviách väčších riek, avšak viažu sa na vyššie a relatívne suchšie polohy údolných nív (agradáčne valy, riečne terasy, náplavové kužele a pod.). Hlavnými drevinami sú *Ulmus minor*, *Ulmus laevis* (brest väzový), *Quercus robur* (dub letný), *Sambucus nigra* (baza čierna) a byliny *Allium ursinum* (cesnak medvedí) a *Anemone ranunculoides* (veternica iskerníkovitá pravá), v riešenom území predstavuje oblasť pozdĺž vodného toku Žitavy.

2. dubovo-cerových lesov (Quercetum petraeae – cerris s.l.) – Qc.

V súčasnosti sú prevažne ich stanovištia poľnohospodársky alebo lesohospodársky využívané. Indikujú teplé klimatické polohy. Medzi pôvodné druhy stromov patria: dub cerový (*Quercus cerris*), dub zimný (*Q. petraea*), dub žltkastý (*Q. dalechampii*), dub sivý (*Q. pedunculiflora*), dub letný (*Q. robur*), z iných drevín napr. javor poľný (*Acer campestre*), javor tatársky (*Acer tataricum*). V riešenom území ich polohy sa nachádzajú lokálne a nadväzujú na spoločenstvo dubovo-hrabových lesov karpatských.

3. dubovo-hrabové lesy karpatské (Carici pilosae –Carpinenion betuli)– C

Mezofilné zmiešané listnaté lesy sú na území Slovenska najrozšírenejšou lesnou klimaticko – zonálnou formáciou v dubovom stupni. Pôvodne zaberali súvislé rozsiahle plochy najmä v pahorkatinách a na vrchovinách až do výšky priemerne 600 m n.m., vo všetkých vnútrokarpatských kotlinách a podoliach aj na rovinách a v nížinách (od 102 m n.m.) na juhu

územia. Štruktúra súčasných dubovo-hrabových lesov je oproti pôvodnej zmenená. Dnešné zastúpenie drevín v týchto lesoch je výsledkom dlhodobého vplyvu človeka. Hlavnými drevinami sú: *Carpinus betulus* (hrab obyčajný), *Quercus petraea* (dub zimný), *Fagus sylvatica* (buk), *Acer campestre* (javor poľný), *Tilia cordata* (lipa malolistá), *T. platyphyllos* (lipa veľkolistá), *Cerasus avium* (čerešňa vtáčia). Z krovín *Swida sanguinea* (svíb krvavý), *Corylus avellana* (lieska obyčajná), *Crataegus monogyna* (hloh jednozemenný) a ďalšie. V riešenom území nadväzujú na oblasť tvrdých lužných lesov.

4. bukové kvetnaté lesy podhorské (Eu-fagenion p.p. min.) - Fs

Toto spoločenstvo zahŕňa mezotrofné spoločenstvá s výraznou prevahou buka. Považuje sa za subklimax bukového stupňa. Okrem buka (*Fagus sylvatica*), sa v spoločenstve vyskytujú napr. hrab (*Carpinus betulus*), javor mliečny (*Acer platanoides*), javor horský (*A. pseudoplatanus*), lipa malolistá (*Tilia cordata*). Majú slabo vyvinutú resp. chýbajúcu krovinnú etáž. Začínajú v nadmorskej výške 150-200 m n.m. a horná hranica je vo výške 800-900 m n.m. V nižších polohách sú iba na chladnejších expozíciách (sever, severovýchod, severozápad). V riešenom území sa ich stanovištia nachádzajú vo východnej časti k.ú. Obyce.

Bukové a bukovo-jedľové lesy kvetnaté (Eu-Fagenioin Oberd.1957 p.p. maj.)- F

Jednotka zahŕňa klimaxové eutrofné bukové a zmiešané jedľovo-bukové lesy na hornej hranici podhorského stupňa a v horskom stupni na všetkých geologických podložiach. Majú bohaté viacvrstvový bylinný podrast. Buk a jedľa v kvetnatých bučinách sú zväčša v optime svojho rozšírenia. Okrem týchto drevín sa tu vyskytuje najmä dub zimný, hrab obyčajný, javor horský, javor mliečny a jaseň štíhly. Krovinné poschodie nebýva v kvetnatých bučinách nápadne rozvinuté, z kroví sa vyskytuje najmä baza čierna, baza červená, bršlen európsky. Porasty týchto spoločenstiev patria k najkvalitnejším a najproduktnejším vysokovýnosovým lesom. Ich plocha je v súčasnosti menšia ako v minulosti, k úbytku došlo vplyvom rozvoja banskej činnosti, rozširovania sídiel a časť bola premenená na nelesné kultúry. Ich prirodzenými náhradnými spoločenstvami sú vysokobylinné dvojkosné lúky a v menšej miere pasienky. Pôvodné porasty drevín plnia významnú funkciu- udržiavajú pôvodné genotypy viacerých listnatých drevín a jedlí.

Poznanie prirodzenej potenciálnej vegetácie územia je dôležité najmä z hľadiska rekonštrukcie, obnovy a ďalšieho prirodzeného vývoja vegetácie (lesnej aj nelesnej) s cieľom jej priblíženia sa či úplného prinavrátenia do prirodzeného stavu, aby sa tak zabezpečila ekologická stabilita územia. Poznanie vegetačných typov v širšom meradle umožňuje rekonštruovať vegetáciu aj na miestach, kde je dnes náhradná prirodzená vegetácia (lúky, pasienky) alebo kultúrna vegetácia (agrocenózy, buriny, ruderaly). Existenciou prirodzených a pôvodných rastlinných spoločenstiev v krajine sa zvyšuje jej prírodná hodnota aj ekologická stabilita a teda aj odolnosť územia voči rôznym prírodným (biotickým i abiotickým) aj antropickým negatívnym faktorom (vplyvom).

Ohrozenosť voľne žijúcich rastlín a rastlinných spoločenstiev má mnoho príčin, najdôležitejším faktorom však je ničenie prirodzeného prostredia (rekreáciou a turistikou, poľnohospodárskou a priemyselnou výrobou, záberom nových plôch pre výstavbu...). V posledných rokoch k takýmto faktorom pristupuje aj výskyt a šírenie invázných druhov, t. j. nepôvodných druhov rastlín, ktoré hromadne prenikajú do prostredia (spoločenstiev, ekosystémov), kde pôvodne nežili, pričom ohrozujú, vytláčajú pôvodné druhy rastlín.

Podmienky ustanovujúce spôsoby odstraňovania invázných nepôvodných druhov rastlín sú uvedené vo vyhláske č.450/2019 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.

Živočíšstvo**Zoogeografické členenie**

Súčasný stav zastúpenia živočíchov na riešenom území je výsledkom dlhodobého vývoja využívania krajiny a dôsledkov hospodárskych aktivít človeka v nej.

Záujmové územie obce Obyce patrí z hľadiska fauny k hodnotným územiám, najmä zalesnená časť, či zvyšná časť územia TTP, vŕd a brehov. Zo zoogeografického hľadiska územie spadá do provincie listnatých lesov a do úseku podkarpatského. Nachádzajú sa tu štyri živočíšne spoločenstvá:

Živočíšne spoločenstvo listnatých lesov

- väčšia časť územia je porastená listnatými lesmi. Medzi charakteristické druhy listnatých lesov patria jašterica zelená (*Lacerta viridis*), užovka stromová (*Elaphe logissima*), holub plúžik (*Columba oenas*), sojka škriekavá (*Garrulus glandarius*), či sýkorka veľká (*Parus major*). Pre túto oblasť je typická i vysoká zver ako jeleň lesný (*Cervus elaphus*) a srnec lesný (*Capreolus capreolus*). V súčasnosti už v spoločenstvách listnatých nie je raritou ani výskyt medveďa hnedého (*Ursus arctos*). Na pôdu sa viažu populácie bezstavovcov – červov, mäkkýšov, kôrovcov, roztočov, pavúkov, hmyzu či chrobákov. Vyskytujú sa tu tiež drobné zemné cicavce, charakteristický je výskyt mravcov, múch, komárov a kliešťov. Zvlášť ochrana je sústredená na loviská a hniezdiská orla kráľovského.

Živočíšne spoločenstvo polí a lúk

- ovplyvňuje ho striedanie kultúr, druhová stereotypnosť a časté zásahy človeka. Na poliach boli sledované druhy vtákov ako bažant obyčajný (*Phasianus colchicus*), jarabica poľná (*Perdix perdix*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), straka obyčajná (*Pica pica*), vrabec poľný (*Passer montanus*), hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*), penica jarabá (*Sylvia nisoria*) a myšiarka ušatá (*Asio otus*). Medzi typické druhy spoločenstva patria zajace, hraboše, vtáky a chrobáky. Vyskytuje sa v extraviláne obce, hlavne v západnej, severnej a východnej časti od zastavaného územia obce.

Živočíšne spoločenstvo ľudských sídlíšť

- viaže sa na obytnú a hospodársku časť obce. Sú to zvieratá, ktoré hľadajú obživu u človeka a v jeho hospodárstve – hrdlička záhradná (*Streptopelia decaocto*), drozd čierny (*Turdus merula*), vrabec domový (*Passer domesticus*), myš domová (*Mus musculus*) a potkan obyčajný (*Mus desumanus*). Svoje hniezda si robia v blízkosti hospodárstiev. Ďalšou skupinou sú zvieratá, ktoré si síce v blízkosti ľudských obydlií robia hniezda ale potravu si hľadajú nielen v sídlach ale aj v ich okolí – plamienka driemavá (*Tyto alba*), lastovička obyčajná (*Hirundo rustica*), belorítko obyčajné (*Delichon urbicum*). Poslednou skupinou sú druhy, ktoré sa nachádzajú aj v iných biotopoch, ako napr. ropucha zelená, užovka obyčajná, jašterica zelená, stehlík, jež obyčajný, netopiere, dážďovky, slizniaky, stonožky, ucholaky, vošky, muchy, motýle a kobylky.

Živočíšne spoločenstvo brehov tokov a vŕd

- Patria sem druhy pohybujúce sa medzi vodou a suchou zemou, vo vode si hľadajú potravu alebo skrýšu pred nepriateľmi. Sú to napr. žaby – skokan zelený (*Rana esculenta*), drobné bezstavovce, červy, mäkkýše, pavúky, kosce, mnohonôžky a hmyz. Niektoré druhy lietajú nad vodou a ich larvy žijú vo vode – šidlá, vážky, podenky (*Ephemera*). Na prítomnosti vody sú závislé kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), kunka červenobruchá (*Bombina bombina*). Z pobrežných krovín možno začiatkom jari pozorovať sláviku obyčajného (*Luscinia megarhynchos*), vlhu obyčajnú (*Oriolus oriolus*) a kúdelníčku lužnú (*Remiz pendulinus*).

Mnohé živočíšne druhy citlivo reagujú na zmeny v prírodnom prostredí, zmeny s negatívnym vplyvom na živočíchy spôsobujú znižovanie ich početnosti až ústup z danej lokality. Je veľmi dôležité zachovanie čo najrozmanitejších prírodných pomerov a tým zachovanie biodiverzity v danom území.

Ekologicky významné segmenty krajiny a územný systém ekologickej stability

V zmysle § 2 zákona o ochrane prírody a krajiny sa za územný systém ekologickej stability (ÚSES) považuje taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základnými prvkami kostry ÚSESu sú biocentrá a biokoridory provincionálneho, nadregionálneho, regionálneho a miestneho významu a interakčné prvky. Súčasťou tvorby ÚSES v krajine je aj systém opatrení na ekologicky vhodné a optimálne využívanie krajiny a jej potenciálu.

V Slovenskej republike koncepcia ÚSES bola prijatá uznesením vlády SR č. 394 z roku 1991.

Do návrhu ÚPN zapracovať a rešpektovať všetky prvky ÚSES, ktoré do k.ú. zasahujú v zmysle Koncepcie územného rozvoja Slovenska (2001), ÚPN Nitrianskeho kraja v znení Zmien a doplnkov 1 (2015) - časti krajinná štruktúra, R - ÚSESu okresu Topoľčany (2019).

Na miestnej úrovni je ÚSES dopĺňaný o prvky miestneho významu a o interakčné prvky, čím sa postupne vytvárajú podmienky pre zabezpečenie priestorovej ekologickej stability krajiny a tým zachovanie rôznorodosti podmienok a foriem života.

Podľa Zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny je definované:

1. biocentrum je ekosystém alebo skupina ekosystémov, ktorá vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie prirodzeného vývoja ich spoločenstiev.

Význam biocentra je daný jeho rozlohou, druhovým zložením a biogeografickým významom. Biocentrum regionálneho významu predstavujú oblasť alebo časť krajiny so zvláštnym významom pre daný región, ktorá umožňuje za vhodných podmienok existenciu prirodzených ekosystémov a ich trvalý prirodzený vývoj.

2. biokoridor je priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentrá a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev, na ktorý priestorovo nadväzujú interakčné prvky.

Význam biokoridu je daný jeho rozlohou, druhovým zložením a biogeografickým významom. Ide o prvok krajinnnej štruktúry, ktorý svojou štruktúrou a stavom ekologických podmienok umožňuje migráciu organizmov s cieľom výmeny genetických informácií a interakciu medzi rôznymi ekosystémami s rôznou ekostabilizačnou, príp. inou funkciou.

3. interakčný prvok určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupina ekosystémov, najmä trvalá trávna plocha, močiar, porast, jazero, prepojený na biocentrá a biokoridory, ktorý zabezpečuje ich priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny pozmenenej alebo narušenej človekom.

Ostatné ekostabilizačné prvky:

Genofondovo významné lokality (GL) predstavujú územia s výskytom vzácných a chránených druhov flóry a fauny. Významné sú pre zachovanie autochtónnej biodiverzity (Bohálková et al., 2014). Sú to lokality, ktoré spĺňajú kritériá najmä z hľadiska významnosti pre biodiverzitu a prítomnosť ohrozených a chránených druhov, reprezentatívnosť, pôvodnosť, umiestnenie v krajine a veľkosť.

Podľa RÚSES okresu Zlaté Moravce (2019) sa v k.ú. Obyce nachádzajú nasledovné Genofondovo významné lokality:

GL 2 Včelár

Príslušnosť k ZUJ (k.ú.): Obyce, Jedľové Kostol'any

Charakteristika: teplomilné dubové lesy a xerothermná vegetácia na andezitoch

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Pionierske spoločenstvá plytkých silikátových pôd (Pi4 – 8230), Subpanónske travinno-bylinné porasty (Tr2 – 6240*), Teplomilné lemy (Tr6), Dubovo-hrabové lesy panónske (Ls 2.2. – 91G0*), Teplomilné submediteránne dubové lesy (Ls 3.1 – 91H0*).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Stipa tirsia*, *Stipa dasypphylla*, *Stipa joanis*, *Stipa pulcherrima*, *Pulsatilla grandis*, *Cleistogenes serotina*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Zamenis longissimus*, *Iacerta viridis*, *Podarcis muralis*, *Coronella austriaca*, *Lanius collurio*, *Sylvia nisoria*.

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: -

Príslušnosť k MCHÚ: menšiu časť územia tvorí NPR Včelár

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: menšiu časť územia tvorí SKUEV0868 Včelár

GL 7 Inovecké sedlo

Príslušnosť k ZUJ (k.ú.): Obyce, Tekovské Nemce

Charakteristika: mezofilné a čiastočne vlhké, v minulosti kosené lúky

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6), Nížinné a podhorské kosené lúky (Lk1 – 6510).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Dactylorhiza sambucina*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: -

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: -

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: -

GL 8 Obycké lúky

Príslušnosť k ZUJ (k.ú.): Obyce, Opatovce nad Žitavou, Machulince

Charakteristika: komplex zachovaných lúk

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Nížinné a podhorské kosené lúky (Lk1 – 6510), Bezkolencové lúky (Lk4 – 6410).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Gentiana pneumonanthe*, *Gladiolus imbricatus*, *Scorzonera humilis*, *Dianthus superbus* subsp. *Superbus*, *Dactylorhiza majalis*, *Gymnadenia conopsea*, *Serratula tinctoria*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Saxicola torquata*, *Crex crex*, *Jynx torquilla*, *Coturnix coturnix*.

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: -

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: časť územia tvorí SKUEV0873 Pohronský Inovec

GL 11 Skerešov

Príslušnosť k ZUJ (k.ú.): Obyce

Charakteristika: teplomilné dubové lesy a xerothermná vegetácia na vápencoch

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Teplomilné submediteránne dubové lesy (Ls 3.1 – 91H0*), Dubovo – hrabové lesy karpatské (Ls 2.1), Pionierske spoločenstvá plytkých silikátových pôd (Pi4 – 8230), Subpanónske travinno – bylinné porasty (Tr2 – 6240*), Teplomilné lemy (Tr6).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Stipa tirsia*, *Stipa dasypphylla*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Limoniscus violaceus*, *Cerambyx cerdo*, *Lucanus cervus*, *Zamenis longissimus*, *Lacerta viridis*, *Lanius collurio*.

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: -

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: časť územia tvorí SKUEV0873 Pohronský Inovec

GL 19 Hlboká úboč

Príslušnosť k ZUJ (k.ú.): Obyce, Machulince

Charakteristika: lesy rôznych typov

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Teplomilné submediteránne dubové lesy (Ls 3.1 – 91H0*), Dubovo – hrabové lesy karpatské (Ls 2.1), Lipovo – javorové sutinové lesy (Ls4 – 9180*), Bukové a jedľovo – bukové kvetnaté lesy (Ls 5.1 – 1930).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: -

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Limoniscus violaceus*, *Cerambyx cerdo*, *Lucanus cervus*, *Zamenis longissimus*, *Lacerta viridis*, *Lanius collurio*.

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: -

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: -

Ekologicky významné segmenty krajiny (EVSK) sú časti krajiny, ktoré sú tvorené alebo v nich prevažujú ekosystémy s relatívne vyššou ekologickou stabilitou. Vyznačujú sa trvalosťou bioty a ekologickými podmienkami umožňujúcimi existenciu druhov prirodzeného genofondu krajiny (Löw et al. 1995). Podľa metodických pokynov (Bohálová et al., 2014) sú EVSK z metodologického hľadiska základom pre návrh jednotlivých prvkov ÚSES, stávajú sa základom pre vymedzenie biocentier, príp. môžu mať vplyv na trasovanie biokoridorov. Ide o vzácne prirodzené a prírode blízke biotopy z hľadiska ochrany genofondu, ako aj územia, ktoré plnia vyrovnávajúcu funkciu (tlmia negatívne dôsledky ľudskej činnosti).

Podľa RÚSES okresu Zlaté Moravce (2019) nie sú v k.ú. Obyce evidované ekologicky významné segmenty krajiny.

Koeficient ekologickej stability

Koeficient ekologickej stability (KES) vyjadruje sprostredkované stupeň prirodzenosti územia na základe kvality (stupeň ekologickej stability) a kvantity (plošná výmera) jednotlivých prvkov súčasnej krajinnej štruktúry v riešenom katastrálnom území. Výpočet KES je možný viacerými spôsobmi (napr. *Tekeľ, 2002; Reháčková, Paudítšová, 2007*).

Pre výpočet KES bol použitý vzťah:

$$KES = (\sum S_i \times P_i) / P_z$$

kde:

P_i - plocha jednotlivého druhu pozemku (plocha všetkých prvkov krajinnej štruktúry s rovnakým stupňom biotickej stability),

S_i - stupeň stability jednotlivého druhu pozemku,

P_z - plocha hodnotenej ZUJ (hranice obce).

Výsledkom je hodnotenie ekologickej stability riešeného územia obce Obyce koeficientom ekologickej stability (KES) **3,60 - krajina s vysokou ekologickou stabilitou (zodpovedá 4. stupňu ekologickej stability)**. V riešenom území je najnižšia hodnota ekologickej stability v sídle a najvyššia v oblastiach s lesným porastom. Je však potrebné poznamenať, že táto hodnota má zníženú výpovednú schopnosť, lebo obsahuje iba kvantitatívne hodnotenie z pohľadu súčasnej krajinnej štruktúry v celom priestore katastrálneho územia. Hodnoty ekologickej stability nezahŕňajú kvalitatívny rozmer (znečistenie prírodného prostredia, horizontálne interakčné väzby krajinnej štruktúry ...). Podľa výpočtu koeficientu ekologickej stability je zrejmé, že územie je vysoko stabilné, s vysokou biodiverzitou územia

a zároveň s minimálnou nutnosťou aplikácie nových ekostabilizačných prvkov a opatrení.

Chránené územia a prvky ÚSES

Chránené územia:

Natura 2000 je európska sústava chránených území, ktorú členské štáty Európskej únie vyhlasujú pre zachovanie najcennejších a ohrozených druhov a biotopov Európy. Pozostáva z chránených vtáčích území vymedzených podľa smernice o ochrane voľne žijúceho vtáctva a z území európskeho významu vymedzených podľa smernice o ochrane biotopov. Do k.ú. Obyce **nezasahuje žiadne CHVÚ**.

Do riešeného územia nezasahuje veľkoplošné chránené územie zo siete NATURA 2000.

V riešenom území sa v zmysle zákona eviduje maloplošné chránené územie - **národná prírodná rezervácia (NPR) Včelár**, ktorá bola vyhlásená v roku 1983. Celková výmera chráneného územia je 8,76 ha, ktoré predstavujú lesné porasty – lesy osobitného určenia. Územie je významným dokladom vývoja prírody na extrémnych lokalitách andezitového podložia, s možnosťou štúdia vývojových štádií na rozdielnych geologických podkladoch. Predmetom ochrany je ochrana zachovaných suchomilných a teplomilných rastlinných a živočíšnych spoločenstiev skalnej lesostepi na vedecko- výskumné, náučné a kultúrno- výchovné ciele.

Na chránenom území **NPR Včelár** v zmysle zákona platí **5. stupeň ochrany** územia (§ 16 zákona vymedzuje okruh zakázaných činností a činností, na ktoré je potrebný súhlas orgánu ochrany prírody). Ochranné pásmo je v zmysle zákona 100 m od hraníc chráneného územia a platí v ňom 3. stupeň ochrany (§ 14 zákona).

Na ostatnom území v k.ú. Obyce platí v zmysle zákona **prvý stupeň ochrany** územia (§ 12 zákona).

Každé chránené územie plní viacero funkcií napr. :

- ochranu (zachovanie, obnova) biodiverzity,
- zachovanie (zlepšenie, vytvorenie) podmienok pre niektoré skupiny organizmov
- ochrana (zachovanie, obnova) ekologickej stability ekosystémov resp. celej krajiny (chránené územia plnia túto funkciu spolu s ďalšími ekologicky významnými segmentami krajiny ako prvky ÚSES)
- ochrana (zachovanie, obnova) a využívanie obnoviteľných prírodných zdrojov (napr. drevo, zver, ryby, lesné plody, liečivé rastliny, zdroje pitnej vody a pod.),
- vedecko-výskumnú funkciu
- kultúrne, vzdelávacie, estetické a rekreačné využívanie chránených území.

Starostlivosť o chránené územia z hľadiska ochrany prírody a krajiny zabezpečujú odborné organizácie Štátnej ochrany prírody a krajiny. Uvedené chránené územia v riešenom území spadajú pod pôsobnosť ŠOP SR- Správa CHKO Ponitrie, ktorá zabezpečuje aj monitoring chránených a ohrozených druhov a realizuje opatrenia na ich ochranu.

Prvky ÚSES:

Z hľadiska rozloženia jednotlivých ťažiskových prvkov územného systému ekologickej stability v riešenom území možno uviesť nasledovné prvky:

V zmysle RÚSESu okresu Zlaté Moravce (2019) do záujmového územia, k.ú. Obyce, zasahujú:

- nadregionálny biokoridor hydrický (NRBk1 Žitava)
- regionálny biokoridor terestrický (RBk2 Obyce)
- regionálne biocentrum (RBc4 Kráľov vrch)

- regionálne biocentrum (RBc5 Pohronský Inovce)

NRBk1 Žitava

Kategória: nadregionálny biokoridor

Dĺžka/šírka/výmera: cca 32 000 m/ od 10 do 50 m

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Jedľové Kostolany, Obyce, Machulince, Zlaté Moravce, Tesárske Mlyňany, Vieska nad Žitavou, Slepčany

Krátka charakteristika a opis biokoridoru: Hydrický biokoridor prechádzajúci stredom okresu od Pohronského Inovca resp. Tríbeču, smerom na západ cez Podunajskú pahorkatinu (Žitavská niva), ktorý zahŕňa rovnomennú rieku Žitava. V súčasnosti je funkcia biokoridoru výrazne oslabená v dôsledku regulácie Slanej a jej prítokov, odstráneníu sprievodných porastov, odvodneníu nivy a prieniku invázných druhov. Koridor na migráciu využívajú predovšetkým akvatické a semiakvatické druhy organizmov.

Stav biokoridora: čiastočne vyhovujúci

Genofondové lokality: -

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: -

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: -

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba MVE,
- výstavba iných priečných bariér v toku (napr. stavidlá, stupne, sklzy, hate, hrádze a pod.)
- regulácia toku a napriamovanie toku a deštrukcia toku nevhodnými technickými zásahmi (napr. betónové brehy a pod.),
- likvidácia štrkových lavíc, ostrovov a iných naplavenín ťažbou štrku a úpravou toku pre MVE,
- likvidácia a výruby brehových a sprievodných porastov,
- šírenie invázných druhov,
- znečisťovanie brehov skládkami odpadov,
- zarybňovanie nepôvodnými druhmi,
- znečistenie vody (priemyselné a komunálne znečistenie, znečistenie z poľnohospodárskej výroby, dopravy),
- intenzívne rybárske obhospodarovanie,
- urbanizácia v okolí toku a výstavba infraštruktúry

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia:

- minimalizovať akékoľvek ľudské zásahy do samotného toku a do brehovej vegetácie, minimalizovať reguláciu toku, vylúčiť výstavbu MVE a ďalších priečných prekážok v toku,
- vylúčiť komerčnú ťažbu štrku v koryte,
- vyvinúť úsilie na spriechodnenie a odstránenie bariér v toku,
- všade tam kde je to možné obnoviť pôvodnú morfológiu toku a vodný režim, napr. napojením odstavených riečnych ramien, obnovou meandrov, obnovou periodických záplav,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v biokoridore, tam, kde to je možné rozšíriť plochy brehových a sprievodných porastov,
- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- vylúčiť aplikáciu chemických látok,
- regulovať zarybňovanie nepôvodnými druhmi, snažiť sa o obnovu prirodzeného druhového spektra ichtyofauny,
- regulovať rekreačné využívanie (vrátane rybárskeho využívania).

RBk 2 Obyce

Kategória: regionálny biokoridor

Dĺžka/šírka/výmera: cca 2700 m/ 1000 m

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Obyce

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Terestrický biokoridor spája jednotlivé podcelky Pohronskeho Inovca a to Lehotskú planinu a Veľký Inovec v priestore medzi obcami Obyce a Jedľové Kostolany. Koridor využívajú na migráciu veľké kopytníky (veľké šelmy).

Stav biokoridora: vyhovujúci

Genofondové lokality: -

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: -

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: -

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba väčších urbanizovaných komplexov
- výstavba líniových stavieb najmä diaľnice, rýchlostné cesty a cesty 1. triedy, železnice regionálnej a nadregionálnej dopravnej infraštruktúry,
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- likvidácia väčších komplexov lesných porastov,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplatenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- otváranie povrchových lomov,
- zakladanie oplatených zverníc,

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia:

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- vylúčiť akékoľvek trvalé a nepriechodné oplatenie pozemkov v biokoridore,
- zabezpečiť výstavbu vhodných priechodov a ekoduktov pre migráciu rôznych skupín fauny (obojživelníky, malé cicavce, stredne veľké cicavce, veľké cicavce),
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v priestore koridoru a zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie,
- zamedziť otváraniu povrchových lomov,
- minimalizovať svetelné znečistenie priestoru biokoridoru.

RBc4 Kráľov vrch

Kategória: regionálne biocentrum

Výmera(existujúca/navrhovaná): 367 ha/367 ha

Lokalizácia: k.ú. Hostie, Obyce, Jedľové Kostolany

Krátka charakteristika a opis biocentra:

Zachovalejší ucelenejší komplex teplomilných dubových lesov rôznych typov s enklávami lesostepí a skalnej stepi s xerothermnou vegetáciou a s výskytom viacerých vzácných, ohrozených a chránených druhov.

Stav biocentra: čiastočne vyhovujúci

Genofondové lokality: Súčasťou biocentra je Včelár

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: -

MCHÚ: - menšiu časť územia tvorí NPR Včelár

SKUEV: - menšiu časť územia tvorí SKUEV0868 Včelár

CHVÚ: -

Výskyt vzácných, ohrozených a chránených druhov a druhov európskeho významu flóry a fauny:

Tab.: Zoznam druhov európskeho významu, druhov národného významu a prioritných druhov rastlín, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia (príloha č. 4 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.), chránených druhov rastlín (príloha č. 5 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červeného zoznamu papraďorastov a vyšších rastlín Slovenska (5. vydanie) vyskytujúcich sa v biocentre Kráľov vrch

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Cleistogenes serotina</i>	dvojradovec neskorý	NT	§
<i>Pulsatilla grandis</i>	ponikles veľkokvetý	NT	§
<i>Stipa dasyphylla</i>	kavyl' chlpatý	NT	§
<i>Stipa pennata</i> (syn. <i>S. joannis</i>)	kavyl' Ivanov	NT	-
<i>Stipa pulcherrima</i>	kavyl' pôvabný	NT	§
<i>Stipa tirsia</i>	kavyl' tenkolistý	NT	§

(Zdroj: RÚSES ZM, 2019)

Tab.: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Kráľov vrch

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Coronella austriaca</i>	užovka hladká	VU	§
<i>Zamenis longissimus</i>	užovka stromová	CD	§
<i>Podarcis muralis</i>	jašterica múrová	LC	§
<i>Lacerta viridis</i>	jašterica zelená	VU	§
<i>Lanius collurio</i>	strakoš obyčajný	LC	§
<i>Sylvia nisoria</i>	penica jarabá	LC	§

(Zdroj: RÚSES ZM, 2019)

Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 24/2003 Z. z., prílohy č. 1 - Zoznam a spoločenská hodnota biotopov národného významu, biotopov európskeho významu a prioritných biotopov (§1 vyhlášky) sa v biocentre nachádzajú nasledovné biotopy národného, európskeho významu a prioritné biotopy (označené hviezdikou):

Tab.: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Kráľov vrch - nelesné biotopy

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
Tr2	Subpanónske travinno-bylinné porasty	6240*
Tr6	Teplomilné lemy	-
Pi4	Pionierske spoločenstvá plytkých silikátových pôd	8230

(Zdroj: RÚSES ZM, 2019)

Tab.: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Kráľov vrch - lesné biotopy

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
Ls2.1	Dubovo-hrabové lesy karpatské	-
Ls2.2	Dubovo-hrabové lesy panónske	91G0*
Ls3.1	Teplomilné submediteránne dubové lesy	91H0*

(Zdroj: RÚSES ZM, 2019)

Ohrozenia biocentra:

- intenzívne lesné hospodárstvo (zmena drevinového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, likvidácia starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovania odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov ...),
- stavebná činnosť,
- rozširovanie invázných a expanzívnych druhov,
- nadmerné stavy kopytníkov, vrátane nepôvodných druhov,
- ťažba nerastných surovín.

Navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia:

- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch – vylúčenie holorubov, na maximálnej ploche hospodáriť pri zachovaní trvalosti lesa (účelový výber), pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a voliť nesymetrické tvary obnovných prvkov, optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete, maximálne využívať prirodzenú obnovu lesa, postupne obnoviť prirodzené drevinové zloženie porastov, v porastoch ponechávať stromy na dozretie, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálnej možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa, udržiavať stavy kopytníkov na úrovni neohrozujúcej obnovu všetkých drevín pôvodného zloženia, minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok, systematickou údržbou lesných ciest minimalizovať vodnú eróziu, využívať šetrné technológie ťažby a približovania dreva, využívať pôvodný genofond drevín na obnovu lesa,
- vyčleniť dostatočne veľké územia ponechané na samovývoj, prednostne chrániť prirodzené lesy,
- nepripustiť ťažbu nerastných surovín a vylúčiť umiestnenie objektov banskej infraštruktúry na území biocentra,
- nepripustiť urbanizáciu územia a výstavbu nadradenej infraštruktúry.

RBc5 Pohronský Inovec

Kategória: regionálne biocentrum

Výmera(existujúca/navrhovaná): 1 828 ha/1 828 ha

Lokalizácia: k.ú. Obyce, Machulince, Žitavany, Čaradice, Tekovské Nemce

Krátka charakteristika a opis biocentra:

Zachovalejší ucelenejší prírodný komplex tvorený predovšetkým kvetnatými bučinami, ktoré v nižších polohách prechádzajú do teplomilných dubových lesov rôznych typov. Na viacerých miestach striedajú súvislé lesné komplexy rozsiahlejšie plochy mezofilných až vlhkých lúk s druhovo bohatou flórou vrátane výskytu viacerých vzácných, ohrozených a chránených druhov.

Stav biocentra: čiastočne vyhovujúci

Genofondové lokality: Súčasťou biocentra je GL Včelár

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: -

MCHÚ: -

SKUEV: - malú časť územia tvorí SKUEV0873 Pohronský Inovec

CHVÚ: -

Výskyt vzácných, ohrozených a chránených druhov a druhov európskeho významu flóry a fauny:

Ohrozenia biocentra:

- intenzívne lesné hospodárstvo (zmena drevinového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, intenzívna ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovania odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov ...),
- rozširovanie invázných a expanzívnych druhov,
- stavebná činnosť,

- ťažba nerastných surovín.
- nízka intenzita poľnohospodárskeho využívania a zánik jeho tradičných foriem (postupný zánik nelesných biotopov, zmena druhového zloženia lúk, ústup vzácnych a ohrozených druhov flóry a fauny, šírenie ruderalných druhov, ...),
- nadmerné stavy kopytníkov, vrátane nepôvodných druhov,
- stavebná činnosť,
- ťažba nerastných surovín.

Navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia:

- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch – vylúčenie holorubov, na maximálnej ploche hospodáriť pri zachovaní trvalosti lesa (účelový výber, trvalo etážové porasty), pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a voliť nesymetrické tvary obnovných prvkov, optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete, maximálne využívať prirodzenú obnovu lesa, postupne obnoviť prirodzené drevinové zloženie porastov, v porastoch ponechávať stromy na dožitie, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa, udržiavať stavy kopytníkov na úrovni neohrozujúcej obnovu žiadnej z drevín pôvodného zloženia, minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok, systematickou údržbou lesných ciest minimalizovať vodnú eróziu, využívať šetrné technológie ťažby a približovania dreva, využívať pôvodný genofond drevín na obnovu lesa,
- vyčleniť dostatočne veľké územia ponechané na samovývoj, prednostne chrániť prirodzené lesy,
- podporiť resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov (lúky, pasienky) – kosenie, pastva,
- cielene odstraňovať nepôvodné predovšetkým invázne druhy,
- nepripustiť ťažbu nerastných surovín a vylúčiť umiestnenie objektov banskej infraštruktúry na území biocentra,
- nepripustiť urbanizáciu územia a výstavbu nadradenej infraštruktúry.

Navrhované opatrenia RÚSES okresu Zlaté Moravce (2019)

1 Vybrané opatrenia pre záujmové k.ú. Obyce:

Ekostabilizačné opatrenia:

E23 Zosúladiť ťažbu nerastných surovín s ochranou prírody a ochranou vôd

Protierózne a protipovodňové opatrenia:

P2 Zamedzovať vytváraniu nepriepustných plôch

P6 Zatrávniť ornú pôdu

Hydroekologické opatrenia:

H4 Odstrániť, resp. spriechodniť existujúce migračné bariéry na vodných tokoch

Manažmentové opatrenia prvkov RÚSES všeobecne platné pre okres Zlaté Moravce:

MO1 skupina opatrení pre biocentrum RBc5:

1 - uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch – vylúčenie holorubov, na maximálnej ploche hospodáriť pri zachovaní trvalosti lesa (účelový výber, trvalo etážové porasty), pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a voliť nesymetrické tvary obnovných prvkov, optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete, maximálne využívať prirodzenú obnovu lesa, postupne obnoviť prirodzené drevinové zloženie porastov, v porastoch ponechávať stromy na dožitie, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,

- udržiavať stavy kopytníkov na úrovni neohrozujúcej obnovu žiadnej z drevín pôvodného zloženia, minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok, systematickou údržbou lesných ciest minimalizovať vodnú eróziu, využívať šetrné technológie ťažby a približovania dreva, využívať pôvodný genofond drevín na obnovu lesa,
- 2 - vyčleniť dostatočne veľké územia ponechané na samovývoj, prednostne chrániť prirodzené lesy,
- 3 - podporiť resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov (lúky, pasienky) – kosenie, pastva, vypaľovanie
- 4 - cielene odstraňovať nepôvodné predovšetkým invázne druhy,
- 5 - nepripustiť ťažbu nerastných surovín a vylúčiť umiestnenie objektov banskej infraštruktúry na území biocentra,
- 6 - nepripustiť urbanizáciu územia a výstavbu nadradenej infraštruktúry.

MO3 skupina opatrení pre biocentrum RBc4:

- 1 - uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch – vylúčenie holorubov, na maximálnej ploche hospodáriť pri zachovaní trvalosti lesa (účelový výber, trvalo etážové porasty), pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a voliť nesymetrické tvary obnovných prvkov, optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete, maximálne využívať prirodzenú obnovu lesa, postupne obnoviť prirodzené drevinové zloženie porastov, v porastoch ponechávať stromy na dožitie, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa, udržiavať stavy kopytníkov na úrovni neohrozujúcej obnovu žiadnej z drevín pôvodného zloženia, minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok, systematickou údržbou lesných ciest minimalizovať vodnú eróziu, využívať šetrné technológie ťažby a približovania dreva, využívať pôvodný genofond drevín na obnovu lesa,
- 2 - vyčleniť dostatočne veľké územia ponechané na samovývoj, prednostne chrániť prirodzené lesy,
- 4 - cielene odstraňovať nepôvodné predovšetkým invázne druhy,
- 5 - nepripustiť ťažbu nerastných surovín a vylúčiť umiestnenie objektov banskej infraštruktúry na území biocentra,
- 6 - nepripustiť urbanizáciu územia a výstavbu nadradenej infraštruktúry.

MO6 skupina opatrení pre biokoridor RBk2:

- 5 - nepripustiť ťažbu nerastných surovín a vylúčiť umiestnenie objektov banskej infraštruktúry na území biocentra,
- 6 - nepripustiť urbanizáciu územia a výstavbu nadradenej infraštruktúry,
- 15 - vylúčiť akékoľvek trvalé a nepriechodné oplotenie pozemkov v biokoridore,
- 16 – zabezpečiť výstavbu vhodných priechodov a ekoduktov pre migráciu rôznych skupín fauny (obojživelníky, malé cicavce, stredne veľké cicavce, veľké cicavce) osobitne v prípade budovania nových migračných bariér, opatrenie číslo 9
- 17 - zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ.

Prvky M-ÚSES:

Miestny územný systém ekologickej stability MÚSES tvoria plošné a líniové prvky v krajine s hodnotným ekologickým významom miestneho charakteru.

Súčasťou miestneho územného systému ekologickej stability sú *interakčné prvky*, ktoré predstavujú skupinu ekosystémov, nadväzujúcich na biocentrá a biokoridory, so schopnosťou zabezpečiť alebo posilniť priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny. Sú nimi maloplošné lesíky, vysokokmenné sady, lúky, cintorín, areály vyhradenej zelene, medze s líniovou vysokou zeleňou.

Minimálne nutné parametre biocentier a biokoridorov na úrovni M - ÚSES:

- **biocentrum**: pre vegetačný stupeň dubový a lužné lesy: 30 -10 ha, pre vodné spoločenstvá tečúce: viac ako 100 m, pre vody stojaté: 1 ha, pre lúčne spoločenstvá: 3 ha
- **biokoridor**: pre lesné spoločenstvá: 2000 m, mokrade: 2000 m, lúčne spoločenstvá: 1000 m, minimálne nutná šírka jednoduchého biokoridoru pre lesné spoločenstvá: 15 m, mokrade a lúčne spoločenstvá: 20 m.

Požiadavky a ciele riešenia:

1. *Pri funkčnom rozvoji obce rešpektovať nadregionálne, regionálne a miestne biokoridory, regionálne a miestne biocentrá. Rešpektovať územie európskeho významu SKUEV0873 Pohronský Inovec, brehové porasty nadregionálneho biokoridoru Žitava a zvyšných drobných tokov.*
2. *Pri funkčnom rozvoji obce rešpektovať genofondovo významné lokality.*
3. *Rešpektovať prvky územného systému ekologickej stability a zvýšiť podiel ekostabilizačných prvkov v poľnohospodárskej krajine – dotvoriť prvky kostry MÚSES – biocentrá, biokoridory a interakčné prvky.*
4. *Stanoviť plochy s obmedzeným funkčným využívaním z dôvodu verejného záujmu – zachovanie ekologickej stability a biologickej diverzity, dodržiavanie zásad trvalo udržateľného rozvoja mimo zastavaného územia obce.*
5. *Rešpektovať záujmy ochrany prírody a zachovať lokality, ktoré sú predmetom ochrany, bez stavebných zásahov, zabezpečiť ich revitalizáciu, resp. podporiť prirodzené revitalizačné procesy.*
6. *Zachovať nezastavanú prechodovú zónu pozdĺž vodných tokov v šírke minimálne 10 m od vonkajšej hranice brehového porastu, ktorá by spĺňala funkciu ochranného pásma biokoridoru a zároveň manipulačného priestoru umožňujúceho pohyb stavebnej mechanizácie, prípadne v budúcnosti ošetrovanie drevín.*
7. *Navrhnuť dobudovanie vegetačného doprovodu pozdĺž poľných ciest tak, aby plnili funciu migrácie v systéme ekologickej stability a ozelenenia krajiny.*
8. *Rešpektovať a chrániť pamiatkové objekty, pamätihodnosti a objekty s kultúrohistorickou hodnotou.*
9. *Požiadavky na riešenie z hľadiska záujmov ochrany prírody a krajiny:*
 - *Stanoviť súčasný stupeň ekologickej stability (SES) katastrálneho územia obce, vrátane zastavaného a mimo zastavaného územia obce.*
 - *Zmonitorovať a vyhodnotiť koeficient ekologickej stability (KES) a SES. Stupne uvádzať pri každej zmene a doplnku územného plánu obce podľa najnovších údajov.*
 - *Vo výkresovej Časti územného plánu obce obsiahnuť Krajinne ekologický plán (KEP) ochrany prírody a krajiny.*
 - *Zaviesť evidenciu pozemkov vhodných na náhradnú výsadbu.*
 - *Riešiť otázku verejnej zelene (súčasný stav a návrh) tak, aby bol dodržiavaný princíp zachovania rozlohy, t. j. koľko plochy verejnej zelene zanikne, minimálne toľko plochy verejnej zelene musí vzniknúť. Rovnakým princípom riešiť všetky dreviny rastúce na pozemkoch vo vlastníctve obce, teda každú vyrúbanú drevinu nahradiť výsadbou novej dreviny.*
 - *Zadeklarovať potrebu zaobstarania všeobecne záväzného nariadenia (VZN), ktorým sa ustanovia podrobnosti o ochrane drevín, ktoré sú súčasťou verejnej zelene (§ 69 ods. 2 zákona), a takisto sa ustanoví, že pri výsadbách drevín (najmä stromov) je nevyhnutné brať na zreteľ ich možnú alergénnosť, šírku koruny, uloženie koreňového systému, výšku, vzdialenosť od susedného pozemku, aby sa v zmysle § 127 zákona č. 40/1964 Zb. (Občiansky zákonník) nestali príčinou susedských sporov, potrebu zohľadňovať minimálnu vzdialenosť 2,5 m od inžinierskych sietí, a taktiež dodržiavanie STN 83 7010 u prác v blízkosti stromovej vegetácie.*

- Zadeklarovať potrebu vypracovania sadových úprav ako samostatného stavebného objektu ku každej významnejšej investícii a to už v projektovej dokumentácii pre územné rozhodnutia, resp. stavebné konanie.
 - Podporovať vytváranie priestorových rezerv na umiestňovanie uličnej drevinovej zelene v súlade s ochrannými pásmami inžinierskych sietí.
 - Vypracovať Dokument starostlivosti o dreviny (DSoD) a miestneho územného systému ekologickej stability (MÚSES), ako dokumentácie ochrany prírody a krajiny - § 54 zákona, ktorá najmä:
 - a) určuje strategické ciele ochrany prírody a krajiny a opatrenia na ich dosiahnutie,
 - b) vymedzuje chránené územia a ich ochranné pásma vrátane zón a stupňov ich ochrany, biotopy chránené týmto zákonom, chránené druhy a územia medzinárodného významu, stanovuje zásady ich vývoja vo vzťahu k činnostiam jednotlivých odvetví,
 - c) posudzuje dôsledky zásahov do ekosystémov, ich zložiek a prvkov alebo do biotopov a navrhuje ich optimálne využitie a spôsob ochrany, obsahuje návrh asanačných, rekonštrukčných, regulačných alebo iných zásahov do územia a ďalších preventívnych alebo nápravných opatrení v územnej ochrane, druhovej ochrane a ochrane drevín,
 - d) určuje programové zámery a opatrenia na dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja a územného systému ekologickej stability,
 - e) poskytuje súhrn poznatkov o základných prírodných zložkách ekosystémov chránených území, ich ochranných pásiem a zón,
 - f) určuje vzácnosť, zriedkavosť a ohrozenosť chránených druhov vrátane prioritných druhov a prioritných biotopov.
- Obstarávanie a schvaľovanie týchto dokumentov je v kompetencii obce - § 69 ods. 1 písm. i) zákona.
10. V územnom pláne vymedziť priestor na vytvorenie polyfunkčnej krajinskej zelene (dobudovanie ostatných prvkov ÚSES, sprievodnej zelene poľných ciest a cestných komunikácií).
11. Vytipovať drobnejšie vodné toky s možnosťou revitalizácie krajiny aj formou budovania vodozádržných prehrádzok na vodných tokoch a obmedzením zvyšovania podielu lesnej cestnej siete. V prípade údržby vodných tokov a kanálov zachovať brehové porasty aspoň z jednej strany vodného toku resp. postupne doplniť brehovú vegetáciu a vytvárať podmienky pre rozvoj vodnej a litorálnej vegetácie.
12. Podporovať budovanie lesných protipožiarnych nádrží vo všetkých typoch lesov bez rozdielu.
13. Zinventarizovať lokality s výskytom inváznych druhov rastlín, ktoré sa dosť často prekrývajú aj so živelnými nelegálnymi skládkami odpadov. V prílohe č. 2 vyhlášky č. 24/2003 Z. z. v znení neskorších právnych predpisov, sú uvedené druhy inváznych druhov rastlín, pri ktorých sú uvedené aj metódy ich odstraňovania.
14. Prvky ÚSESu považovať za limity územného rozvoja, nerozširovať v nich zástavbu, zabezpečiť v nich taký režim využívania, aby spĺňali funkciu biokoridoru, biocentra resp. interakčného prvku, neprerušovať línie biokoridorov a plochu biocentier pri navrhovaní koridorov infraštruktúry a líniových stavieb, navrhované prvky ÚSES schváliť v záväznej časti ÚP.
15. Územnoplánovaciu dokumentáciu je potrebné spracovávať v súlade s ustanoveniami legislatívy na úseku ochrany prírody, zákona o ochrane prírody a krajiny, a súvisiacich predpisov.
16. Pre verejnú a areálovú zeleň zabezpečiť odbornú starostlivosť v zmysle STN 83 7010.
17. V prípade použitia celopresklených budov alebo budov s veľkými plochami presklenia navrhnúť a požadovať ochranné a kompenzačné opatrenia (napr. použitie špeciálnych fólií odrážajúce ultrafialové svetlo a pod.) zamerané proti vrážaniu vtáctva do skla. Obdobne riešiť aj iné stavby - napr. všetky zastávky MHD.

18. V rámci novo navrhovaných obytných alebo rekreačných zón, ako i iných funkčných priestorov v rámci služieb, obchodu a výroby, vytvárať také usporiadanie pozemkov, ktoré umožní vybudovanie a rozvoj funkčnej verejnej alebo areálovej sprievodnej zelene so stromami a kríkovými porastmi. V prípade výstavby resp. zvyšovania podielu parkovacích stojísk v rámci jednotlivých plôch uplatňovať STN 73 60 10, ktorá stanovuje na každé 4 parkovacie miesta umiestnenie 1 ks vzrastlého stromu.

19. V prípade rušenia verejnej a inej zelene v prospech IBV požadujeme kompenzovať úbytok verejnej zelene úpravou maximálne prípustného koeficientu zastavanosti v rámci IBV na 0,6. Stanoviť minimálny podiel zelene (vrátane hospodársky využívaných záhrad) v rámci nezastavaných častí stavebných pozemkov na 30% z celkovej plochy stavebného pozemku.

20. Neumiestňovať reklamné pútače tzv. Bilboardy popri líniiach regionálnych a lokálnych biokoridorov.

21. Vyšpecifikovať matricu určovania tzv. náhradnej výsadby, zaradená do VZN obce. Pri výruboch výmena drevina za drevinu nie je postačujúce z hľadiska zabezpečenia biologickej diverzity.

22. Pri rozširovaní zastavaného územia obce a vymedzenia rozvojových plôch zachovať ochranné pásmo vodných tokov v šírke min. 10 m po oboch stranách toku v zastavanom území. Mimo zastavaného územia doporučujeme ponechať brehové pásmo v šírke 30 m po oboch stranách toku (prípadne podľa miestnych podmienok). Tieto ochranné brehové pásma je potrebné v územnoplánovacích dokumentáciách vyčleniť ako funkčné plochy na posilnenie ekologickej stability s vylúčením výstavby.

23. Zaznamenať všetky prvky existujúcej krajinej zelene a navrhnúť opatrenia na jej zachovanie, rozvoj a ochranu.

24. Územne vymedziť účelovú izolačnú zeleň, ktorá by mala byť navrhnutá pri všetkých lokalitách, ktoré sú z hľadiska charakteru, funkčného využitia a priestorovej blízkosti nezlúčiteľné (napr. výrobná, dopravná funkcia v protiklade s obytnou, rekreačnou funkciou, protiklad RD a bytových domov – nežiadúce vizuálne prepojenie).

25. Zachovať interakčné prvky (remízky, vetrolamy, mokradňové plochy, zeleň mimo navrhovaných stavebných objektov) uvažovať z hľadiska ochrany drevín s vytvorením pozemkov vhodných na náhradné výsadby týkajúce sa ustanovenia § 48, ods. 1 a 3 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, podľa ktorého je ustanovená povinnosť obce viesť evidenciu pozemkov alebo vyčleniť územie určené na evidenciu pozemkov, ktoré sú vhodné na náhradnú výsadbu v danom územnom obvode a súčasne zabezpečiť ich odbornú starostlivosť.

26. Pri výsadbe drevín v krajine, v rámci náhradnej výsadby za realizované výruby drevín v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny alebo pri dopĺňaní prvkov MÚSES uprednostniť také druhy, ktoré sú typické pre potencionálnu vegetáciu v riešenom území, uprednostniť geograficky pôvodné a tradičné druhy drevín (domáce druhy, vzniknuté na mieste svojho terajšieho výskytu a dlhodobo sa uplatňujúce v drevinovej skladbe záujmovej) za účelom vytvárať prirodzené lesné spoločenstvá a prirodzené protierózne a protipovodňové zábrany.

27. Písomne upozorňovať z pozície obce majiteľov a správcov pozemkov na výskyt invázných druhov drevín a povinnosť ich odstraňovania (§ 7b zákona č. 543/2002 Z. z.); pozemky neobrábané aspoň 2x za vegetačnú sezónu skosiť pred vysemenením invázných druhov bylín; náletové druhy invázných drevín ničiť mechanicky i chemicky.

28. Riešené územie posúdiť z hľadiska realizácie opatrení na zmiernenie vplyvov na životné prostredie súvisiacich so zmenami klímy. Rešpektovať Metodické usmernenie MDVRR SR k Stratégií adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky klímy.

29. Upravené skládky odpadov dostatočne rešpektovať v ďalšom stupni ÚPD.

30. Pri prácach v blízkosti stromovej vegetácie dodržiavať STN 83 7010 ošetrovanie, udržiavanie a ochrana stromovej vegetácie; ak nie je možnosť obísť koreňový priestor dreviny, výkopové práce sa musia v tomto priestore vykonávať ručne a nesmú sa viesť bližšie ako 2,5 m od päty kmeňa stromu; vzdialenosť uloženia inžinierskych sietí od drevín musí byť podľa platných STN z dôvodu predchádzania negatívnych zásahov do zelene počas údržby zariadení.

12. Požiadavky z hľadiska ochrany trás nadradených systémov dopravného a technického vybavenia

V návrhu územného plánu rešpektovať všetky významné línie a zariadenia dopravného a technického vybavenia - elektroenergetické, telekomunikačné, plynárenské, vodohospodárske objekty a línie, rešpektovať ich ochranné a bezpečnostné pásma a prekládky týchto sietí pripravovať len v súčinnosti s príslušným správcom.

Cez riešené územie prechádzajú nasledovné dôležité technické a dopravné trasy, ktoré je potrebné rešpektovať a dodržiavať ich ochranné pásma:

- a) cesta III. triedy, III/1622 (v zastavanom území obce), rešpektovať ochranné pásmo;
- b) trasa elektrických vedení – 22 kVA vzdušné vedenia;
- c) trasy plynárenských zariadení;
- d) telekomunikačné zariadenia a trasy podzemných oznamovacích vedení;
- e) rešpektovať výhradné ložiská DP Obyce I (477) stavebný kameň /organizácia neurčená/, (478) stavebný kameň /KAS, a.s., Zlaté Moravce/; a chránené ložiskové územia CHLÚ Obyce I. (477) stavebný kameň /KAS, a.s., Zlaté Moravce/, (478) stavebný kameň /organizácia neurčená/

13. Požiadavky vyplývajúce najmä zo záujmov obrany štátu, požiarnej ochrany, ochrany pred povodňami, civilnej ochrany obyvateľstva

Pri vzniku mimoriadnych udalostí sa činnosť v teritóriu obce Obyce riadi v zmysle základných ustanovení Prehľadu činnosti Obecného úradu po vyhlásení stupňov pohotovosti:

1. stupeň pohotovosti - situácia nebezpečenstva
2. stupeň pohotovosti - stav ohrozenia

Právo vyhlasovania predbežných opatrení a stupňov pohotovosti má Bezpečnostná rada štátu. Materiál podrobne charakterizuje realizáciu opatrení pri prvom stupni pohotovosti – situácia nebezpečenstva a pri vyššom stupni pohotovosti – stave ohrozenia. Ďalej sú presne určené opatrenia príslušných ústredných orgánov, o ktorých rozhodla BR SR a spôsob ich nevyhnutnej realizácie. Dôležité je zabezpečenie spojenia. Spojenie Obecného úradu sa organizuje tak, aby bol zabezpečený styk s určenými organizáciami na teritóriu obce s nadriadenými orgánmi okresu Zlaté Moravce a so súčinnosťnými organizáciami pre odborné zabezpečenie činnosti Obecného úradu. Využívajú sa všetky dostupné technické prostriedky (telefón, email,...). Plán činnosti Obecného úradu po vyhlásení stupňov pohotovosti musí mať starosta obce a členovia štábu obrany už v období mieru. Z hľadiska územno-technického je dôležité nezablokovať automobilové komunikácie a udržiavať v prejazdnom stave hlavnú evakuačnú trasu – cestu III. triedy, III/1622.

Ohrozenie územia povodňami

V území okresu Zlaté Moravce, a teda i v obci Obyce, nie sú na primárnom vodohospodársky významnom vodnom toku – rieka Žitava a sekundárnych vodných tokoch, odtokové pomery vysporiadané na Q₁₀₀, ako v zastavanom území tak i mimo zastavaného územia obce. Preto je nevyhnutné rešpektovať plán protipovodňovej ochrany obce.

Medzi ochranu pred povodňami zaraďujeme najmä: povodňové plány, povodňové prehliadky, predpovedná, hlásna a varovná povodňová služba, povodňové zabezpečovacie a záchranné práce.

Ochrana pred povodňami zahŕňa:

- a) úpravy tokov,
- b) budovanie ochranných hrádí
- a) kombináciu opatrení a) + b)

Zásady ochrany územia pred povodňami:

- V záujme zabezpečenia ochrany územia pred povodňami musia byť rozvojové aktivity v súlade so Zákonom č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami (§20) – uvedené je potrebné zapracovať i do časti „Ochrana pred povodňami“.
- V prípade akýchkoľvek stavebných zámerov v blízkosti vodných tokov s nedostatočnou kapacitou koryta na odvedenie prietoku Q 100 – ročnej veľkej vody požadujeme rešpektovať ich inundačné územie, zamedziť v nich výstavbu a iné nevhodné činnosti v zmysle tohto zákona.
- Vytvárať podmienky a budovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu zastavaného územia obce.
- Stavby protipovodňovej ochrany je potrebné zaradiť v územnoplánovacej dokumentácii medzi verejnoprospešné stavby.
- V rámci využitia územia nesmie dôjsť k významným zásahom do režimu povrchových vôd, vodných tokov a povrchových technických diel na nich.
- Stavby na území s trvalo zvýšenou aktivitou podzemných vôd požadujeme osádzať s úrovňou suterénu min. 0,5 m nad rastlým terénom, bez budovania pivničných priestorov.
- Akúkoľvek investorskú činnosť a výsadbu porastov v blízkosti vodných tokov a ich ochranného pásma požadujeme odsúhlasiť s našou organizáciou.
- V prípade situovania rozvojových lokalít v potenciálne zaplavovanom území si musí žiadateľ – investor protipovodňovú ochranu zabezpečiť na vlastné náklady, vrátane príslušnej projektovej dokumentácie. Protipovodňová ochrana nesmie negatívne ovplyvniť odtokové pomery nižšie položených úsekov vodných tokov.

Civilná ochrana

V rámci schvaľovacieho procesu pri stavebných konaniach riešiť požiadavky civilnej ochrany v súlade so Zákonom č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva a príslušnými vykonávacími predpismi.

a) V zmysle § 2 Vyhlášky MV SR č.297/1994 Z.z. O stavebno-technických požiadavkách na stavby a o technických podmienkach zariadení vzhľadom na požiadavky civilnej ochrany v znení neskorších predpisov, ukrytie obyvateľstva zabezpečovať :

- v odolnom kryte v objekte samosprávy pre zamestnancov, ktorí budú v prípade vzniku mimoriadnej udalosti zabezpečovať riadenie alebo vykonanie záchranných, lokalizačných a likvidačných prác;
- v plynosťných alebo jednoduchých úkrytoch budovaných svojpomocne v bytových domoch;
- v jednoduchých úkrytoch budovaných svojpomocne v rodinných domoch;

Obec má vypracovaný "Úkrytový plán obce Obyce". Dokumentácia týkajúca sa plánu ukrytia obyvateľstva obce je spracovaná v zmysle Vyhlášky MV SR č. 532/2006 o ochrane obyvateľstva.

b) Zberné komunikácie šírkoivo dimenzovať s rezervou aj z hľadiska možnosti evakuácie obyvateľstva z predmetného územia;

Požiadavky a podmienky civilnej ochrany stanovuje zákon NRSR č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva, v znení neskorších predpisov - úplné znenie zákona NRSR č.444/2006 Z.z.

Pri funkčnom využití územia obce a následnej príprave výstavby zariadení pre zhromažďovanie a pobyt ľudí a zvierat ako aj pri činnostiach, ktoré môžu ohrozovať ich bezpečnosť a zdravie, pri budovaní infraštruktúry obce je potrebné sa riadiť citovaným zákonom.

Podmienky pre zariadenia CO ustanovuje vyhláška MV SR č. 532/2006 Z.z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebno-technických požiadaviek a technických podmienok

zariadení civilnej ochrany je potrebné rešpektovať na príslušnom stupni územnej prípravy a investičnej činnosti.

1. Stavebno-technické požiadavky na zariadenia civilnej ochrany sú požiadavky na územnotechnické, urbanistické, stavebno-technické a dispozičné riešenie a technické vybavenie stavieb z hľadiska potrieb civilnej ochrany. Uplatňujú sa v rámci obstarávania, navrhovania a schvaľovania územnoplánovacej dokumentácie

2. Stavebno-technické požiadavky podľa odseku 1 sa uplatňujú tak, že ochranné stavby
a/ sa budujú v podzemných podlažiach, alebo úpravou nadzemných podlaží stavebných objektov, alebo ako samostatne stojace stavby,

b/ tvoria prevádzkovo uzatvorený celok a nesmú ním viesť tranzitné inžinierske siete, ktoré s ním nesúvisia,

c/ sa navrhujú do miest najväčšieho sústredenia osôb, ktorým treba zabezpečiť ukrytie v dochádzkovej vzdialenosti najviac do 500m,

d/ sa umiestňujú najmenej 100m od zásobníkov prchavých látok a plynov s toxickými účinkami, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť ukryvaných osôb,

e/ sa umiestňujú tak, aby prístupové komunikácie umožňovali prístup k objektu pre ukryvané osoby,

f/ sa navrhujú s kapacitou 150 a viac ukryvaných osôb podľa prílohy č. 1 štvrtej časti písmena A (Kapacita ochrannej stavby je súčet miest na sedenie a ležanie ukryvaných osôb, pričom miest na ležanie musí byť 20% až 30% z navrhovaného počtu miest),

g/ majú zabezpečené vo vnútorných priestoroch mikroklimatické podmienky,

h/ spĺňajú ochranné vlastnosti vyjadrené ochranným súčiniteľom stavby K_0 .

3. Stavebno-technické požiadavky na ochranné stavby podľa ods. č. 1 sa vypracúvajú v územnoplánovacej dokumentácii v časti verejné dopravné a technické vybavenie územia v územných obvodoch takto:

a/ v budovách zabezpečujúcich ukrytie pre najpočetnejšiu zmenu zamestnancov a pre osoby prevzaté do starostlivosti,

b/ v budovách poskytujúcich služby obyvateľstvu, najmä v nemocniciach, hoteloch, ubytovniach, internátoch všetkých typoch škôl, bankách, divadlách, kinách, poisťovniach, telovýchovných objektoch, zabezpečujúcich ukrytie podľa prevádzkovej a ubytovacej kapacity pre personál a osoby prevzaté do starostlivosti,

c/ v hypermarketoch a polyfunkčných domoch podľa projektovanej kapacity návštevnosti pre personál a osoby prevzaté do starostlivosti,

d/ v budovách štátnych orgánov, orgánov miestnej štátnej správy a samosprávy pre plánovaný počet zamestnancov a pre osoby prevzaté do starostlivosti.

4. Ochranné stavby sa navrhujú podľa analýzy územia z hľadiska možných mimoriadnych udalostí.

V zmysle nariadenia vlády 565/2004 Z.z. /ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 166/1994 Z.z. o kategorizácii územia Slovenskej republiky v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 25/1997 Z.z. / čl. I., Zaradenie územia do jednotlivých kategórií podľa územných obvodov obvodných úradov Slovenskej republiky sa zaraďuje územný obvod do kategórie IV. Následne sa budovanie ochranných stavieb vykonáva:

a/ na území kategórie IV. V plynosťných úkrytoch alebo v jednotlivých úkrytoch budovaných svojpomocne,

b/ na území kategórií I. – IV. V bytových a rodinných domoch s kapacitou do 50 ukryvaných osôb v plynosťných úkrytoch alebo v jednoduchých úkrytoch budovaných svojpomocne a v bytových domoch s kapacitou nad 50 ukryvaných osôb v plynosťných úkrytoch.

Podrobné podmienky pre uplatnenie citovaného zákona a vyhlášky ustanovuje príslušný orgán ochrany a obec.

V rámci schvaľovacieho procesu pri stavebných konaniach riešiť požiadavky civilnej ochrany v súlade so Zákonom č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva a príslušnými vykonávacími predpismi.

Požiarna ochrana

Riešenie požiarnej ochrany vychádza zo zákona NR SR č.314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov a vyhlášky MV SR č. 699/2004 Z.z. o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov s citáciou § 2, §4 - §7.

V súčasnosti obec má zriadený obecný hasičský zbor, v prípade potreby zasahuje profesionálna zásahová jednotka - hasičský zbor z okresného mesta Zlaté Moravce. V obci je vybudovaných niekoľko požiarnych hydrantov. Operačné pracovisko zabezpečuje výjazd do 10 min. Obec má vybudovanú verejnú vodovodnú sieť, ktorá je navrhnutá na krytie požiarnej potreby a Q_{max}. Odborné miesta budú zriadené a označené aj v navrhovaných rozvojových lokalitách, v zmysle požiadaviek vyhlášky č.699/2004 Z. z. o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov. Ako náhradný zdroj vody je v núdzovej situácii možné čerpať vodu z rieky Žitava.

Ak nie sú zriadené odborné miesta (nadzemný, podzemný hydrant alebo výtokový stojan), zriadiť:

- hydranty vo vzájomnej vzdialenosti 400 m pri stavbách na bývanie a 160 m pri ostatných stavbách,
- výtokový stojan vo vzájomnej vzdialenosti 600 m,
- plniace miesto vo vzdialenosti 6000 m,
- odborné miesta musia byť viditeľne označené v zmysle § 9 ods. 7, 8 a prílohy č. 2 cit. vyhlášky. Príjazd pre požiarne vozidlá je v obci zabezpečený po spevnených komunikáciách šírky minimálne 3,5 m (minimálna šírka 3 m v zmysle § 82 vyhl. MV SR č. 94/2004 Z.z.). Komunikácie sú dimenzované na zaťaženie min. 80 kN, reprezentujúce pôsobenie zaťaženej nápravy požiarneho vozidla.

Vojenská správa nemá v riešenom území zvláštne územné požiadavky.

Požiadavky a ciele riešenia:

1. Podporovať opatrenia na vodných tokoch z hľadiska ochrany pred povodňami, úpravy pred vybrežovaním vôd, stabilizácia koryta na tokoch a realizovať ochranné technické opatrenia na monitorovaných lokalitách v rámci riešeného územia obce Obyce.

2. V záujme zabezpečenia ochrany územia pred povodňami musia byť rozvojové aktivity v súlade so Zákonom č.7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami a príslušnými platnými normami STN 75 2102 „Úpravy riek a potokov“ a pod.

3. V prípade situovania stavebných objektov v blízkosti vodných tokov požadujeme jednotlivé stavby umiestňovať v dostatočnej vzdialenosti od vodných tokov nad hladinu Q₁₀₀ (súvislá zástavba, priemyselný areál, významné líniové stavby a objekty a pod.) resp. Q₅₀ (chatová zástavba, rekreácia, jednostranná výstavba a pod.).

4. Stavby situované v blízkosti vodných tokov odporúčame osádzať s úrovňou prízemí min. 0,5 nad rastlým terénom, bez budovania pivničných priestorov.

5. Potencionálnu protipovodňovú ochranu navrhovaných rozvojových zámerov si musí žiadateľ – investor zabezpečiť na vlastné náklady, spolu s príslušnou projektovou dokumentáciou. Protipovodňová ochrana nesmie negatívne ovplyvniť odtokové pomery nižšie položených úsekov vodných tokov.

6. Úsek vodného toku Žitava v k.ú. Obyce bol v rámci Plánu manažmentu povodňového rizika identifikovaný ako úsek s existujúcim potenciálne významným povodňovým rizikom a boli navrhnuté protipovodňové opatrenia, ktoré budú postupne realizované v závislosti od prioritizácie zabezpečenia finančných prostriedkov. Plány manažmentu povodňových rizík obsahujú návrhy na realizáciu opatrení, ktorých cieľom je zníženie pravdepodobnosti povodní v území a na zníženie potencionálnych nepriaznivých následkov povodní. Predovšetkým ide o návrhy preventívnych opatrení v krajine a na vodných tokoch, ktorých harmonogram bude

vypracovaný v závislosti od poradia naliehavosti. Vypracované mapy povodňového ohrozenia (MPO) boli odovzdané obciam, resp. sa nachádzajú na webovej stránke SVP, š.p..

7. V zmysle § 6 ods. 10 zákona č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami v znení neskorších predpisov obec zabezpečuje vyznačenie všetkých záplavových čiar zobrazených na mapách povodňového ohrozenia do územného plánu obce alebo územného plánu zóny pri najbližšom preskúmaní schváleného územného plánu.

8. V zmysle úpravy č. 13 o hospodárskom využívaní záujmových území výhľadových vodohospodárskych diel je potrebné zahrnúť do výhľadových riešení vybudovanie VN Obyce na toku Žitava, cca 1,5 km nad ľavostranným prítokom Drieňov potok, s maximálnou hladinou na kóte 328,10 m n. m., ako zdroj povrchovej vody s možnosťou regulácie odtoku, pre zabezpečenie protipovodňovej ochrany, riešenia nedostatku vody v čase sucha a zlepšovania prirodzených prietokov na toku.

9. V rámci využitia územia nesmie dôjsť k významným zásahom do režimu povrchových vôd, vodných tokov a technických diel na nich.

10. V rozvojových plochách určených pre obytnú výstavbu riešiť ukrytie obyvateľstva v JÚBS, v zmysle príslušných predpisov:

- zákona NR SR č. 42/1994 o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov,
- vyhlášky MV SR č. 533/2006 o ochrane obyvateľstva pri výrobe, preprave, skladovaní a manipulovaní s nebezpečnými látkami v znení neskorších predpisov,
- vyhlášky MV SR č. 297/199 Z.z. o stavebno-technických požiadavkách na stavby a technických podmienkach zariadení vzhľadom na požiadavky civilnej ochrany v znení neskorších predpisov,
- vyhlášky MV SR č. 314/98 Z.z. hospodárenie s materiálom civilnej ochrany v znení neskorších predpisov,
- vyhlášky MV SR č. 388/2006 Z.z. o podrobnostiach na zabezpečenie technických a prevádzkových podmienok informačného systému civilnej ochrany,
- v objektoch určených pre funkciu bývania, občianskej vybavenosti, rekreácie a podnikateľských aktivít riešiť ochranu obyvateľstva ukrytím v JÚBS v zapustených, polozapustených priestoroch a v technickom prízemí domov v zmysle vyhlášky 532/2006.

11. Z hľadiska potrieb požiarnej ochrany je nutné:

- pri realizácii rozvojových zámerov riešiť požiadavky na zabezpečenie požiarnej vody pre stavby v súlade s vyhláškou MV SR č. 699/2004 Z.z. o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov,
- pri zmene funkčného využitia územia riešiť požiadavky vyplývajúce zo záujmov požiarnej ochrany v súlade so zákonom NR SR č. 314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarimi a súvisiacimi predpismi,
- zásobovanie požiarnou vodou riešiť z miestnej verejnej vodovodnej siete z požiarnych hydrantov, potrebu požiarnej vody stanoviť v zmysle STN 92 0400 PBS Zásobovanie vodou na hasenie požiarov, pričom uvedená potreba požiarnej vody bude zabezpečená z vonkajších podzemných hydrantov.

12. Žiadame v dokumente akceptovať ustanovenia vyhlášky MV SR č. 699/2004 Z.z. o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov a pre potrebu zabezpečenia množstva požiarnej vody je potrebné vychádzať z platnej STN 92 0400:2005-07 Požiarne bezpečnosť stavieb. Zásobovanie vodou na hasenie požiarov.

13. V nových územiach, resp. v rámci rekonštrukcií jestvujúcich vodovodov v jestvujúcom území obce navrhovať a inštalovať na vodovodných radoch najmenej menovitej svetlosti DN 80 nadzemné hydranty pre plnenie cisterien oprávnených osôb. Podzemné hydranty je možné realizovať len vtedy, ak nie je možné navrhnuť nadzemný hydrant v súlade s § 8

ods. 6 vyhlášky MV SR č. 699/2004 Z.z. o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov.

14. Pre zabezpečenie zásobovania obce požiarou vodou do územného plánu uviesť, že prednostne sa pre zásobovanie obce požiarou vodou navrhujú a využívajú nadzemné hydranty, ktoré slúžia na plnenie cisterien oprávnených osôb v prípadoch požiarov v súlade s vyhláškou MV SR č. 699/2004 Z.z. o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov.

15. V záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie spracovať návrh riešenia záujmov civilnej ochrany v zmysle § 4 vyhlášky MV SR č. 532/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany vzhľadom na požiadavky civilnej ochrany a to zabezpečenie druhu a rozsahu stavebnotechnických požiadaviek zariadení civilnej ochrany zameraných na ochranu života, zdravia a majetku a technických podmienok zariadení na utváranie predpokladov na znižovanie rizík a následkov mimoriadnej situácie a v čase vojny a vojnového stavu.

16. Zabezpečenie ochrany obyvateľstva pred účinkami nebezpečných látok pri mimoriadnej udalosti spojené s ich únikom (vyhláška MV SR č. 533/2006 Z. z. o podrobnostiach o ochrane obyvateľstva pred účinkami nebezpečných látok v znení neskorších predpisov).

17. Zabezpečenie materiálom civilnej ochrany a humanitárnej pomoci (vyhláška MV SR č. 314/1998 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečovanie hospodárenia s materiálom civilnej ochrany v znení neskorších predpisov), zabezpečenie technických a prevádzkových podmienok informačného systému civilnej ochrany (vyhláška MV SR č. 388/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečovanie technických a prevádzkových podmienok informačného systému civilnej ochrany v znení neskorších predpisov).

18. Z hľadiska formalizovanej štruktúry územného plánu obce tvorí „civilná ochrana obyvateľstva“ samostatnú časť, ktorá je zahrnutá v návrhu záväznej časti „Zásady a regulatívy verejného dopravného a technického vybavenia a občianskeho vybavenia“ vrátane jej grafického vypracovania vo forme výkresov grafickej časti územného plánu obce (§11 ods. 5 písm. f) a § 139a ods. 10 písm. m) zákona 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov).

19. Za účelom ochrany vodohospodárskych záujmov a v záujme zamedzenia vzniku migračných bariér, škôd a porúch na vodných tokoch, ako i zabezpečenia riadnej údržby vodných tokov (v zmysle § 48 a § 49 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách) správca vodných tokov požaduje nové dopravné a technické riešenie územia, miestne komunikácie resp. dopravné vybavenie akéhokoľvek druhu, ktoré budú križovať vodné toky navrhnuť:

- ako jednotnú zbernú komunikáciu pre ucelenú oblasť (urbanistický obvod, lokalitu a pod.), ktorá v prípade vhodných technických podmienok môže byť v súbehu s vodným tokom, a s následným – iba jedným spoločným križovaním vodného toku, umiestneným vo vhodnom profile vodného toku,
- križovanie s vodnými tokmi technicky riešiť v súlade s STN 73 6822 „Križovanie a súbehy vedení a komunikácií s vodnými tokmi“ a v súlade s STN 73 6201 „Projektovanie mostných objektov“,
- za účelom optimalizácie a regulácie nových mostných objektov križujúcich vodné toky, návrh situovania (umiestnenia) žiadame ešte pred zahájením spracovania podrobnejšej projektovej dokumentácie odsúhlasiť s organizáciou SVP, š.p. a v prípade možností prednostne využívať už vybudované mostné objekty, ak to technické vybavenie záujmového územia umožňuje.

20. V ochrannom pásme, ktoré je potrebné ponechať bez trvalého oplotenia, nie je prípustná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami škodiacimi vodám, výstavba súbežných inžinierskych sietí.

21. Taktiež je nutné zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom (bez trvalého oplotenia) z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity. Pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení (§ 49 Zákona o vodách č.364/2004 Z.Z) môže správca vodného toku užívať pobrežné pozemky. Pobrežnými pozemkami v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie pri vodohospodársky významnom vodnom toku sú pozemky do 10 m od brehovej čiary a pri drobných vodných tokoch do 5 m od brehovej čiary; pri ochrannej hrádzi vodného toku do 10m od vzdušnej a návodnej päty hrádze. Uvedené rešpektovať a zapracovať do textovej (Smerná a Závazná časť) i grafickej časti ÚPN kap. „Vymedzenie ochranných pásiem a chránených území“ a ďalších príslušných kapitol.

22. Zabezpečiť ochranu inundačného územia, zamedziť v ňom výstavbu a iné nevhodné činnosti.

23. Vytvárať podmienky pre prirodzené meandrovanie vodných tokov, pre spomaľovanie odtoku povrchových vôd z predmetného územia.

24. V rámci odvádzania dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku je potrebné realizovať opatrenia na zadržanie pridaného odtoku v území tak, aby odtok zdaného územia nebol zvýšený voči stavu pred realizáciou navrhovanej zástavby a aby nebola zhoršená kvalita vody v recipiente (retencia dažďovej vody a jej využitie, infiltrácia dažďových vôd a pod.)

25. Podporovať inovačné postupy a technológie zabezpečujúce vsakovanie dažďových vôd do územia.

26. Obmedziť vypúšťanie dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku do vodných tokov.

27. Odvádzanie a čistenie odpadových vôd z rozvojových lokalít musí zohľadňovať požiadavky na čistenie vôd v zmysle Zákona o vodách č.364/2004 Z.z a NV SR č.269/2010 Z.z, ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd.

28. Komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach s dôrazom na spomalenie odvedenia povrchových vôd z územia v súlade s ekologickými limitmi využívania územia a ochrany prírody.

14. Požiadavky na riešenie priestorového usporiadania a funkčného využitia územia obce s prihliadnutím na historické, kultúrne, urbanistické a prírodné podmienky územia, vrátane požiadaviek na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu

Formovanie funkčno-priestorovej kostry

Hlavnou kompozičnou osou obce je cesta III. triedy, III/1622- ulica Hlavná, ťahajúca sa od južného vstupu do obce, okolo miestneho kostola, smerom k námestiu, v esovitom tvare prechádza cez námestie a v pravotočivej zákrute smeruje von z obce. Na hlavnej kompozičnej osi sa nachádzajú funkcie vyššej vybavenosti s pôvodnou zástavbou. Staršia časť obce, s typickou historickou parcelačnou štruktúrou sa ťahá po Cintorínskej ul. k miestnemu cintorínu, čo predstavuje sekundárnu kompozičnú os. Za sekundárnu kompozičnú os možno tiež považovať i ulicu Kostolnú, ktorá sa ťahá od rímskokatolíckeho kostola smerom nahor. Na tejto osi je v jej začiatku taktiež dominantná stará parcelačná štruktúra. Oba priesečníky

sekundárnych osí s hlavnou kompozičnou osou sú súčasťou hlavného referenčného uzla, sformovaného v strede obce s najvyššími vybavenostnými funkciami (historická zástavba s vybavenosťou komerčného a nekomerčného charakteru, kultúrny dom a pod.).

V návrhovom období je potrebné plánovito formovať hlavné a vedľajšie kompozičné osi obce. Preto je logické, že budú nositeľkami najdôležitejších funkcií. Zároveň v centrálnej časti zastavaného územia je potrebné jednoznačne formovať centrum obce ako :

- administratívno-správne,
- historicko-kultúrne,
- vybavenostné.

Ostatná časť sídla je typická prevahou bývania a doplnkových funkcií. V južnej časti sa nachádza areál bývalého PD, čiastočne asanovaný a doplnený objektmi výroby a podnikania.

Cieľom územného plánu obce je i vytypovanie a riešenie nových rozvojových území najmä pre rozvoj bývania (individuálna a hromadná bytová výstavba), výrobnopodnikateľských aktivít, rekreácie, agroturistiky a ich riešenie v zmysle kontinuity priestorového a hmotového vývoja.

Na základe analýzy funkčno-priestorovej koncepcie obce sú evidentné tieto základné problémové okruhy:

- potvrdenie a formovanie základnej funkčno-priestorovej kostry obce,
- lokalizovanie a riešenie nových rozvojových území najmä pre rozvoj bývania, výrobnopodnikateľských aktivít, rekreácie /agroturistika / a ich riešenie v zmysle kontinuity priestorového a hmotového vývoja. Predovšetkým lokality: IBV „Nad dedinou“, IBV Jazvinská ul., IBV Brekynská ul. IBV Hlavná ul., IBV Krátka ul., disponibilná plocha pre kombináciu IBV a HBV, plochy vhodné pre výrobu a podnikanie a oblasti vhodné na rekreáciu ako lokalita „Škripec“ a lokalita „Kopanice“. Všetky lokality je potrebné v návrhu posúdiť z hľadiska vhodnosti voči povodňovému riziku.

Požiadavky a ciele riešenia:

1. *Formovať sídlo ako kompaktný celok (v rámci zastavaného územia) s prirodzenou gradáciou k ťažisku sídla.*
2. *Riešiť výstavbu nových domov tak, aby bolo možné uspokojiť nielen žiadateľov z titulu prirodzeného prírastku, ale i žiadateľov z okolia.*
3. *Vytvoriť územnú rezervu pre IBV a HBV z titulu nepredvídateľných rozvojových tendencií (migrácia za pracovnými príležitosťami a pod.).*
4. *V rámci ÚPN obce definovať funkčno-priestorové riešenie celkovej koncepcie rozvoja sídla k návrhovému obdobiu, ako aj návod k priestorovému riešeniu v ponávrhovom období - dlhodobý zámer územného rozvoja.*
5. *Nové ulice formovať v zmysle optimálnej šírky bez dopravných závad, t.j. musia byť prejazdne a spĺňať všetky kritériá, rozvoj inžinierskych sietí, odstavné plochy, účinná prepravná šírka. V rámci uličných priestorov riešiť aj koridor pre peší pohyb, riešiť peší pohyb a cyklistickú dopravu zvlášť medzi obcou a rekreačnými areálmi.*
6. *Pre zabezpečenie optimálneho rozvoja jednotlivých častí sídla vytvoriť regulačné podklady (napr. vo forme spracovania malých - jednoduchých pozemkových úprav, urbanisticko-architektonických štúdií, zastavovacích štúdií a pod.) a vytvárať predpoklady pre realizačné zámery.*
7. *Pri novej výstavbe rešpektovať a nadväzovať na historicky vytvorenú sídelnú štruktúru s cieľom dosiahnuť vzájomnú funkčnú a priestorovú previazanosť pri zachovaní identity a špecifickosti pôvodného osídlenia.*
8. *Rešpektovať architektonické a prírodné hodnoty.*
9. *Navrhnuť spôsob rozčlenenia monoblokov ornej pôdy na menšie celky s cieľom obnoviť pôvodnú mozaikovitú poľnohospodársku krajinu a tým eliminovať rozkladné, deštruktívne a erózne procesy a zvýšiť tak ekologickú stabilitu a malebnosť krajiny.*

15. Požiadavky na riešenie bývania, občianskeho vybavenia, sociálnej infraštruktúry a výroby

Rozvoj bývania

Pre ďalšie vývojové obdobie obce navrhnuť v ÚPN príslušný rozvoj obytnej funkcie

- kombinovanými formami rodinnej zástavby s tvorbou ucelených uličných celkov, ktoré sú charakteristické pre vidiecke sídlo / IBV Na dedinou, IBV Jazvinská ul., IBV Brekynská ul., IBV Hlavná ul., IBV Krátka ul./;
- vhodnou kompozičnou dostavbou súboru bytových domov (hromadnej bytovej výstavby) v určenej polohe zástavby obce (HBV).

Riešiť rozvoj individuálnej bytovej výstavby na nových plochách v rozšírenom zastavanom území obce, zástavbou nevyužitých prelúk a ponukou možnosti výstavby vo väčších záhradách v rámci zástavby sídla, resp. na plochách v priamom napojení na súčasnú zástavbu.

Pritom bude nutné rešpektovať priestorové obmedzenia rozvoja, ktoré je viazané na dodržanie sledovanej kompozičnej tvorby zachovania a obnovy pôvodnej architektonickej štruktúry v centrálnej časti obce a v priľahlých uliciach.

- Využiť súčasnú disponibilitu zástavby obce, skvalitniť stavebno-technický stav pôvodných domov, prevádzku dvorných traktov pre bývanie, pre drobnú hospodársku činnosť a vývojovo aj pre rekreačný pobyt.

V rámci tejto funkcie navrhnuť účinné regulatívne opatrenia na skvalitnenie verejných uličných priestorov, dvorných traktov a záhrad v záujme zlepšenia architektonicko-stavebného a krajinnno-estetického vzhľadu obce, regulačne usmerniť využitie spoločných dvorov.

Využiť dosiaľ nezastavané plochy prelúk uličnej zástavby na bývanie so zachovaním charakteristickej miestnej parcelácie pozemkov.

Formou regulatívu stanoviť podmienky pre možný rozvoj bývania aj v súčasných rozľahlých záhradách rodinnej zástavby.

V celkovom vývoji počtu obyvateľov obce uvažovať počas návrhového obdobia s pozitívnym demografickým vývojom.

V návrhovom období sa počíta s nárastom počtu nových bytov v rodinnej zástavbe a vhodných bytových domov.

- predpoklad 1 rodinný dom = 1 byt,

Zhodnotiť námet rozvojových plôch z urbanistického rozboru pre riešenie funkcie bývania:

- námety na rozvojové plochy pre funkciu bývania.

Riešiť súbor pre kombinovanú funkciu bývania a výrobných služieb, miestnej remeselnej malovýroby na vlastných pozemkoch, ktorý bude situovaný bez rušivých vzťahov k obytnej zástavbe obce, s veľkosťou pozemkov podľa individuálnej potreby. Zhodnotiť námet na lokalizáciu z urbanistického rozboru:

- námet na rozvojovú plochu pre kombinované funkcie výrobných služieb, komunálnej a remeselnej malovýroby a bývania.

V rozvojových plochách bývania riešiť aj plochy verejnej sídelnej zelene s drobnou architektúrou, detskými ihriskami podľa urbanistických ukazovateľov.

V zástavbe medzi rodinnými domami nepovoľovať prevádzky priemyselného a poľnohospodárskeho charakteru.

Požiadavky a ciele riešenia:

1. Rozvoj bývania a bytovej výstavby orientovať prioritne do území, ktoré tvoria vnútorné rozvojové rezervy a k ďalším lokalitám pristupovať až po ich vyčerpaní.

2. Návrh obytných objektov orientovať výlučne do lokalít, ktoré spĺňajú súčasné hygienické požiadavky a ktoré nebudú ovplyvnené hlukom, prachom, pachom a vibráciami.

Rozvoj občianskej vybavenosti

Riešiť optimálnu štruktúru kompletovania základnej a vyššej občianskej vybavenosti podľa urbanistických štandardov, aby zodpovedala stanovenej funkčnosti sídla, výhľadovému počtu obyvateľov a aj sledovanému rozvoju obce a katastra k návrhovému obdobiu.

Návrhom vybavenosti zabezpečiť podmienky pre komfortný život obyvateľov obce, bez vynútenej potreby dochádzania za potrebnou základnou občianskou vybavenosťou do okolitých sídiel.

Ťažisko občianskej vybavenosti maloobchodnej siete a služieb a centrálnej administratívy lokalizovať v centre primárneho referenčného uzla a v línii primárnej kompozičnej osi. Ďalšiu občiansku vybavenosť obce riešiť s využitím vhodných objektov a priestorov v rámci súčasnej uličnej zástavby na distribučnom okruhu primárneho referenčného uzla. Tu realizovať objekty na atraktívne zariadenia občianskej vybavenosti obce – malé obchodíky, služby, stravovacie zariadenia, občerstvenie, a pod.

Školstvo a výchova

V obci sa nachádza deväťročná základná škola a materská škola. Súčasťou školského areálu je i školská jedáleň a knižnica. Objekty sú majetkom obce Obyce. Základná škola je vybavená výpočtovou technikou a didaktickými pomôckami. Stravovacie služby sú zabezpečené nielen pre žiakov ZŠ a MŠ, ale aj pre starších obyvateľov obce.

Základná škola:

- 9-triedna,
- v roku 2015 prebehla aj výmena okien na budove základnej školy,
- strecha na budove základnej školy bola zrekonštruovaná v roku 2017
- budova základnej školy bola zateplená v roku 2017.

V triedach, okrem učiteľov, je prítomný i pomocný pedagogický personál – asistenti. Na budove základnej školy boli v uplynulých rokoch vykonané rekonštrukčné procesy. Vymenené okná a dvere, opravená a zateplená strecha, vrátane zateplenia obvodového plášťa. V budove boli umiestnené nové podlahy v triedach, nové svietidlá, nové interiérové vybavenie, škola je v súčasnosti pripojená na vysokorýchlostný internet, má počítačovú triedu, interaktívne tabule. V areáli školy sa vybuďovala bežecká dráha, odvodnenie futbalového ihriska, volejbalové ihrisko sa pokrylo umelým trávnikom, pre potreby vyučovania bol vybudovaný veľký altánok a areál bol vybavený dreveným mobiliárom, hojdačkami a preliezkami.

Materská škola:

V materskej škole sa nachádzajú dve triedy, veľkú triedu navštevuje v súčasnosti 21 detí a malú triedu 20 detí. /údaj k novembru 2022/

- 1977 sa ukončila prístavba Materskej školy,
- 1980 bola uskutočnená rekonštrukcia materskej školy,
- 2008 sa uskutočnila rekonštrukcia sociálnych zariadení,
- 2015 sa vymenili ďalšie okná na budove MŠ,
- 2017 čiastočná výmena okien na budove MŠ
- 2020 vybudovanie certifikovaného detského ihriska.

Na budove materskej školy bola vymenená strecha, vymenené okná, urobená nová fasáda, dobudovala sa nová spálňa, vybudovali sa nové sociálne zariadenia, nové podlahy, budova je vybavená vysokorýchlostným internetom, interaktívnymi tabuľami, nábytkom, pravidelne sa dopĺňajú hračky, knihy, učebné pomôcky.

V areáli MŠ bol vybudovaný altánok nad pieskoviskom a postupne sú vymieňané kovové hojdačky a preliezky za drevené.

Pedagogický personál oboch zariadení využíva pravidelné školenia na zvýšenie úrovne svojej kvalifikácie.

Budova školskej jedálne:

Budova školskej jedálne slúži ,okrem stravovacích služieb detí z MŠ a žiakov zo ZŠ, i pre obyvateľov obce v staršom veku, ľudí v hmotnej núdzi, či zo sociálne slabšieho prostredia. Obyvatelia obce majú tým pádom zabezpečené stravovanie prostredníctvom registrovaného dodávateľa stravy.

- júl, august 2015 prebehla rekonštrukcia budovy, vymenili sa okná na jednej strane budovy, zrekonštruoval sa interiér kuchyne a budova sa začala opätovne využívať ako školská jedáleň.
- neskôr sa vymenili ďalšie okná na budove, namaľovala sa strecha a začala sa realizovať nová plynová prípojka.
- v roku 2017 sa zakonzervovala a premaľovala strecha na školskej jedálni
- potrebné je zateplenie budovy.

Kultúra a osвета

Kultúrno-spoločenské zariadenia v obci:

1. Kultúrny dom (V roku 1933 bol v Obyciach zriadený kultúrny dom. V roku 2007 bola ukončená kompletná prestavba kultúrneho domu z finančných prostriedkov Európskej únie. V roku 2014 bola veľká sála kultúrneho domu prepožičaná COOP jednote, SD na dočasnú predajňu, kým bola postavená nová predajňa. Veľká sála prebehla v prvom polroku 2015 rekonštrukciou).
2. Obecná knižnica (každoročne sa zapisuje niekoľko čitateľov do členského klubu, do obecnej knižnice sa pravidelne evidujú nové knihy)
3. Areál Žliabok (areál s vybudovaným amfiteátrom so svojim zázemím, v areáli sa každoročne konajú kultúrno-spoločenské podujatia, nachádza sa tu i prameň „Žliabok“).

Kultúrno-spoločenské organizácie v obci

V obci pôsobí dobrovoľný hasičský zbor, ktorý má v súčasnosti zhruba 25 členov. Objekt hasičskej zbrojnice je zrekonštruovaný, vrátane jeho interiéru. V obci pôsobí i dychová hudba Obyčanka, ktorá bola založená v roku 1902. V obci pôsobí taktiež slovenský zväz záhradkárov – Základná organizácia – Obyce č.11-83, Jednota dôchodcov v Obyciach a miestny odbor matice slovenskej. V obci sú pravidelne organizované podujatia ako obecný ples, fašiangy, Podinovecké slávnosti (široká verejnosť), športové dni rodiny, vianočné besiedky, či turistické výstupy na Veľký Inovec alebo výstupy k partizánskym pomníkom.

Zariadenia kultúry slúžia na pravidelné usporadúvanie už tradičných kultúrnych a spoločenských podujatí, ktoré prispievajú k rozvoju spoločenského a kultúrneho života občanov obce. Pre ďalšie návrhové obdobie bude cieľom vytvárať podmienky pre aktivizáciu spoločenského života občanov rôznych vekových kategórií a záujmových skupín v obci, podmienky pre obnovu a rozvíjania ľudových tradícií s ich prezentáciou.

K tomu je potrebné zabezpečiť prevádzkové skvalitnenie existujúcich a tvorbu nových zariadení pre kultúrno-spoločenskú činnosť, podmienok pre rozvoj rôznych aktivít a atraktívnych programov.

V riešení ÚPN budú určené konkrétne regulatívy na revitalizáciu, zachovanie, obnovu a sprístupnenie ďalších kultúrno-historických objektov v obci .

Šport a telesná výchova

V Obyciach a v širokom okolí sa ponúka množstvo príležitostí na športové a rekreačné vyžitie.

V obci sa nachádza futbalové ihrisko so sociálnym zázemím. Kabíny pre hráčov boli v roku 2020 vďaka finančnej pomoci SFZ a OcÚ Obyce zrekonštruované. Obec má zriadenú posilňovňu, pri bytovkách sa nachádza detské ihrisko, v areáli školy je vybudované multifunkčné ihrisko.

Ďalší rozvoj športovo-rekreačného vybavenia v obci bude viazaný aj na rast funkcie bývania a program regionálnej turistiky s vhodnými atraktívnymi aktivitami pre dané prostredie -

vybudovanie a údržba horských turistických chodníkov, cykloturistické trasy nadväzujúce na regionálne cyklotrasy.

Zdravotníctvo

V obci je zdravotná starostlivosť poskytovaná všeobecným lekárom pre dospelých. Lekár sídli v zdravotnom stredisku v centre obce. Neďaleko zdravotného strediska, taktiež v centre obce, je zriadená lekáreň. Oba objekty sú v dobrom stavebno-technickom stave.

Zdravotná starostlivosť pre deti a dorast a špecializovaná zdravotná starostlivosť, je k dispozícii v okresnom meste Zlaté Moravce, resp. krajskom meste Nitra.

Cieľom riešenia ÚPN bude vytvoriť podmienky pre zabezpečenie doplnkovej zdravotnej starostlivosti vo vhodných prevádzkových podmienkach.

Sociálna starostlivosť

V obci sa nenachádza zariadenie sociálnych služieb a obec ani nezabezpečuje opatrovateľskú službu.

- Riešiť príslušné vývojové služby sociálnej starostlivosti, hlavne pre vekovú skupinu generácie starších seniorov, ktorí sú odkázaní na starostlivosť.

- Vytvoriť územno-technické predpoklady pre lokalizáciu komplexného seniorského centra s malometrážnym bývaním, spoločenskou časťou so stravovaním, lekárskou a opatrovateľskou starostlivosťou, športovou časťou a regeneráciou, s tým, že tieto služby by boli aj pre ďalších dôchodcov obce - denné stravovanie dôchodcov, donáška stravy do bytov, pranie, regenerácia a pod.

Obec vytvorí predpoklady pre niektoré druhy sociálnych služieb a to terénnu opatrovateľskú službu pre občanov, odkázaných na pomoc iných, vydávanie stravy pre dôchodcov, ambulantné formy sociálnych služieb. V návrhovom období obec plánuje vybudovať denný stacionár pre seniorov.

Pre duchovné potreby slúži Rímskokatolícky kostol Krista Kráľa s upraveným areálom Matky Božej.

Komerčná vybavenosť

Maloobchodná sieť a služby

V obci sa nachádza novovybudovaná predajňa potravín, kvetinárstvo a súkromná predajňa rozličného tovaru. K dispozícii je i miestna pošta, kaderníctvo a pneuservis. V obci sú poskytované remeselnícke služby ako klampiarstvo, stolárstvo a spracovanie prírodného kameňa a vodoinštalatérsvo, kúrenárstvo.

Na miestnom cintoríne sa nachádza kompletne zrekonštruovaný dom smútku.

V ÚPN bude riešené skvalitnenie súčasného obchodného vybavenia obce a program jeho kompletovania podľa urbanistických štandardov na požadovanú veľkostnú úroveň.

Na rozvoj služieb, ktorý je podmienený najmä dopytom, bude mať vplyv spoločenský tlak obyvateľov a vývoj rastu obyvateľstva a jeho demografickej štruktúry. Výrazným rozvojovým stimulom bude sledovaný koncepcný cieľ vytvoriť ponuku kvalitnej vybavenosti v obci.

Verejné stravovanie

Obec nemá vybudované stravovacie zariadenia, ktoré by slúžili širokej verejnosti. Na občerstvenie je k dispozícii v obci miestne pohostinstvo. V rekreačnej oblasti „Nová Jaďová“ je k dispozícii reštaurácia hotela Partizán.

V ÚPN bude riešené skvalitnenie súčasného stravovacieho vybavenia obce a program jeho kompletovania podľa urbanistických štandardov na veľkostnú úroveň a plánovaný rozvoj sídla.

Verejná správa a administratíva

Je zastúpená nasledovnými inštitúciami:

Obecný úrad – stav stavebno-technického zariadenia je dobrý, budova je pre danú funkciu primeraná a vo vhodnej polohe.

Rozvoj cestovného ruchu a rekreácie

Jedným z programov ÚPN bude riešenie cestovného ruchu a turisticko-športových aktivít v obci. ÚPN obce ako nástroj pre reguláciu územia má za cieľ vytvárať podmienky a rezervovať územia nielen pre výrobnú sféru, ale podporovať a rozvíjať oblasť rekreácie a turizmu, s prihliadnutím na trvalo udržateľný rozvoj územia, ochranu prírody a vyzdvihnutie kultúrno-historických hodnôt v území. Rekreačný a turistický potenciál obce dáva predpoklady na saturáciu ľudských potrieb v území, za účelom oddychu a športu /turistika, cykloturistika/. Medzi dôležité intervenčné kroky ÚPN obce je podporovať miestne združenia zamerané na chov včiel, podporovať rozvoj vinohradníctva a ovocinárstva. Členstvo a partnerská spolupráca obce s mikroregiónom Tríbečsko ponúka možnosť rozvoja cestovného ruchu a rekreácie hlavne v oblasti pešej turistiky, cykloturistiky, za účelom budovania prepojujúcich cyklotrás medzi členskými obcami v nadväznosti na sieť cyklotrás s vyšším významom.

Rozvoj vybavenia v obci bude viazaný aj na rast funkcie bývania a program regionálnej turistiky s vhodnými atraktívnymi aktivitami pre dané prostredie.

Katastrálne územie má potenciál pre rozvoj predovšetkým pešej turistiky a cykloturistiky. Základným predpokladom pre úspešný rozvoj rekreácie a cestovného ruchu sú nasledovné intervenčné kroky:

1. zvýšiť atraktivitu obce Obyce;
2. podpora rekreačno-športových aktivít;
3. podpora rozvoj ovocinárstva, vinohradníctva a včelárstva;
4. prezentácia a propagácia miestnych kultúrno-historických pamiatok a zvyklostí;
5. tvorba propagačných materiálov o miestnych zaujímavostiach a pamiatkach;
6. zriadenie priestoru pre umiestnenie propagačných materiálov;
7. služby pre návštevníkov obce;
8. vytvorenie informačno-orientačných tabúl;
9. vybudovanie a údržba značených turistických a cykloturistických trás;
10. podporovať rozvoj obecného športového areálu;
11. podporovať rozvoj cyklopráky v nadväznosti na dochádzkovú trasu v smere na Zlaté Moravce.

Rozvoj výroby

Priemyselná výroba a skladové hospodárstvo

V rámci spracovania ÚPN územne vymedziť ponukové rozvojové plochy pre miestnu priemyselnú a remeselnú malovýrobu a sklady bez kolíznych vzťahov životného prostredia k obytnej zástavbe obce s predpokladom, že vývojovo do tejto polohy budú premiestnené aj kolízne prevádzky súčasnej obytnej zástavby.

Nové výrobné areály ako vonkajšie rozvojové plochy, polohovo orientovať do disponibilných areálov bývalého PD, v južnej časti zastavaného územia obce. Tento rozvojový návrh je potrebné riešiť veľmi citlivo, so zreteľom na zachovanie charakteru poľnohospodárskej krajiny a tiež krajinné - ekologickej hodnoty širšieho priestoru.

- V rámci miestnej komunálnej výroby zriadiť zberový dvor druhotných surovín s komerčnou linkou kompostárne biologického odpadu - spracovanie odpadu z rastlinnej výroby, činností v záhradách obce a z lesníckej prevádzky. Vyrobené organické hnojivo následne čiastočne využívať na komerčný odpredaj, čiastočne na zveľaďovanie poľnohospodárskej a lesnej pôdy, na skvalitňovanie verejnej zelene v obci.
- Zhodnotiť návrh rozvojových plôch podľa námetu z komplexného urbanistického rozboru pre riešenie výroby.

Lesné hospodárstvo

Pre ochranu a využívanie lesného pôdneho fondu platia opatrenia stanovené v Lesnom hospodárskom pláne SR.

V území je sledované:

- zachovať a posilňovať systém miestnych ekosystémov.

V rámci ÚPN obce územne bližšie konkretizovať koncepčné zámery krajiny tvorby s tvorbou ucelených lesíkov.

Ochranu lesov a ich využívanie upravuje zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov.

Podľa § 10 zákona o lesoch ochranné pásmo lesa tvoria pozemky do vzdialenosti 50 m od hranice lesného pozemku.

V zmysle § 12 zákona o lesoch sa rozlišujú nasledovné kategórie lesov:

- ochranné lesy
- lesy osobitného určenia
- hospodárske lesy

V katastrálnom území Obyce sa nachádzajú tri lesné hospodárske celky.

Severozápadná časť k.ú. Obyce spadá pod LHC (lesný hospodársky celok) Topoľčianky.

Severná a severovýchodná časť k.ú. Obyce spadá pod LHC (lesný hospodársky celok) Jedľové Kostolany.

Južná, juhozápadná, juhovýchodná časť, východná časť a stred k.ú. Obyce spadá pod LHC (lesný hospodársky celok) Žitavany.

Lesné pozemky zaberajú plochu o výmere **2 332,8370 ha**, čo predstavuje zhruba **74,60%** z celkovej výmery k.ú. Obyce.

V riešenom území sa nachádzajú nasledovné typy lesov:

"H" - hospodárske lesy a funkčný typ lesa je produkčný les - suché bukové duby.

"O" - lesy ochranné a funkčný typ lesa je produkčný protierozný.

V celom území platí I. stupeň ochrany. Druhové zloženie lesov: dub cerový, dub zimný, jedľa biela, buk lesný, javor horský, lipa malolistá.

Najväčším obhospodarovateľom lesov v k.ú. Obyce je IMA INVEST, s.r.o., Zlaté Moravce. Obhospodarujú takmer 4/5 lesnatého územia v k.ú. Obyce. Druhým obhospodarovateľom lesov v záujmovom území sú Lesy SR, šp. OZ Tribeč.

/Zdroj: lesnícky portál (LGIS)/

Požiadavky a ciele riešenia:

1. Podporovať rozvoj malého a stredného podnikania;
2. Podporovať rozvoj výroby a podnikania v bývalom areáli PD;
3. Vytvoriť predpoklady pre rozvoj a kultiváciu viníc a ovocných sádov s typickými krajovými odrodami, vytvoriť územno-priestorové predpoklady pre chov včiel v súlade so zachovaním ekostabilizačných prvkov v krajine;
4. Podporovať rozvoj rekreačnej turistiky, cykloturistiky v podhorskej a horskej oblasti Pohronskeho Inovca.
5. Vytvárať podmienky pre udržanie a rozvoj miestnych tradícií a kultúrneho dedičstva.

16. Požiadavky z hľadiska životného prostredia prípadne určenie požiadaviek na hodnotenie z hľadiska predpokladaných vplyvov na životné prostredie

Prírodné stresové javy

Seizmicita

Riešené územie sa nachádza v oblasti mimo epicentier zemetrasnej činnosti /lokalita s možnosťou výskytu makroseizmickej intenzity o sile 6° (MSK-64).

Zdroj: enviroportal / Atlas krajiny SR, 2022/

Rádioaktivita

Problematika rádioaktívneho ožarovania obyvateľstva je v ostatných rokoch vo svete i v Slovenskej republike predmetom zvýšenej pozornosti. Dôvodom je značná radiačná záťaž, podmienená umelými i prírodnými zdrojmi a nové poznatky hodnotenia ionizujúceho žiarenia. Z celkového rádioaktívneho žiarenia, ktoré voľne pôsobí na obyvateľstvo, viac ako dve tretiny tvoria prírodné rádioaktívne zdroje. Z nich radón sa podieľa 47 % na skladbe priemerného ročného efektívneho dávkového ekvivalentu ožiarovania obyvateľstva (Vedecký výbor OSN pre otázky ožiarovania, New York, 1988).

Najzávažnejším prírodným zdrojom žiarenia je radón-222 a jeho dcérske produkty rozpadu. Je to karcinogén, ktorý sa podieľa na vzniku rakoviny pľúc až desiatimi percentami. Zdrojovým objektom radónu sú väčšinou hlbšie pôdne horizonty a horniny s obsahom rádia-226, ktorého rozpadom Rn-222 vzniká. Z hĺbky sa radón rôznym spôsobom a rôznymi prísunovými cestami (neotektonické netesné zlomy, priepustné horniny, drvené zóny hornín, atď.) dostáva v pôdnom vzduchu, vode alebo v stavebných materiáloch do obytných priestorov.

Podľa vyjadrenia a mapového portálu Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra spadá takmer celé k.ú. Obyce do stredného radónového rizika (63,0%). Najjužnejší cíp k.ú. Obyce, pod vrchom Drienka, spadá do oblasti s nízkym radónovým rizikom (36,7 %). Štátny geologický ústav v predmetnom území neeviduje referenčné plochy radónového rizika a ani prognózy zvýšeného radónového rizika (eU nad 4 ppm).

Geodynamické javy, zosuvné procesy a výmoľová erózia

V riešenom území sa potencionálne vyskytujú nasledovné geodynamické javy:

- *ohrozenie vodnou eróziou:*

Podľa výstupných máp RÚSES okresu Zlaté Moravce sú niektoré časti k.ú. Obyce náchylné na vodnú eróziu, konkrétne lokality: lokalita „Vrchná cesta“, „Za šopou“, „Za cintorínom“, „Stráň“, „Medzi jarkami“ a „Závoz“ (svahy v Z a SZ časti k.ú. Obyce). Lokality „Škripec pod Hrádkom“ a „Obycké lúky“, smerom na Záhradskú dolinu, sú tiež náchylné na vodnú eróziu, súčasne i lokalita „Pri Škôlke“ nad obcou, alebo lokalita „Kopanice“ nad Osnou dolinou.

/Zdroj: RÚSES ZM, 2019/

Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra sú v predmetnom území zaregistrované zosuvy - svahové deformácie na hranici k.ú. Obyce a k.ú. Hostie, v lokalite „Benčekove diely“. V predmetnom území sú evidované 4 staré banské diela (štôlne 1 a 3 haldy). Predmetné územie nie je určené a ani navrhnuté ako prieskumné územie pre vyhradený nerast.

V prieskumnom území sa nachádzajú výhradné ložiská s určeným CHLÚ(477) a CHLÚ(478), DP(477) a DP(478). V území sa nachádzajú ložiská nevyhradeného nerastu LNN(4707) a LNN(4559).

- *náchylnosť celého k. ú. na zosúvanie* - je slabá

Zdroj: *geo.enviroportal.sk*

V území je potrebné rešpektovať jestvujúce rigoly.

Geotermálna energia

Geotermálna energia je najstaršou energiou na našej planéte. Je to energia, ktorú získala Zem pri svojom vzniku z materskej hmloviny, následnými zrážkami kozmických telies. V poslednej dobe je energia čiastočne generovaná rádioaktívnym rozpadom niektorých prvkov v zemskom telese.

Územie obce Obyce spadá pod perspektívnu geotermálnu oblasť č.17 stredoslovenské neovulkanity (SZ časť) s hlavným kolektorom geotermálnych vôd – triasové karbonáty, s tepelným výkonom geotermálnych vôd 50 – 200 MW. V k.ú. Obyce sa nachádza jeden geotermálny vrt s označením KD-1. Najbližšie geotermálne kúpalisko sa nachádza vo Vyhniach a v Chalmovej.

(Zdroj: *geo.enviroportal*)

Sekundárne stresové javy a zdroje

Stresové javy a zdroje predstavujú sprievodné javy, ktoré vznikli ľudskou aktivitou a majú negatívny dosah na územie.

Znečistenie ovzdušia

Ochrana ovzdušia sa vykonáva v zmysle zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší. Kategorizácia zdrojov znečistenia veľkých a stredných zdrojov znečistenia ovzdušia sa uskutočňuje v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 410/2003 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 706/2002 Z. z. o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, o technických požiadavkách a všeobecných podmienkach prevádzkovania, o zozname znečisťujúcich látok, o kategorizácii zdrojov znečisťovania ovzdušia a o požiadavkách zabezpečenia rozptylu emisií znečisťujúcich látok. Definované sú veľké zdroje znečistenia ovzdušia ako technologické celky so súhrnným tepelným výkonom 50 MW alebo vyšším. V záujmovom území sa veľké ani stredné zdroje znečistenia nenachádzajú. Obec je plynofikovaná. V obci sa nachádzajú malé zdroje znečistenia z domových prevádzok.

Zdrojmi znečistenia ovzdušia v riešenom území v súčasnosti sú:

- automobilová doprava na ceste III. triedy, ako aj na miestnych komunikáciách;
- výroba tepla v domácnostiach a vo výrobných a obslužných prevádzkach;
- výrobné prevádzky v mestách Zlaté Moravce, Topoľčany, Partizánske.

Najbližším veľkým zdrojom znečistenia sú prevádzky:

1. Kotelňa CTZ - Teplárne Zlaté Moravce
2. Kotelňa na drevo, Topoľčany
3. Kogeneračná jednotka, Topoľčany
4. Spaľovacie turbíny, SLOVINTERNA, a.s., Levice
5. Nová výhrevňa, Slovenské energetické strojárne, a.s., Tlmače
6. Kotelňa - Kotlárska 2, Tlmačská energetická, s.r.o., Tlmače
7. Minerálne vlákno 2, Knauf Insulation, s.r.o., Nová Baňa

zdroj: *air.sk*

Povrchové vody

Nariadením vlády č. 296/2005 Z. z. sa ustanovujú kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových vôd a osobitných vôd.

Povrchové vody sú znečisťované hlavne odpadovými vodami priemyselnými a komunálnymi, ktoré sú vypúšťané priamo do vodného toku. K nepriamemu znečisťovaniu dochádza aj vplyvom dažďovej vody (znečisťujúce látky v ovzduší a v pôde).

Podpovrchové vody

Podpovrchové vody tvorí pôdna a podzemná voda.

V obci sa zachovalo množstvo studní, ktoré sa po vybudovaní využívajú zväčša na polievanie záhrad. Niektoré studne sa nachádzajú i na verejných priestranstvách v obci. Voda má zvýšenú hladinu dusičnanov a na pitie sa nehodí.

Pôdna voda je disponibilným zdrojom pre biosféru. Je obsiahnutá v pôde a nevytvára súvislú hladinu. Pôdna voda je veľmi dôležitá najmä z hľadiska jej využitia v poľnohospodárstve.

V riešenom území v súčasnosti nie sú dostupné dostatočné údaje o nej, nakoľko nie je vybudovaný monitoring na jej sledovanie.

Podzemná voda je definovaná ako časť podpovrchovej vody, ktorá vyplňuje dutiny zvodnených hornín a ktorá podľa charakteru vytvára obyčajne súvislú hladinu. Podzemné vody majú vyhradené osobitné miesto v zákone o vodách, prednostne sa majú využívať pre zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou.

Podzemná voda je nenahraditeľná zložka životného prostredia.

Kontaminácia pôd

Všetky druhy poľnohospodárskych pôd v posledných desaťročiach dlhodobým pôsobením intenzifikačných činiteľov a všeobecným zhoršovaním kvality životného prostredia utrpeli na kvalite, čiže znížila sa ich prirodzená úrodnosť. Zvyšovanie ich produktivity sa dialo vďaka zväčšujúcemu sa množstvu dodatkového energie pri pestovaní poľných plodín (nafta, počet operácií, inovácia strojového parku, chemické prostriedky na hnojenie a ochranu). V súčasnosti, kedy prišlo k radikálnemu znižovaniu množstiev aplikovaných ochranných a výživových prostriedkov na jednotku plochy, sa obsahy cudzorodých látok postupne znižujú na limitné hodnoty, respektíve paradoxne sa pomaly začína objavovať ich deficit, čo sa sekundárne prejavuje na kvalite porastov.

Zníženie fyzikálnych a chemických kvalít pôd spočíva v znižovaní podielu humusu obmedzeným prísunom organickej hmoty.

Chemická degradácia pôdy môže byť spôsobená vplyvom rizikových látok anorganického a organického povahy z prírodných aj antropických zdrojov, ktoré v určitej koncentrácii pôsobia škodlivo na pôdu, vyvolávajú zmeny jej chemických a biologických vlastností, negatívne ovplyvňujú produkčný potenciál pôd, znižujú hodnotu plodín, negatívne pôsobia na vodu, atmosféru, zdravie ľudí a zvierat.

Z hľadiska kontaminácie sú pôdy riešeného územia zaradené medzi *relatívne čisté pôdy* (západ k.ú. Obyce) a medzi *nekontaminované pôdy, resp. mierne kontaminované pôdy* (stred a východ k.ú. Obyce).

/Zdroj: Atlas krajiny SR, 2022/

Zaťaženie prostredia hlukom

Negatívny vplyv na sídlo má prítomnosť cesty III. triedy, III/1622, ktorá prechádza zastavaným územím obce. Je zdrojom hluku a vibrácií. Cesta III. triedy zabezpečuje spojenie obce s bezprostredným okolím - okresné mesto Zlaté Moravce, obce Topoľčianky, Machulince. Po ceste III. triedy premáva v pravidelných intervaloch medzimestská hromadná doprava.

Poškodenie bioty

Biota zahŕňa všetky živé organizmy vo vymedzenom priestore. K poškodzovaniu bioty dochádza vplyvom aj prírodných činiteľov. V tejto časti sú uvedené najmä tie, ktoré súvisia s činnosťou človeka v krajine a ktoré poškodzujú najmä pôvodné druhy rastlín a živočíchov, z ktorých mnohé sú predmetom ochrany prírody.

Medzi dôsledky hospodárskej činnosti človeka patrí aj napr. znižovanie plochy pôvodných a prirodzených biotopov, ich fragmentácia resp. ich zničenie. Zároveň tieto plochy pôvodných biotopov boli resp. sú nahradzované umelými človekom vytvorenými biotopmi, ktoré boli obsadené nepôvodnými druhmi organizmov, či už zámerne (napr. cieľavedomé pestovanie poľnohospodárskych kultúr) alebo sekundárne prenikaním agresívnejších druhov, ktoré vytlačili resp. vytlačujú pôvodné druhy organizmov. Dôsledkom tohto procesu je postupné znižovanie biodiverzity v krajine až po vymiznutie niektorých druhov.

K poškodzovaniu bioty v súčasnosti dochádza aj sekundárnymi stresovými zdrojmi, ktoré sú spojené so zavádzaním intenzívnej poľnohospodárskej výroby, zakladaním nových urbanizovaných plôch (najmä výstavbou objektov bývania, dopravy a priemyselnej výroby) a to znečisťovaním ovzdušia, pôdy a vody ako základných zložiek životného prostredia živých organizmov.

V riešenom území k najrozsiahlejšiemu poškodzovaniu bioty došlo vplyvom zavádzania intenzívnej poľnohospodárskej výroby. Súčasťou tohto procesu bolo odvodnenie, melioračné a regulačné úpravy územia, následkom ktorých došlo k zmene aj vodných pomerov v krajine.

Postupné rozširovanie plôch poľnohospodárskej pôdy sa uskutočňovalo najmä na úkor prirodzených lúčnych a lesných spoločenstiev.

Biota v riešenom území je ohrozovaná a poškodzovaná aj existujúcimi bariérovými objektmi, ktoré ohrozujú najmä živočíchy. Sú to predovšetkým nadzemné elektrovody a dopravné koridory.

Nadzemné elektrovody spôsobujú zranenie resp. uhynutie vtákov v dôsledku nárazu počas letu alebo zásahu elektrickým prúdom. Pri novobudovaných elektrovodoch resp. pri rekonštrukcii existujúcich je potrebné vykonať technické opatrenia na zabránenie úhynu vtákov.

Cestná a železničná doprava spôsobuje zranenia resp. úhyny ďalších druhov živočíchov (najmä obojživelníkov, plazov a cicavcov) v dôsledku nárazu. Kosenie okrajov ciest výrazne znižuje toto riziko.

Pôvodná biota je poškodzovaná aj využívaním niektorých foriem hospodárenia napr. v lesnom hospodárstve je to holorubný spôsob obnovy, celoplošná príprava pôdy a pestovanie nepôvodných druhov drevín akými sú napr. agát biely a topoľ šľachtený.

Biota je poškodzovaná aj vplyvom používania rôznych chemických látok v poľnohospodárskej i lesohospodárskej činnosti, znečisťovaním pôdy a vody odpadovými vodami, nelegálnymi skládkami.

Stresové prvky a javy sídelné a technické

Výrobné a poľnohospodárske areály

Ekonomická základňa obce je tvorená súkromným sektorom, ktorý v obci predstavujú predovšetkým podnikatelia - živnostníci. V obci má zastúpenie aj niekoľko malých firiem (do 25 zamestnancov). Priemyselná výroba, ktorá by ohrozovala kvalitu zložiek životného prostredia tu nie je. Potenciálnym zdrojom hluku, prachu ako aj znečisťovania ovzdušia je výrobnopodnikateľský bývalý areál PD , ktorý leží pri ceste III/1622.

Obytné areály a areály služieb

Kvalita životného prostredia je ohrozovaná najmä z bodových zdrojov znečisťovania ovzdušia (vykurovanie tuhým palivom, nepovolené spaľovanie bioodpadu v záhrade), ohrozením kvality podzemnej vody, únikom odpadových vôd z netesných žump a šírením invázičných druhov rastlín v neudržiavaných priestoroch. Obytné územie je permanentne ohrozované zasypávaním rigolov komunálnym odpadom.

Dopravné línie a plochy

Z hľadiska širších dopravných vzťahov, najvýznamnejšou dopravnou tepnou je cesta III. triedy, III/1622, ktorá prepája okresné mesto Zlaté Moravce, Žitavany, Machulince, Obyce. Cesta zabezpečuje vzájomné prepojenie obcí s okresným mestom, zároveň je to dopravná línia, po ktorej premáva medzimestská hromadná doprava v pravidelných intervaloch. Dopravné línie v území sú zdrojom hluku a vibrácií, predstavujú bariéry, ktoré ohrozujú hlavne migrujúce živočíchy.

Elektrovody

Cez k.ú. prechádzajú vzdušné linky 22 kV elektrického vedenia. Vzdušné elektrické vedenia sú potenciálnym nebezpečenstvom pre vtáky a patria medzi pohľadovo krajinné-estetické negatíva.

Produktovody a ropovody

Cez riešené územie neprechádzajú žiadne produktovody a ropovody. Nezasahujú do neho ani ich ochranné pásma.

Telekomunikácie

Spoločnosť Slovak Telekom má v k. ú. trasy telekomunikačných káblov rôznej dôležitosti, vrátane zariadení a objektov, ktoré je potrebné evidovať ako v textovej, tak i v grafickej časti

ÚPN.**Čerpacia stanica pohonných hmôt**

V obci sa verejné ČSPHM nenachádzajú. Najbližšie verejné ČSPHM a ich zariadenia sa nachádzajú v okresnom meste Zlaté Moravce.

Skládky a smetiská

Všeobecne záväzné nariadenie o odpadoch na základe ustanovenia § 6 zákona NR SR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a v súlade so zákonom č. 409/2006 o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v obci určuje systém zberu, prepravy a zneškodňovania komunálneho odpadu.

Komunálny odpad v obci je vyvážaný v pravidelných intervaloch na regionálnu skládku tuhého komunálneho odpadu.

V predmetnom území je na základe registra skládok Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra evidovaných sedem skládok upravených (prekrytie, terénne úpravy a pod.) a štyri skládky opustené bez prekrytia (nelegálne skládky).

V predmetnom území sa na základe výpisu Informačného systému environmentálnych záťaží Slovenskej republiky ku dňu 24.8.2022 nenachádza žiadna environmentálna záťaž.

Ohrozenie prvkov ÚSES

Prvky územného systému ekologickej stability ohrozujú socioekonomické javy, ktoré sa prejavujú plošným, líniovým alebo bodovým zásahom, ohrozujú funkčnosť ÚSESu, ale aj samotnú existenciu jednotlivých prvkov ÚSES.

V riešenom území prvky ÚSES sú najviac ohrozované:

- *intenzívnou poľnohospodárskou výrobou*

Intenzívna poľnohospodárska činnosť je zdrojom *znečisťovania zložiek ŽP, najmä pôdy a vody napr. vplyvom používaných agrochemikálií* (obzvlášť citlivé sú vodné ekosystémy). Veľkoplošný spôsob obhospodarovania ornej pôdy priniesol so sebou redukciiu najmä plôch NSKV a TTP a potlačilo mozaikovitosť krajiny, jej rozmanitosť.

- *odpadovým hospodárstvom*

Nelegálne skládky sú potencionálnym zdrojom znečistenia podložia, pôdy a podzemných vôd .

V k.ú. Obyce sa nachádzajú 4 opustené skládky nelegálne bez prekrytia a 7 skládok

Upravených s terénnym prekrytím. Potencionálna environmentálna záťaž pre životné prostredie sa v k.ú. Obyce nenachádza.

- *prvkami technickej a dopravnej infraštruktúry*

Najohrozenejšími prvkami v ekologickej sieti sú biokoridory vodných tokov - najviac sú ohrozené vodohospodárskymi úpravami (reguláciami) a ich križovaním s líniovými stavbami, ako aj znečisťovaním vôd odpadovými vodami zo žúmp.

Vzdušné elektrické vedenia, ktoré križujú poľnohospodársku krajinu, obmedzujú možnosť doplniť sieť ÚSES o nové prvky a zároveň sú hrozbou najmä pre vtáctvo.

Cesty sú bariérou pre migráciu menej pohyblivých živočíchov.

Pásma hygienickej ochrany

Pásma hygienickej ochrany (PHO) v okolí technických prvkov sa určujú s cieľom ochrany okolia pred ich nepriaznivými účinkami. Možno ich považovať za zóny negatívneho vplyvu daných objektov na okolité prostredie. Okrem pásiem hygienickej ochrany sa v okolí technických prvkov vyčleňujú tiež technické a bezpečnostné pásma, cieľom ktorých je ochrana technických objektov pred negatívnymi vplyvmi okolia.

Spoločnou črtou uvedených pásiem je limitujúci a obmedzujúci vzťah k rozvoju jednotlivých socioekonomických aktivít a z toho vyplývajúci obmedzujúci a limitujúci účinok využitia potenciálu územia.

V k.ú. Obyce sa podľa RÚSES ZM (2019) nachádza 5 ochranných pásiem vodárenských zdrojov podzemných vôd. Okolo prameňov je vyhlásené PHO I. a II. stupňa.

Ochranné pásma všetkých druhov s potrebou uplatnenia v rámci ÚPN obce Obyce:

Ochranné pásmo pohrebiska

Ochranné pásmo pohrebiska je 50 m od hranice pozemku pohrebiska; v ochrannom pásme pohrebiska sa nesmú povoľovať ani umiestňovať budovy okrem budov, ktoré poskytujú služby súvisiace s pohrebníctvom (v súlade so zákonom č. 131/2010 Z.z. o pohrebníctve).

Ochranné pásma líniových stavieb

Ochranné pásma cestných komunikácií a zariadení

K ochrane ciest a prevádzky na nich mimo zastavaného územia alebo v území určenému k trvalému zastavaniu slúžia cestné ochranné pásma. V týchto pásmach je zakázaná alebo obmedzená činnosť, ktorá by mohla ohroziť cesty alebo prevádzku na nich. Podľa zákona č. 135/1961 Zb. v znení neskorších predpisov a vykonávacej vyhlášky č. 35/1984 Zb. sú určené zvislými plochami vedenými po oboch stranách komunikácie a to vo vzdialenosti:

- cesta III. triedy (vzdialenosť od osi vozovky) mimo zastavaného územia	20 m
a v zastavanom území ako komunikácia triedy B3	15 m
Vozovky miestnych komunikácií ochranné pásmo na obe strany od osi cesty	15 m

Ochranné pásma elektrických zariadení

Rieši zákon č. 656/2004 Z. z o energetike a o zmene niektorých zákonov.

Na ochranu zariadení elektrizačnej sústavy sa zriaďujú ochranné pásma. Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti zariadenia elektrizačnej sústavy, ktorý je určený na zabezpečenie spoľahlivej a plynulej prevádzky a na zabezpečenie ochrany života a zdravia osôb a majetku.

Ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča. Táto vzdialenosť je pri napätí:

a) od 1 kV do 35 kV vrátane

1. pre vodiče bez izolácie 10 m; v súvislých lesných priesekoch 7 m,
2. pre vodiče so základnou izoláciou 4 m; v súvislých lesných priesekoch 2 m,
3. pre zavesené káblové vedenie 1 m,

b) od 35 kV do 110 kV vrátane 15 m;

c) od 110 kV do 220 kV vrátane 20 m;

d) od 220 kV do 400 kV vrátane 25 m;

e) od 400 kV 35 m;

Ochranné pásmo vonkajšieho podzemného elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách krajných káblov vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na toto vedenie od krajného kábla. Táto vzdialenosť je:

1 m pri napätí do 110 kV vrátane vedenia riadiacej regulačnej a zabezpečovacej techniky,

Ochranné pásmo elektrickej stanice vonkajšieho vyhotovenia

a) s napätím 110 kV a viac je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 30 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice,

b) s napätím do 110 kV je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 10 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice,

c) s vnútorným vyhotovením je vymedzené oplotením

alebo obostavanou hranicou objektu elektrickej stanice, pričom musí byť zabezpečený prístup do elektrickej stanice na výmenu technologických zariadení.

Ochranné pásma plynárenských zariadení

V návrhu plánovanej zástavby je nutné rešpektovať príslušné STN a ochranné a bezpečnostné pásma jestvujúcich plynovodov, predovšetkým VTL plynovodov tak ako ich ustanovujú §79 a § 80 zákona NR SR č.251/2012 Z. Z.. V návrhu trás nových plynovodných sietí je nutné rešpektovať platné záväzné STN a súvisiace zákony a vyhlášky.

Ochranné pásma plynovodných sietí (od osi na každú stranu plynovodu), z dôvodu mierky výkresovej časti sa všetky ochranné pásma neznačia:

- A) 4 m pre plynovod s menovitou svetlosťou do 200 mm,
- B) 8 m pre plynovod s menovitou svetlosťou od 201 mm do 500 mm,
- C) 12 m pre plynovod s menovitou svetlosťou od 501 mm do 700 mm,
- D) 50 m pre plynovod s menovitou svetlosťou nad 700 mm,
- E) 1 m pre plynovod, ktorým sa rozvádza plyn na zastavanom území obce s prevádzkovaným tlakom nižším ako 0,4 MPa,
- F) 8 m pre technologické objekty - RS plynu,
- G) 150 m pre sondy,
- H) 50 m pre iné plynárenské zariadenia zásobníka a ťažobnej siete neuvedené v písmenách a) až g).

Bezpečnostným pásmom na účely tohto zákona sa rozumie priestor vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi plynovodu alebo od pôdorysu plynárenského zariadenia meraný kolmo na os alebo na pôdorys. Vzdialenosť na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu plynárenského zariadenia je

- A) 10 m pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa prevádzkovaných na voľnom priestranstve a na nezastavanom území,
- B) 20 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa a s menovitou svetlosťou do 350 mm,
- c) 50 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa a s menovitou svetlosťou nad 350 mm,
- d) 50 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou do 150 mm,
- E) 100 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou do 300 mm,
- F) 150 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou do 500 mm,
- G) 200 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou nad 500 mm,
- H) 50 m pri regulačných staniciach, filtračných staniciach, armatúrnych uzloch,
- I) 250 m pre iné plynárenské zariadenia zásobníka a ťažobnej siete neuvedené v písmenách a) až h).

Ochranné a bezpečnostné pásma PZ a činnosť v nich vymedzuje zákon č. 251/2012 Z.z.. Pre situovanie PZ v dotknutom území platia ustanovenia príslušných technických noriem a predpisov.

Pásma ochrany verejných vodovodov a kanalizácií

Rieši zákon 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách § 19 ods. 2

Pásma ochrany sú vymedzené najmenšou vodorovnou vzdialenosťou od vonkajšieho pôdorysného okraja vodovodného potrubia alebo kanalizačného potrubia na obe strany

- a) 1,5 m pri verejnom vodovode a verejnej kanalizácii do priemeru 500 mm,
- b) 2,5 m pri verejnom vodovode a verejnej kanalizácii nad priemer 500 mm.

Ochranné pásma telekomunikačných zariadení a rozvodov

Ochranné pásmo pre telekomunikačné podzemné vedenia sú 1,5 m na obe strany od osi káblovej trasy.

Ochranné pásmo vodného toku

V zmysle § 49 zákona č.364/2004 Z.z. (vodný zákon) a vykonávacej normy STN 75 2102 je nutné rešpektovať a zachovať ochranné pásmo:

- pri vodohospodársky významnom toku 10 m od brehovej čiary
(resp. vzdušnej päty hrádze)
- pri drobných vodných tokoch 5 m od brehovej čiary

- manipulačný pás

4 m od brehovej čiary

Požiadavky a ciele riešenia:

1. Zabezpečiť okamžité zastavenie likvidácie povrchových rigolov a ich ochranu a údržbu.
2. Zabezpečiť celoplošné napojenie obce na kanalizačnú sústavu.
3. Vypracovať plán a harmonogram rekultivácie divokých skládok odpadu na monitorovaných lokalitách.
4. V oblastiach so zvýšeným radónovým rizikom aplikovať pri výstavbe objektov individuálnej bytovej a hromadnej výstavby protiradónové opatrenia.
5. Rešpektovať pásma hygienickej ochrany vodných zdrojov, pásma hygienickej ochrany poľnohospodárskych družstiev, ochranné pásma dopravných a technických zariadení.
6. Rešpektovať zákon o vodách č. 364/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov, Zákon č. 7/2010 o ochrane pred povodňami a príslušné platné normy STN 75 2102 "Úpravy riek a potokov" a pod.
7. V zmysle metodiky Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja navrhnúť územnotechnické predpoklady pre realizáciu opatrení, ktoré budú smerovať k zmierneniu nepriaznivých dôsledkov zmeny klímy na sídelné prostredie obce Maňa a tiež na celé riešené územie obce v nasledovnom členení .
 - a) Opatrenia voči častejším a intenzívnejším vlnám horúčav;
 - b) Opatrenia voči častejšiemu výskytu silných vetrov a víchríc;
 - c) Opatrenia voči častejšiemu výskytu sucha;
 - d) Opatrenia voči častejšiemu výskytu intenzívnych zrážok.

17. Osobitné požiadavky z hľadiska ochrany poľnohospodárskej a lesnej pôdy**Ochrana poľnohospodárskej pôdy**

Definícia pôdy

Tak ako sa vyvíjala pôda, vyvíjali sa aj definície pôdy. Kron /1853/ definoval pôdu ako vrchnú vrstvu zeme schopnú niesť rastlinný kryt. O tridsať rokov neskôr Dokučajev /1880/ vniesol do definície biotické a abiotické prvky. V každom prípade môžeme konštatovať, že pod vplyvom vedomostného rastu sa vždy jednalo o veľmi pragmatické vyjadrenia. V odporúčaní Rady Európy R-92-8 o ochrane pôdy je definícia pôdy uznávajúca širší rozsah jej významu s nasledovnými funkciami:

- a) produkcia biomasy
- b) filtrácia, pufrácia a transformácia látok v prírode
- c) ochrana diverzity druhov živých organizmov
- d) fyzikálne médium a priestorová základňa pre socio-ekonomické aktivity (poľnohospodárstvo, lesníctvo, priemysel a iné.)
- e) zdroj surovín, zásobáreň vody, ílu, piesku, kameňa, minerálov a i.
- f) kultúrne dedičstvo vrátane paleontologických a archeologických nálezov.

V úvode spomínané funkcie pôdy majú podľa Agendy 21(1992) rovnakú dôležitosť so zachovaním princípu, podľa ktorého pri konflikte medzi ekonomickými a ekologickými záujmami človeka k pôde sa musia uprednostniť záujmy ekologické. Môžeme konštatovať, že zvýšenie poľnohospodárskej výroby pre zabezpečenie potravín v našom kraji nie je možné riešiť zväčšením výmery poľnohospodársky využívannej pôdy. Podľa tzv. "carrying capacity" územia, súčasná výmera poľnohospodárskych pod SR je na hranici dostatočnosti (0,46 ha na 1 obyvateľa). Táto hranica pri súčasných široko využívaných technológiách je limitujúca a pokles pod túto hranicu znižuje potenciál pre uspokojenie výživy obyvateľstva.

Právna ochrana poľnohospodárskej pôdy

Právna ochrana poľnohospodárskej pôdy na území Slovenskej Republiky má viac ako 40-ročnú históriu.

V roku 1992 nadobudol účinnosť zákon o ochrane poľnohospodárskej pôdy, zákon SNR č. 307/1992

Zb., a nariadenie vlády SR č. 19/1993 Z.z o základných sadzbách odvodov za odňatie poľnohospodárskej pôdy . V roku 1996 bolo nar. vlády SR č. 19/1993 Z.z v znení nar. vlády SR č. 278/1994 Z.z. zrušené a nahradené novým nariadením vlády SR č. 152/1996 Z.z o základných sadzbách odvodov za odňatie poľnohospodárskej pôdy . Dôvodom pre spracovanie a vydanie úplne nového zákona v roku 1992 bolo nové právne prostredie v SR po roku 1990.

V ustanoveniach zákona je pôda deklarovaná ako nenahraditeľný prírodný zdroj a nezastupiteľná zložka životného prostredia. Každý je povinný chrániť prirodzené funkcie poľnohospodárskej pôdy a vyhnúť sa konaniu, ktoré by viedlo k jeho zhoršeniu.

Od 1.mája 2004 nadobudol účinnosť nový zákon NR SR č. 220/2004 O ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z.z o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Právne úpravy dali priestor pre uplatnenie zásad ochrany poľnohospodárskej pôdy už pri územnoplánovacej činnosti, zvlášť pri spracovaní návrhov územnoplánovacej dokumentácie.

Medzi základné zásady patria:

- čo najmenej narušovať funkciu PP a zabezpečovať jej poľnohospodárske využívanie;
- chrániť poľnohosp. pôdu najkvalitnejšiu a najproduktívnejšiu a v tomto zmysle už v územnoplánovacom procese zabezpečovať ochranu poľnohospodárskej pôdy;
- chrániť poľnohosp. pôdu 1-4-bonitnej triedy a chránené pôdy podľa prílohy č.2 k Nariadeniu vlády č.58/2013 Z.z., prípadne ornú pôdu, na ktorej boli vybudované závlahy a odvodnenie;

V k.ú. Obyce sa nachádzajú aj chránené pôdy:

BPEJ: 0211002 skupina č.3

BPEJ: 0248202 skupina č.4

BPEJ: 0252202 skupina č.5

BPEJ: 0250212 skupina č.5

BPEJ: 0706002 skupina č.5

- urbanistický rozvoj obce Obyce orientovať do územie menej produkčných pôd. Na poľnohospodársku pôdu orientovať rozvoj len v prípade , ak možnosti dostavby, zástavby a prestavby boli zastavanom území vyčerpané;

- klásť dôraz na alternatívne riešenia, v prípade záberu najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy. Vyhláška č. 508/2004 Z.z ustanovuje podrobnosti o spracúvaní bilancie a skryvky humusového horizontu, rekumulácii dočasne odňatej pôdy.

Požiadavky a ciele riešenia:

1. V návrhu riešenia pri rozvoji obce a výrobnopodnikateľských zón uprednostniť polohy s horšou kvalitou pôdy- nižšou produkčnou schopnosťou.
2. Prehľad a zloženie poľnohospodárskej pôdy podľa BPEJ v k.ú je potrebné spracovať graficky na mape M 1: 10000.
3. Pri poľnohospodárskej pôde chrániť prvé štyri skupiny BPEJ v území podľa zákona č.220/2004 Z.z. alebo pôdy zvyšných skupín BPEJ, chránené podľa prílohy č.2 k nariadeniu vlády č. 58/2013 Z.z. a podľa neho realizovať rozvojové zámery v území, rešpektovať celistvosť honov, rozvoj riešiť arondáciou;
4. Pri lesnej pôde - dbať na ochranu lesnej pôdy, dodržiavať LHP a rešpektovať ochranné pásmo lesa.

18. Požiadavky na riešenie vymedzených častí územia obce, ktoré je potrebné riešiť v podrobnosti územného plánu zóny

Podrobnosť riešenia na úrovni územného plánu zóny sa nevyžaduje pre žiadnu lokalitu v riešenom území obce.

19. Požiadavky na určenie regulatívov priestorového usporiadania a funkčného využitia územia

V oblasti výroby a podnikateľských aktivít:

- navrhnuť a regulačne usmerniť lokalizáciu výrobných areálov, uprednostniť lokality s potenciálom pre výrobu a podnikanie v spádových územiach na danú funkciu potenciálne určených /lokalita: "areál PD"/;

V oblasti bývania:

- navrhnuť a regulačne usmerniť spôsob využitia rozvojových lokalít IBV a súčasnej IBV;
- navrhnuť a regulačne usmerniť spôsob využitia rozvojových lokalít HBV a súčasnej HBV;

V oblasti rekreácie a športu:

- navrhnuť a regulačne usmerniť rozvoj agroturistiky a rekreačno-športových aktivít v lokalitách s potenciálom pre rozvoj turistiky, cykloturistiky, s cieľom zachovania prvkov ÚSES /turistické a cyklistické trasy v oblasti pohoria Pohronský Inovec, Tríbeč;
- navrhnuť a regulačne usmerniť rekreačné lokality „Kopanice“ a „Škripec“

V oblasti poľnohospodárstva:

- navrhnuť a regulačne usmerniť plochy určené na poľnohospodársku produkciu v riešenom území.

V oblasti odpadového hospodárstva

- navrhnuť a regulačne usmerniť lokalitu, určenú pre zberový dvor druhotných surovín.

Vo všetkých rozvojových lokalitách usmerňovať novú výstavbu prostredníctvom prípustných a neprípustných funkcií, doporučenej výšky zástavby, indexu podlažných plôch, koeficientu zastavanosti územia a stavebnej čiary /regulačných opatrení/. Stanoviť tzv. zelený index.

- rozčleniť územie obce na funkčné, priestorovo homogénne jednotky a k nim určiť prípustné, obmedzujúce alebo vylučujúce podmienky ich využitia.

20. Požiadavky na vymedzenie plôch pre verejnoprospešné stavby

Medzi verejnoprospešné stavby obce budú v budúcnosti patriť nasledujúce dôležité stavby, ktoré sú pre chod obce a zabezpečenie životnej úrovne jej obyvateľstva mimoriadne dôležité. Pre všetky tieto stavby je nevyhnutné rezervovať aj potrebné plochy a zabezpečiť, aby neboli zablokované žiadnym iným rozhodnutím:

- homogenizácia cesty tretej triedy na kategóriu C7,5/60;
- všetky nové a rekonštruované miestne automobilové komunikácie a autobusové výbočíská;
- všetky autobusové zastávky;
- všetky pešie chodníky a priestranstvá v obci;
- všetky plochy statickej automobilovej dopravy;
- všetky novovzniknuté účelové komunikácie;
- všetky nové /rekonštruované lávky pre peších, cestné mosty a mostíky/;
- zberný dvor, lokálne zberné miesta odpadu;
- technická infraštruktúra potrebná pre rozvoj IBV, HBV, rekreácie a výroby;
- všetky elektroenergetické, telekomunikačné a plynárenské línie a zariadenia;
- všetky navrhované a rekonštruované cyklotrasy v záujmovom území obce Obyce;

- vodozádržné a protipovodňové opatrenia v obci Obyce. Stavby spojené s protipovodňovými opatreniami na vodnom toku Žitava a jej prítokoch. Stavby, ktoré sú súčasťou spracovaného plánu manažmentu povodňového rizika pre túto geografickú oblasť.
- stavby spojené s rekonštrukciou a výstavbou nových verejných kanalizácií, vrátane objektov na týchto kanalizáciách (čerpacie stanice, nádrže, čistiarne odpadových vôd....),
- stavby spojené s výstavbou nových (rozšírením alebo obnovou existujúcich) verejných vodovodov, vrátane objektov na týchto vodovodoch (čerpacie stanice, vodojemy, vodné zdroje a pod.).

21. Požiadavky na rozsah a úpravu dokumentácie územného plánu

Toto Zadanie bolo vypracované v zmysle zákona č.50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov.

Ďalšou etapou v procese spracovania ÚPN – obce Obyce bude Návrh riešenia ÚPN, ktorý bude v zmysle zákona 50/1976 Zb., zákona 237/2000 Zb., zákona č. 416/2001 Z.z. a neskorších noviel, spracovaný a prerokovaný so všetkými dotknutými orgánmi štátnej správy, dotknutým samosprávnym krajom, susediacimi obcami, dotknutými právnickými osobami a verejnosťou.

Obsah návrhu územného plánu obce Obyce bude spracovaný v súlade s ustanovením § 12 vyhlášky č. 55/ 2001 Z.z.

Čistopis územného plánu obce Obyce bude spracovaný vo farebnom tlačovom vyhotovení a tiež v digitálnej forme vo formáte PDF v súlade so zmluvou o dielo.

- podkladom grafickej časti budú katastrálne mapy a hlavné výkresy /M 1:10 000/ a /M 1:2 880/ a budú vypracované na celé katastrálne územie;
1. Textová časť
 2. Grafická časť (smerná a záväzná časť)
 3. Dokladová časť

1. TEXTOVÁ ČASŤ

A Základné údaje

- A1 Základné údaje o úlohe a území
- A2 Hlavné ciele riešenia a problémy, ktoré územný plán rieši
- A3 Vyhodnotenie doterajšieho územného plánu obce, ak existuje
- A4 Údaje o súlade riešenia územia so zadaním a so súborným stanoviskom z prerokovania návrhu

B Riešenie územného plánu obce

- B1 Vymedzenie riešeného územia obce na základe údajov z katastra nehnuteľností a jeho geografický opis
- B2 Vázby, vyplývajúce z riešenia a zo záväzných častí územného plánu regiónu
- B3 Základné demografické, sociálne a ekonomické rozvojové predpoklady obce
- B4 Riešenie záujmového územia a širšie vzťahy, dokumentujúce začlenenie riešenej obce do systému osídlenia
- B5 Návrh urbanistickej koncepcie priestorového usporiadania
- B6 Návrh funkčného využitia územia obce s určením prevládajúcich funkčných území najmä obytného územia, zmiešaného územia, výrobného územia, rekreačného územia vrátane určenia prípustného, obmedzujúceho a zakazujúceho funkčného využívania

- B7 Bývanie – návrh riešenia
- B8 Občianske vybavenie – sociálna infraštruktúra – návrh riešenia
- B9 Výroba a skladové hospodárstvo – návrh riešenia
- B10 Rekreácia - návrh riešenia
- B11 Vymedzenie zastavaného územia obce
- B12 Vymedzenie ochranných pásiem a chránených území podľa osobitných predpisov
- B13 Návrh riešenia záujmov obrany štátu, požiarnej ochrany i ochrany pred povodňami
- B14 Návrh ochrany prírody a tvorby krajiny vrátane prvkov územného systému ekologickej stability a ekostabilizačných opatrení
- B15 Návrh verejného dopravného vybavenia
- B16 Návrh verejného technického vybavenia
- B16.1 Zásobovanie vodou
- B16.2 Kanalizácia
- B16.3 Plynifikácia
- B16.4 Elektrifikácia
- B16.5 Spoje a zariadenia spojov
- B17 Koncepcia starostlivosti o životné prostredie, prípadne hodnotenie z hľadiska predpokladania vplyvov na životné prostredie
- B18 Vymedzenie a vyznačenie prieskumných území, chránených ložiskových území a dobývacích priestorov
- B19 Vymedzenie plôch vyžadujúcich zvýšenú ochranu, napr. záplavové územie, územie znehodnotené ťažbou
- B20 Vyhodnotenie perspektívneho použitia poľnohospodárskej a lesnej pôdy na nepoľnohospodárske účely
- B21 Hodnotenie navrhovaného riešenia najmä z hľadiska environmentálnych, ekonomických, sociálnych a územno-technických dôsledkov

C Doplňujúce údaje územného plánu obce

D Závazná časť územného plánu obce

- a) Zásady a regulatívy priestorového usporiadania územia a funkčného využitia územia na funkčné a priestorovo homogénne jednotky;
- b) Určenie prípustných, obmedzujúcich alebo vylučujúcich podmienok na využitie jednotlivých plôch a intenzity ich využitia, určenie regulácie využitia jednotlivých plôch vyjadrených vo všeobecne zrozumiteľnej legende / zákazy, prípustné spôsoby a koeficienty využitia;
- c) Zásady a regulatívy umiestnenia občianskeho vybavenia územia;
- d) Zásady a regulatívy umiestnenia verejného dopravného a technického vybavenia územia;
- e) Zásady a regulatívy zachovania kultúrohistorických hodnôt ochrany a využívania prírodných zdrojov, ochrany prírody a tvorby krajiny, vytvárania a udržiavania ekologickej stability, vrátane plôch zelene;
- f) Zásady a regulatívy starostlivosti o životné prostredie;
- g) Vymedzenie zastavaného územia obce;
- h) Vymedzenie ochranných pásiem a chránených území podľa osobitných predpisov;
- i) Plochy pre verejnoprospešné stavby, na vykonanie delenia a sceľovania pozemkov, na asanáciu a na chránené časti krajiny;
- j) Určenie, na ktoré časti obce je potrebné obstarat' a schváliť územný plán zóny;
- k) Zoznam verejnoprospešných stavieb;
- l) Schéma záväzných častí riešenia a verejnoprospešných stavieb

E Dokladová časť

2. GRAFICKÁ ČASŤ

Podkladom grafickej časti budú katastrálne mapy doplnené výškopisom z dôvodu členitosti terénu so zakreslením celého katastra obce.

1.	Výkres širších vzťahov	M 1:50 000
2.	Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využívania územia s vyznačenou záväznou časťou riešenia k.ú. Obyce	M 1:10 000
3.	Výkres ochrany prírody a tvorby krajiny vrátane prvkov ÚSES	M 1:10 000
4.	Výkres ochrany prírody a tvorby krajiny – stresové javy a zdroje	M 1:10 000
5.	Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využívania územia s vyznačenou záväznou časťou riešenia	M 1:2 880
6.	Výkres organizácie a regulácie územia	M 1:2 880
7.	Výkres verejnoprospešných stavieb	M 1:2 880
8.	Výkres riešenia verejného dopravného vybavenia	M 1:2 880
9.	Výkres riešenia verejného technického vybavenia obce – elektrifikácia, plynofikácia, telekomunikácie	M 1:2 880
10.	Výkres riešenia verejného technického vybavenia obce – vodné hospodárstvo	M 1:2 880
11.	Výkres perspektívneho použitia poľnohospodárskej a lesnej pôdy na nepoľnohospodárske účely	M 1:2 880

22. Dokladová část